

Kanadai autógyártás

A beszivárgás taktikája

Húsz esztendővel ezelőtt kötött egy átfogó megállapodás keretében „házasságot” az Egyesült Államok és Kanada autóiipara. Az úgynevezett autóiipari paktum célja a két ország gépkocsigyártó ágazatának *egybeolvasztása* volt. A „házasság” első két évtizede zavartalanul zajlott, most azonban mind több gondot okoznak az amerikai és a kanadai autógyártóknak a távol-keleti versenytársak.

Kanada nem rendelkezik a hagyományos értelemben vett önálló gépkocsigyártó iparral, mert az országban működő autógyárak kivétel nélkül az Egyesült Államok autóiipari cégeinek leányvállalatai. Ezek a cégek természetesen nemcsak a kanadai piac számára készítenek gépkocsikat, hanem az USA és más piacok részére is. Az országban többek között gyárakkal, összeszerelő üzemekkel rendelkezik a General Motors, a Ford, a Chrysler, valamint az American Motors Company. A teherautógyártást az előbbi vállalatok mellett a Mack és a Navistar (az International Harvester utóda) is képviseli.

A két évtizeddel ezelőtt aláírt autópaktum értelmében a két ország azonos vámtételeket alkalmaz a gépkocsikra. A vámok egyébként az autóiipar termékei számára meglehetősen alacsonyak. A megállapodás arról is rendelkezik, hogy az USA-beli autóiipari cégek legalább annyi autót gyártanak Kanadában, amennyit oda exportálnak. Kanadában tehát nincsen hazai tulajdonban levő autógyár, az ágazatban a hazai tulajdonú az alkatrészgyártó üzemek képviselik.

Tavaly az országban 1,5 millió gépkocsit gyártottak, ebből a mennyiségből 1,1 millió talált Kanadában vevőre. Az Egyesült Államok autóiipari óriás cégeit egyre jobban zavarja, hogy a kanadai piacon megszűnően van a monopóliumhelyzetük. Mind

több japán és dél-koreai autó kerül be a piacra, s a távol-keleti importkocsik iránt nagy ütemben növekszik a vásárlók érdeklődése.

A hazai ipar, de mindenképp előtérbe a munkahelyek védelme érdekében a kanadai kormány felszólította Japánt a gépkocsixport „önkéntes” korlátozására: idén a japán autószerelők 200 ezer kocsit vihetnek be Kanadába. A dél-koreai Hyundai egyelőre korlátozás nélkül exportálhat, s számára igen nagy előnyt jelent, hogy autói vámentesen kerülhetnek be a kanadai piacra. Dél-Korea ugyanis fejlődő országgént élvezzi az exporttermékekre biztosított vámentességet. Hírek szerint ez a kedvező helyzet nem tart sokáig, Kanada ugyanis „át kívánja sorolni” Dél-Koreát a vám szempontjából.

A japán gépkocsiiipar bevált módszere, hogy ahol korlátozzák a piacra jutását, ott összeszerelő üzemeket létesít. Ezzel egyrészt munkalehetőséget teremt, másrészt pedig a vámfalak mögött folytat termelést, s így nem érheti a piacelárasztás vadjá. A szigetország autóiipara sikeresen alkalmazza ezt a taktikát az Egyesült Államokban, s a jelek szerint a következő átlomás éppen Kanada lesz.

A tervek szerint a Toyota lesz a japán autóiipar úttörője kanadai földön: az első összeszerelő üzem 1987-ben nyílik meg az Ontario állambeli Cambridge-ben. A Honda-üzem 1988-ban nyílik majd meg Ontario államban, Allistonban. A világszerte mind jobban terjeszkedő, s kiváló minőségű gépkocsikat gyártó Hyundai a jövő évben szándékozik autógyárat nyitni Quebec egyik városában. (A Hyundai autói igen népszerűek az Egyesült Álla-

mokban is. A kiváló minőség és a jó forma mellett nem utolsósorban szempont a kedvező árfekvés sem: a Volkswagen Golf típusához hasonló kocsi ára az USA-ban nem éri el az ötezer dollárt.) A Kanadában kibontakozó amerikai—japán autóiipari verseny pikantériája, hogy a Suzuki gyár a General Motorszal szándékozik közös termelőüzemet létesíteni az országban az évtized vége előtt...

Az Egyesült Államok autóiiparát a japán és dél-koreai terjeszkedés közvetlen közelében azért is zavarja, mert joggal tart attól, hogy a Kanadában létesítendő összeszerelő üzemek exportálni kívánják gyártmányait az USA-ban. Ebben az esetben a Kanadában megtelepedett ázsiai autógyárak termékei kanadai gyártmánynak számítanak, s az autógyártás értékméiben kedvezményes vámtétellel kerülhetnek be az USA piacára. S mindez akkor történik majd, amikor az USA-beli autógyárak forgalma visszaesett, s az ország útjain futó autók közül minden negyedik importkocsi.

A detroiti központú nagy amerikai autógyárak nem akarják elveszteni azokat az előnyöket, amelyeket a kanadai piacon élveznek. Ezek egy része az autószerződésből fakad, másrésztük viszont kimondottan anyagi jellegű. Elég csak arra utalni, hogy a Kanadában működő amerikai autógyárakban a munkások órábéré 7 dollárral alacsonyabb, mint Detroitban.

Nem kizárt, hogy az USA és Kanada két évtizedes autószerződése hamarosan felülvizsgálatra kerül. Olyan változtatások várhatóak, amelyek — ügyelve a nemzetközi kereskedelem „játékszabályaira” — képesek lesznek mérsékelni az ázsiai gyártók Kanadában jelentkező kihívásának kedvezőtlen hatását az USA gépkocsiiiparára.

Csak átlagon felül!

A Vas megyei ÁÉV vállalati tanácsa döntött – kivonulnak Budapestről

A vállalati tanács Szombathelyen sem lépte túl illetékességi körét, s nem szólt bele abba, hogy mire vállalkozik a megyei építőipari vállalat. Az viszont jogában áll, hogy állást foglaljon a munkaerő gazdaságos foglalkoztatásáról. Ennek szellemében az mondatott ki, hogy csak átlagon felüli jövedelmezőségű munkákra vigyék el az embereket a megyéből. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a Vas Megyei ÁÉV megvétózta a budapesti lakásépítést. Mert ahhoz, hogy a keresetek hét százalékkal növekedjenek, szükségük van az évente egymilliárd forintos termelési értékre. Ezt pedig nem gyarapítják kellően a fővárosi építésvezetőség bevételei.

Nem arról van szó, hogy egy, a csőd felé tántorgó cég ideges kapkodással felszámolja veszteségforrásait. A vasiak döntését *hosszú távú gazdasági érdekük diktálta*, a fővárosi építésvezetőség egyébként is nyereséges. Az eredményesen gazdálkodó cég vezetését másfél évvel ezelőtt vette át *Schmidt János*. Szinte mindenféle építményt kipróbáltak már: lakóházak, bevásárló központ, iskola, gyárépület, képtár őrzi kezük nyomát. Az örökös újdonságkeresést jellemzi az a sok technológia is, amivel próbálkoztak-próbálkoznak.

Bele is buknának

Ennél határozottabban jelölték ki gazdálkodásuk irányát: *költségsökkentéssel* növelni a jövedelmeket.

— Nem mondom, hogy mindenkinek szimpatikus volt az ötlet, de tavaly, az országban elsőként, bevezettük, hogy *egy hónapban csak egyszer fizetünk munkabért* a fizikai dolgozóknak — meséli Schmidt János igazgató. — Ez a jelentősnek aligha látszó intézkedés egy év alatt 1,2 millió forint megtakarítás, mert 69 munkahelyre kell fuvarozni és ott őriztetni a béreket. Am amikor a bizalmi-testületi ülésen elhangzott, hogy ez a változás 1 százalékos

kurenciára: Szombathely látványosan fejlődik, a kisebb-nagyobb építésszervezetek még békésen megférnek egymás mellett.

— A legnagyobb munkánk a győri Rába 1 milliárd forintos szentgotthárdi ipari üzemcsarnoka. Ez évenként 280 millió forintot hoz a vállalatunknak, majdnem egyharmadát a teljes termelésünknek. *Ha leállítanák, bele is buknánk*. De csak azért nem vállalhattunk kisebb részt belőle, hogy a kockázatunk is kisebb legyen — bizonygatja az igazgató.

A fővárosból hazaköltözők tehát *nem maradnak munka nélkül*. Pontosabban: azért számolhatják fel a kispesti építésvezetőséget, mert van mit építeni közelebb. A budapesti vállalkozás ellenérvei így hangzanak:

— Ekkora távolságból *szervezhetetlen, ellenőrizhetetlen* a munka, önálló termelőegységgé szervezni pedig a csökkenő beruházások miatt nem érné meg. Az emberek már *csak átlagon felüli pénzért hajlandók ingázni*, a szállítás költségei jóval nagyobbak, mintha otthon foglalkoztatnánk őket.

Belefáradtak

— A Budapesten lakást építők kivételes elbírálásban része-

— Azt mondja, a megbízóink elégedettek a munkánkkal? — kérdez vissza *Horváth Antal* építésvezető és nem titkolhatja örömét. Am amikor a visszavonulásról esik szó, tárgyilagos stílusra vált:

— *Sokan belefáradtak a hét végi ingázásba*, vágnak haza a családhoz. Bár már csak harmincan vagyunk, volt olyan csúcs, amikor 200-an dolgoztak idefent.

A Fővárosi Építőipari Beruházói Vállalat igazán nem szokta méltatlanul dicsérni a lakásépítőket. *Sallay Mihály* igazgató most sem ok nélkül sajnálja, hogy eggyel csökken — ha a vasiak példája ragadós lesz, talán többel — a fővárosi versenytársak száma:

— Megbízható partnereink, *jó munkát végeztek*, pontosan tartották a határidőt. A Csepelre és Káposztásmegyerrre kiírt versenytárgyalásokon már nem is pályáztak, pedig jó eséllyel indulhattak volna, mert egy megbízhatatlan versenytárral szemben még *a magasabb árat is elfogadtuk volna tőlük*.

Az igazodás iránya

Az nem megalapozott érv egyetlen, a törülközőt képletesen bedobó vállalatnak sem, hogy nincs munka; a FÖBER rendszeresen meghirdeti a tömbrehabilitációkra, a foghíj-beépítésekre a pályázatokat, személyesen is *unszolják a vállalatokat*. De az a tendencia, hogy egyre inkább csak *a házigyáras cégek* jönnek a fővárosba, akik viszont több száz lakásra is vállalkoznak —, hogy ipari termékeikkel piacot teremtsenek.

A Vas megyei ÁÉV tehát *a jövedelmezőbb munkák felé* igyekszik, és szerencsére van mire vállalkoznia otthon. De a piacon már *kereskedőként is megjelentek*: ipari termékeiket a lakosságnak értékesítik, az ÉPTEK-kel közösen Házépítők

A kártérítés-biznisz hullámai

Elszabadult a pokol az amerikai biztosítási szakmában, amióta a bíróságok szinte egymást túllicittálva ítélik meg a hatalmas kártérítéseket a cégeket perelő magánszemélyeknek. Különösen 1984 óta szaporodtak meg azok a perek, amelyek keretében a károsultak dollárszázvezrekben, sőt milliókban kifejezhető kárigénnyel lépnek fel. Teszik mindezt az úgynevezett termékfelelősség biztosítás jegyében, amely a hazai és az USA-ba exportáló cégek többségét arra kényszeríti, hogy szinte korlátlan kártérítést fizessen baj esetén. Három évvel ezelőtől még viszonylag kevés volt az ilyen ügyek száma, megszaporodásuk elsősorban annak köszönhető, hogy a fogyasztóvédelem nagy bizniszt jelent az ügyvédek és a magánszemélyek számára.

Metszőfog 200 ezerért

Nemrégiben egy amerikai bíróság 200 ezer dollár kártérítésre ítélte az egyik tejtermékeket gyártó vállalatot, mert a *meggyes joghurtban* mag volt, s a peches (vagy szerencsés?) vásárlónak *kitörött* az egyik metszőfoga, s ezzel úgymond *esztétikai kárt* szenvedett. S a vállalat, illetve a biztosító fizetett. Annak a *betörőnek*, aki alatt beszakadt egy üveg-tető, 260 ezer dollár kártérítést, és élete végéig havi ezeröttszáz dollár járadékot ítélték meg, mert a műszaki vizsgálatok során kiderült, hogy az *üvegezők* hanyag munkát végeztek. A szakipari vállalat, illetve a biztosító ez esetben is fizetett. A *Las Vegas-i Stardust* szálloda a biztonsági előírások megszegése

miatt kénytelen volt 3,2 millió dollár kártérítést fizetni egyik hölgyvendégének, akit szobájában *megerőszakoltak*.

A kaliforniai *Newport Beach* nevű furdőhely tulajdonosa — a 65 ezer lakosú városka tanácsa — 6 millió dollárt fizetett ki bírósági ítélet alapján egy autósna. A tengerpart homokján este sétakocsikázó férfi *nem vette észre a homokbuckát*, autója felborult, s a baleset következtében a károsult megbémult. A bíróság szerint a városi tanácsnak *táblákkal* kellett volna figyelmeztetnie a tengerparton autózókat a talaj egyenetlenségeire...

Az eseteket még hosszasan lehetne sorolni, hiszen *tavaly az Egyesült Államokban mintegy 140 ezer pert indítottak felelősség és termékfelelősség tárgyában*. A bíróságok sorra hozták és hozzák a gyártókkal, az üzemeltetőkkel és a szolgáltatókkal szemben az elmarasztaló ítéleteket. 1984-ben egy-egy felelősségi ügyben az amerikai bíróságok *átlagosan egymillió dollár kártérítést* ítélték meg a felperesnek, tíz esztendővel korábban a kártérítés átlagos összege 345 ezer dollár volt.

Emelkedő díjtételek

Ebben a helyzetben a biztosítótársaságok kénytelenek voltak a vállalatok felé 2-500 százalékkal *felemelni a felelősségbiztosítási díjtételeit*. A biztosítók az áremelkedésnél arra hivatkoztak, hogy míg ez az üzletág számukra öt esztendővel ezelőtől *nyereséges* volt, addig tavaly már 5,5 milliárd dollár *vesztésük* keletkezett. A cégek kénytelenek fizetni a nagy összegű biztosítást, mert *kevés olyan termék van, amely nem okozhat kárt*. (Különösen nagy összegeket fizetnek az *autógyárak*, a *gumiabroncsok gyártói*, a *gyógyszergyárak*, stb, vagyis olyan termék előállítói, amelyek a legkisebb hiba esetén is nagy károkat idézhetnek elő.)

Igen hátrányosan érinti a felelősségbiztosítás körül kialakult áldatlan helyzet az Egyesült Államok *külföldi szállítóit*: az importőrök megkövetelik a felelősségbiztosítás megkötését, s a díjtételek magassága sok esetben *versenyképtelenné* teszi az egyébként kelendő árukat. A „biztosítási örület” ma már odáig fajult, hogy a *gyermekruházati cikkek* nagy részét csak felelősségbiztosítás megkötése után lehet szállítani az USA-ba. Ennek az az oka, hogy több importholmi *kiütést, viszketést okozott*, s a szülők az importőr vállalatokat perelték be — nem is eredménytelenül.

A bíróságoknál egyelőre nem lehet megállítani a kártérítések „*inflálódását*”, mert e testületek arra hivatkoznak, hogy a fogyasztót *teljes körű védelem* illeti meg, s a gyártónak *teljes felelősséggel* kell tartoznia árujáért. Persze az *ügyvédek* is érdekeltek a mamutkártérítések megítélésében, hiszen díjazásuk mértéke *egyenesen arányos* a kártérítés összegével. (Az USA-ban 700 ezer ügyvéd van, közülük több tízezer

szakosodtak az ilyen jellegű ügyekre.)

Külön „*üzletággá*” fejlődött az Egyesült Államokban az elmúlt esztendőkből az *orvosok perlése*. Ha a bíróság „*félrekezelést*”, *műhibát*, vagy akár *esztétikai „károsodást”* állapít meg, az orvosnak *örösi kártérítést kell fizetnie*. Egy — ügyes — *New York-i* hölgynek a közelmúltban 2,1 millió dollár kártérítést ítélt meg a bíróság: a felperes panasza az volt, hogy mellműtete során az orvos *felesleges vágásokat* végzett, s ezzel csökkent az illető hölgy *„izgató hatása”*. A bíróság — szakértők véleménye alapján — *helyt adott* a panaszna. Az orvosok az ellenük irányuló mind nagyobb számú per kapcsán elhatározták, hogy *jövedelmük 10-25 százalékából* olyan *pénzügyi alapot* képeznek, amelyből — együttes erővel — ki tudják fizetni a nagy összegű kártérítéseket. *Egyedül* ugyan is a legtöbb orvos anyagiilag tönkremenne egy-egy kártérítési ügy kapcsán.

Az amerikai sajtó egyik első számú témája lett a *felelősségbiztosítás* kérdésének rendezése. A vállalatok a *biztosítókat* okolják a hatalmas díjtételekért, amelyek sok esetben *csődárnyékok* jelentenek a termelőknek, vagy a szolgáltatóknak. A biztosítók a *bíróságokat* vádolják elfogult fogyasztóvédelemmel és felelőtlen, mértéktelen ítékezéssel. A bíróságok viszont arra hívják fel a figyelmet, hogy a károsultat tisztességesen kell kártalanítani, s a *termelők* gyártsanak jobb minőséget. A kör ezzel bezárult.

Felelősséglavina

A bíróságok kivételével mindenki egyetért az USA-ban azzal, hogy sürgősen cselekedni kell és meg kell állítani a „*felelősséglavinát*”. Az ország 30 állama már foglalkozik a megítélhető kártérítések összegének *korlátozásával*. Általában 250 ezer dollárnál akarják meghúzni a felső határt, a tervek szerint ennél *nagyobb* összeg kártérítésként nem fizethető ki. A washingtoni törvényhozást is elértek a felelősségbiztosítás hullámai: mind többen követelik, hogy az *egész országra* vonatkozó szabályozással vessenek véget az indokolatlanul nagy kártérítések gyakorlatának. Minden jel arra mutat, hogy *Washington* rövid időn belül közelbél. Annál is inkább, mert az amerikai kormány előtt 40 ezer kártérítési igény fekszik — mintegy 139 milliárd dollár értékben. (Összehasonlításképpen: az Egyesült Államok külkereskedelmi mérlegének hiánya tavaly 148,5 milliárd dollár volt.)

New York városa tavaly 140 millió dollár kártérítést fizetett ki különböző jogcímenek. Ebből az összegből 2770 rendőrt, vagy 3250 tanárt tudtak volna alkalmazni a város szolgálatában.

Egyelőre *Amerika-szeri*e folynak a viták a megoldás szükségességéről és lehetőségéről. A bíróságok pedig tovább hozzák ítéleteiket a kártérítési ügyekben mind a jogos károsultak, mind pedig a *szerecselovagok* és „*cégekpasztók*” javára.

A NAP PROGRAMJÁBÓL

RÁDIO

Május 28., szerda

KOSSUTH:

14.00: Hírek, Időjárás. Műsorismertetés. — 14.10: A Magyar széppróza százada. Péterfy Jenő — 14.25: Operasláger. — 15.00: Zengjen a muzsika! Az amatőr zenei mozgalom híradója. — 15.30: Kapaszkodó. Gyógypedagógiai szerviz. — 15.50: Filmzene. — 16.00: Hírek, Időjárás. — 16.05: MR 10-14. — 17.00: Olvastam valahol. — 17.20: Muzzeális nótafelvételek. — 17.42: Két országgyűlés között. — 18.07: Reklám. — 18.10: Hol volt, hol nem volt... — 18.25: Mai könyvajánlatunk. — 18.30: Esti Magazin. — 19.15: Rádiószínház. A murányi kaland. Móricz Zsigmond színművének rádióváltozata. — 20.17: Két szimfonikus költemény — 20.40: Népdalok. — 21.30: Hírek, érvek, vélemények. — 22.00: Hírek, Időjárás, Sport. — 22.20: Tíz perc külpolitika. — 22.30: Goldmark: Téli regé. — 22.40: Lesz-e „kémsöve” a magyar tudományban? — 23.00: Beethoven: G-dúr trió. — 23.37: Gibbons-kórusművek. — 24.00: Hírek, Időjárás. — 0.15-4.20: Éjfél után.

PETŐFI:

14.00: „Atadom a módszerem” — Szatmári István szerzői estje felvételről. Közben 15.00: Hírek, Időjárás, Utközben. — 15.35: Vas Gábor nótáiból (szt). — 15.47: Töltsön egy órát kedvenceivel! (szt). — 16.47: Diákfoci. — 17.00: Hírek, Időjárás, Kommentár, Utközben. — 17.08: Sport. — 17.15: Várkonyi Mátyás táncdalaiból. — 17.30: Ötödik sebesség. — 18.30: Talpalávaló (szt). Bemutattuk a Muzsikás együttes új hanglegelőjét. — 18.51: Magyar táncok fűvészekre. — 19.00: Hírek, Időjárás, Utközben. — 19.05: Slágerfilmek — filmsláger (szt). — 19.45: Sport. — 20.15: Rockföldről érkezett (szt). — 21.00: Hírek, Időjárás, Utközben. — 21.05: Hasnyalmirigy — kapszulában. Gerő László adjunktussal beszélget Gimes Júlia. — 21.15: A Rádió Dalszínhaza. Loewe: My Fair Lady. — 22.35: Népdalkörök pódiuma. — 23.00: Hírek, Időjárás, Sport. — 23.20: A mai dzsessz (szt). — 24.00: Régi fűvészmuzsika (szt). — 0.15-4.20: Éjfél után.

3. MŰSOR:

14.25: Slágerről slágerre. Külföldi újdonságok (szt). — 15.05: Az Éder-vonósnegyes felvételeiből (szt). — 16.00: Lilliana Bareva operáriákat énekel (szt). — 16.25: Zenekari muzsika (szt). — 17.37: Dietrich Fischer-Dieskau hangversenye (szt). — 18.30: V mate-rinskom jazyku. A Magyar Rádió szlovák nyelvű nemzetiségi műsora Miskolcra. — 19.00: Hírek, Időjárás, Műsorismertetés. — 19.05: Két szvit (szt). — 19.50: Claudio Abbado operafelvételeiből (szt). — 20.20: Teljesítmények nyomában. — 20.50: Szimfonikus zene (szt). — 21.50: A haza mindenesége. A Magyar Rádió és az Országos Széchényi Könyvtár közös irodalmi műsora. — 22.50: Magyar zeneszerzők. — 23.30: Hírek, Időjárás.

Május 29., csütörtök

KOSSUTH:

4.30-7.59: Jó reggelt! — 8.00: Hírek, Időjárás, Műsorismertetés. — Kb. 8.15: Mai kulturális programok. — 8.19: Köznapi ügyeink. — 8.29: Haydn: A patikus. Háromfelvonásos vig-opera. — 9.46: Játéksarok. — 10.00: Hírek, Időjárás. — 10.05: Két keréken Magyarországon. — 10.35: Népdalcsokor. — 11.37: A tulajdonságok nélküli ember. — 12.00: Déli Krónika. — 12.30: Ki nyer ma? — 12.40: Reklám. — 12.45: Magyar pavilon a világkiállításon. — 13.00: Kamaramuzsika. — 13.34: Muzsikáló természet. — 13.40: Új városaink: Mezőkovácsháza.

PETŐFI:

4.30-7.59: A Petőfi rádió reggeli zenés műsora. — 8.00: Hírek, Időjárás. — 8.05: Kecskés Sándor tárogaton játszik (szt). — 8.20: A Szabó család. — 8.50: Tíz perc külpolitika. — 9.00: Hírek, Időjárás, Utközben. — 9.05: Napközben. Zenés délelőtt. — Közben 10.45: Láttuk, hallottuk. — 11.00: Hírek, Időjárás, Utközben. — 11.25: Világújság. — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: Francis Goya gitározik (szt). — 12.25: Utikalauz üdülőknek. — 12.30: A népművészet ifjú mestereinek felvételeiből (szt). — 13.00: Hírek, Időjárás, Utközben. — 13.05: Nostalgiahullám. Patsy Cline (szt). — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

3. MŰSOR:

9.00: Hírek, Időjárás, Műsorismertetés. — 9.05: A kiállító-termek programjából. — 9.08: Magyarán szólva. — 9.23: A Prágai Tradicionális Jazz Stúdió zenekara játszik (szt). — 10.00: Szonáták. David Ojstirah (hegedű). Frida Bauer és Szvjatoszlav Richter (zongora) felvételeiből. — 11.05: Pillanat-

kép. — 11.10: A zsidónő. Részletek Halévy operájából (szt). — 12.00: Barokk muzsika (szt). — 13.00: Hírek, Időjárás, Műsorismertetés. — 13.05: Zivataros évek. — 13.35: Az Uppsala Egyetem férfikara énekel (szt). — 13.58: Romantikus muzsika (szt).

TELEVÍZIO

SZERDA

15.55: Iskolatévé. Család munkamegosztás. (FF) (Osz-tályfőnöki óra 3-4. osztályosoknak). — 16.20: Hogyan működik? 3. A vízcsap. — 16.35: Kormos István: A muzsika kismalac. (Az alsó tagozatos magyar irodalomhoz). — 17.00: Hírek. — 17.05: Aki mer, a nyer! Matematika vetélkedő az ált. isk. 5-6. osztályos tanulónak. — Döntő. — 17.45: Hogyan közeledünk az autópályán? Az Országos Közlekedésszolgálati Tanács filmje. — 17.55: Betűreklám. — 18.00: Finom angol módra NSZK tévéfilm. Itt vér folyt... — 18.30: Képűjság. — 18.35: A Közösségszolgálat tájékoztatója. — 18.40: Reklám. — 18.50: A TTT jelentése. Hírek, tudósítások a jubileumi üttörőhét eseményeiről. — II. — 19.05: Tévéóra. — 19.10: Esti mese. — 19.20: Reklám. — 19.30: Híradó. — 20.00: Reklám. — 20.05: Kék fény. A belpolitikai főszerkesztőség riportműsora. — 21.15: Parabola. — 21.45: Betűreklám. — 21.50: Show-egyveleg. Az Olasz Televízió zenés összeállítása. — 22.45: A hét műtárgya. Budapesti táncosnő és a Tanagra figurák. — 22.50: Híradó 3. — 23.00: Himnusz.

2. MŰSOR:

17.10: Képűjság. — 17.15: Ifjú Oroszország. Szovjet tévéfilmsorozat. IX. rész: Balt szél. — 18.40: Sorstársak. A pécsi körzeti stúdió rehabilitációs magazinja (ism.). — 19.00: Unser Bildschirm. A pécsi körzeti stúdió német nyelvű nemzetiségi műsora. — 19.20: Felfedezzük Pápua-Uj-Guinéát. Lengyel rövidfilmsorozat. III/1. rész: A Nagy Sziget. — 19.45: Alekszandr Ve-gyernyikov énekel. — 20.00: Az albrétel. Kuba tévéfilm. — 21.20: Híradó 2. — 21.40: Mutató. A belpolitikai főszerkesztőség gazdasági szemléje. — 22.25: Tv-Basic konzultáció. — 23.05: Képűjság.

CSÜTÖRTÖK: DÉLELŐTT

8.55: Tévétorna. — 9.00: Iskolatévé. Magyar irodalom (ált. isk. alsó tagozat). Lila fecske. — 9.30: Orosz nyelv (középiskolásoknak). Moszkvában. — 9.50: Delibes: Syl-

A fővárosi mozik műsora

Május 29.—június 4-ig

A szövegben a gyártó országot csak kezdetben vagy rövidítve jelöltük. Egyéb rövidítések: mb.: magyarul beszélő; **: 14 éven alul nem ajánlott; **: 16 éven felüli; ***: 18 éven felüli; K.: Kísérőfilm. A Budapesti mozik pénztári rendje: az egész nap játszó mozikban jegyváltás az előadás kezdete előtt egy órával aznapra és egy napra előre. Csak délután működő moziknál jegyváltás az előadás kezdete előtt másfél órával aznapra és három napra előre.

A HÉT FILMBEMUTATÓI:

HOBORTOS NÉPSÉG 1. (Bartók de+du., Fórum este, Olimpia éjjel, Tátra este, Vörös Csillag de+du.)
KICSÍ, DE SZEMTELEN* (Duna éjjel, Kossuth este, Kőhánya du., Május 1. de.)
KISMASZAT ÉS A GEZENGŐZŐK (Olimpia du., Új Tükör Klubmozi de.)
IV. HENRIK* (Toldi Stúdió Mozi de+du.)
AKADÉMIA: Fehér Lótusz (szín., kínai) 29-1-gig f4, h6, 8. Kinek lesz melege? (mesesorozat 3-6 éveseknek) 1-én de, f10, 11, f1, 2. Lopiák a koporsómat (szín., jugoszláv)* K.: A füst áldozata 2-4-gig f4, h6, 8.
ALFA: Egy maréknyi dollárért (szín., olasz)* (2. hétre prol.) 29-1-én, 3-4-én 3, n6, f8, 2-án n6, f8. Csak semmi páni... (szín., magyar) 2-án de, f11, Semmelweis (magyar) 2-án du, f3.
ALKOTÁS: Nyomás, utánál (szín., olasz)* 29-30-án és 2-4-gig h9, 11, n2. Az emberevő medve (mb., szín., szovjet) 31-1-én f10, f12, f2. Nap, széna, eper... (mb., szín., csehszlovák)* K.: A 28-as csapó f4, h6, 8.
ALKOTMÁNY: Egy maréknyi dollárért (szín., olasz)* f4, h6, 8.
ALMÁSSY TERI SZABADIDŐKÖZP: Jégmezők lovagja (szovjet) 2-án du, 6. Poseidon katasztrófa (szín., amerikai)* 2-án este 8.
ALT. MOV. KÖZP.: Spagetti-ház (mb., szín., olasz)* 31-1-én 3, 5, 7. A borotvas gyilkos (mb., szín., csehszlovák)* K.: Bungatók 2-án 5, 7.
BALASSI: Szabadiában Velencében (mb., szín., francia-olasz) 30-1-gig f4, h6, 8. Zsaru vagy csirkefogó? (mb., szín., francia) 2-4-gig f4, h6, 8.
BALATON: A smaragd románca (mb., szín., amerikai)* f4, h6, 8.
BARTÓK: HOBORTOS NÉPSÉG 1. (szín., botswana) n10, n12, n2. Elvárszolt dollár (szín., magyar) (5. hétre prol.) 4, n7, f9.
BANYÁSZ: A győzhetetlen Vutang (mb., szín., kínai)* 9, 11, 1. Szexmisszió (mb., szín., lengyel)* 3, f6, 8.
BASTYA: A smaragd románca (mb., szín., amerikai) h9, 11, n2. A fehér törzsfőnök (mb., szín., amerikai). K.: Egeresfilm f4, h6, 8. Egy maréknyi dollárért (szín., olasz)* minden éjjel 10 (2. hétre prol.).
BEK: Oz, a csodák csodája (mb., szín., amerikai) 10, 12, 2, 4. Idő van (szín., magyar)* (3. hétre prol.) 6, 8.
BETHLEN: Az inkák kincse (mb., szín., bolgár-NSZK) 3, n6. Szerelmi lázalom (mb., szín., olasz)* K.: Két reggel, este 8.
BEKE XIII.: Forróvérű kísértet (mb., szín., olasz). K.: Élni 31-1-én f4, h6, 8. Zorro (szín., olasz-francia) 2-4-gig 5, f6, 8.
BUDAFOK: Vad banda (mb., szín., amerikai)* f5, 7. Az idő ural (szín., magyar-francia rajz sci-fi) 31-1-én du.

3. VIZIPÓK — CSODAPÓK (szín., magyar rajzfilm). K.: Különös rokonság 1-én de, 10.
CINKOTA: Az elveszett frigyáda fosztogatói (szín., amerikai)* 30-1-gig n6, f8. Kövek ura (mb., szín., szovjet mesefilm). K.: Fogjátok el a szerencsét. 1-én du, 3. Egyszer egy (szín., magyar) 2-án n6, f8.
CORVIN: Beitörés nagymestere (mb., szín., francia)* (Premier előtt) f4, h6, 8. A Coca-Cola kótyok (mb., szín., ausztrál)* 31-én éjjel 1.
CSILLAG: Hair (szín., ig 5, n8, 1-én h3 is. kert (szín., magyar) 1. győzhetetlen Vutang (nál)*-2-4-gig 5, n8.
CSOKONAI: Elvárásol (magyar) h9, 11, n2, szín., amerikai)* f4.
DIADAL: Malambo (osz h6, 8. Végső kiáltás 3-4-gig f4, h6, 8, 2-án kódás (szín., francia) a görög és a remény n2, 2-án este 8.
DUNA: Nincs kettő n szín., olasz) 9, n12, f mánca (mb., szín., at re prol.) 4, n7, f9. K. TELEN (mb., szín., jel 11.
EVA: Aladdin és a c szín., japán rajzfilm) majmocskák f4, 31-1-é (szín., magyar)* h6, 8.
FENY: Egy maréknyi olasz)* h9, 11, n2. Oció (mb., szín., olasz) -2-gig és 4-én f4, h6, Lombhullás (szovjet) 5.
FILMŰZEM: Love (1970). R.: Arthur H. McGraw, Ryan O'Neil. 10k, péntek szerda, kedd du, f4. Előjta (rikai, 1959). R.: Victor Vivien Leigh, Clark H. Havilland, Leslie H. szombat, vasárnap de, ás I-II. (GIANT) (ame George Stevens. Fsz. Elizabeth Taylor, Ro E.: vasárnap du, 6. helyár.) Máté evan (1964). R.: P. P. szombat du, h6 és est bálás** (francia-ola Marco Ferreri. Fsz.: Marcello Mastroianni, Philippe Noiret. — E. és szerda este 8. Mi I gol, 1936, magyar R.: W. C. Menzies. — h6. Százhuszas tempó R.: Kardos László. F. Muráti Lili, Kabos Gy. ria. — E.: hétfő du, 6. 12, 2. FRITZ LANG. A titok a kapun túl magyar hangbemondás 8. Jegyélvétel két na.
FÓRUM: HOBORTOS (botswana) 3, n6, f (mb., szín., amerikai) Éléskamrák 1-én de.
FOV. MOV. HAZ: A szín., amerikai)* K.:
GORKI: Legyen a férj 8 órákor, orosz nyelv. Timur és csapata (b. Férfas nevelés (mb.,

1-én: Csalás az szovjet) f4, 2-4 (mb., szovjet) f4 hajó (mb., szín., villámcsináló (mt Tükör (szín., sz GUTENBERG MUV rosk (szín., ame Visszaszámlálás (lek (mb., szín 2-án 6, 8, 3-án f HALADÁS: Robir (szovjet) 50-1-gig f (szín., magyar) 2. HONVED: Eszkimó (magyar)* 10. fi.

MEGVERT HÍRVERŐK

86. 6. 1.

Az egyesülési mánia jellemezte a közelmúltban a nemzetközi reklámvilágot. A legnagyobb port az a tranzakció verte fel, amikor a tőkés világ húsz legnagyobb ügynöksége közül három úgy határozott, hogy egyesítik erőiket. A *BBDO International* — az USA hatodik legnagyobbja — lépett szövetségre a *Doyle Dane Bernbach* csoporttal és a *Needham Harper Worldwide* vállalattal. (Ez utóbbiak sem éppen könnyűsúlyúak, az egyik a tizenkettedik, míg másik a tizenhatodik helyet foglalja el.) A fúzió eredményeképpen a tőkés világ legnagyobb reklám-

Unilever például 75 országban tevékenykedik, számára tehát jelentős költség- és energia-megtakarítással jár, ha nem 75 ügynökséggel kell kapcsolatban állnia. De gondolkodóba estek azok az amerikai multinacionális vállalatok is, melyek az elmúlt években drasztikusan csökkentették az általuk igénybe vett reklámügynökségek számát úgy, hogy mára már csak három-négy céggel álljanak kapcsolatban. Igényeik növekedését kétségkívül befolyásolja, hogy a fogyasztói piacon a termékek minősége egyre közelebb kerül egymáshoz, így sokszor voltaképpen csak a *márka*

ügynöksége jött létre: évi forgalma meghaladja az ötmilliárd dollárt, miközben a második helyezett japán *Dentsu* tavaly „csak” 3,62 milliárdos forgalommal dicsekedhetett.

Az egyesülést nem csupán a három cég tartotta a jelenlegi piaci helyzetben üdvöztetőnek, társaik (pontosabban versenytársaik) közül is sokan egyéb vállalatok beolvasztásával és átvételével igyekeztek helyzetükön javítani. Az angol *Saatchi and Saatchi* például a tavalyi év minden hónapjában átlagosan egy hirdetési ügynökséget nyelt el és ebben az évben tétlenkedett: az amerikai *Backer and Spielvogel*-t vette át. A tőkés világban reklámra költött évi 162 milliárd dollár megszerzéséért a verseny tehát érezhetően fokozódik.

De miért e fúziómánia? A kérdésre több magyarázat is adódik. Először is 1985 nem volt kedvező év a hirdetési szakma számára, hisz a cégek profitja átlagosan 1,5 százalékkal csökkent, mivel a megrendelők — költségeik mérséklésének lehetőségeit keresve — visszafogták reklámkiadásukat. Az egyesülési hullámot indokolta a termelés és értékesítés fokozódó mértékű nemzetközivé válása is. A multinacionális vállalatok számára ilyen körülmények között egyre kevésbé „kifizetődő” országoként egy-egy ügynökség foglalkoztatása, hisz a reklámvállalatokat egyenként kellene tájékoztatni stratégiájukról, értékesítési terveikről. Ez pedig utazás-, és időigényes. Előnyösebb tehát egy — vagy néhány — nagyobb hirde-

tesz közöttük különbséget. Ilyen körülmények között persze egyre nagyobb feladat hárul a hirdetésekre, hogy rábírák a vásárlót — mondjuk — a Heinz-cég babjának megízlelésére, az ismeretlen nevű, de valószínűleg olyan ízletes és olcsóbb termékekkel szemben.

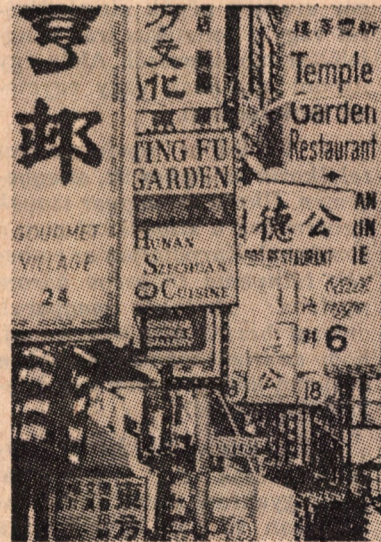
A reklám szerepe tehát az, hogy a különbséget ott is érzékelhetővé tegye, ahol a fogyasztó számára az, elhanyagolhatóan kicsi, vagy egyáltalán nem létezik. Összefügg ezzel az is, hogy a hirdetések iránt a meg-

rendelőknél egyre magasabb szinten érdeklődik a vezetés. A tapasztalatok szerint a reklámmunka már régen megszűnt a propagandaosztályok monopóliuma lenni.

S a hirdetés betört a politikába is és nem csupán az Egyesült Államok választási kampányaiban van szerepe. A *Saatchi*-testvérek vállalata a brit Konzervatív Párt hadjáratát kísérte reklámmal és a siker hatására a Munkáspárt is szakított a hirdetéseket illetően korábbi tartózkodásával. Csaknem általános az a vélemény, hogy a fúziók következtében az évszázad végére a tőkés világ hirdetési forgalmának zöme öt nagy reklám-szuperhatalom kezében lesz. A kétkedők viszont arra a veszélyre figyelmeztetnek, hogy a növekedés könnyen háttérbe szoríthatja az egyéni kezdeményezést, a szakemberek kreativitását. Eppen ezért a mamutcégek kinosan ügyelnek arra, hogy fenntartsák a „műhelyek” önállóságát és ne váljanak hosszú és bürokratikus döntési láncsal küszködő vállalatokká. Tény és való: az üzleti eredmények tekintetében a nagyoké lehet a babér, azonban a különféle reklám-szervezők olyan kis cégek, amelyeknek nevét talán nem is ismerik a tőzsdén.

G. Sz.

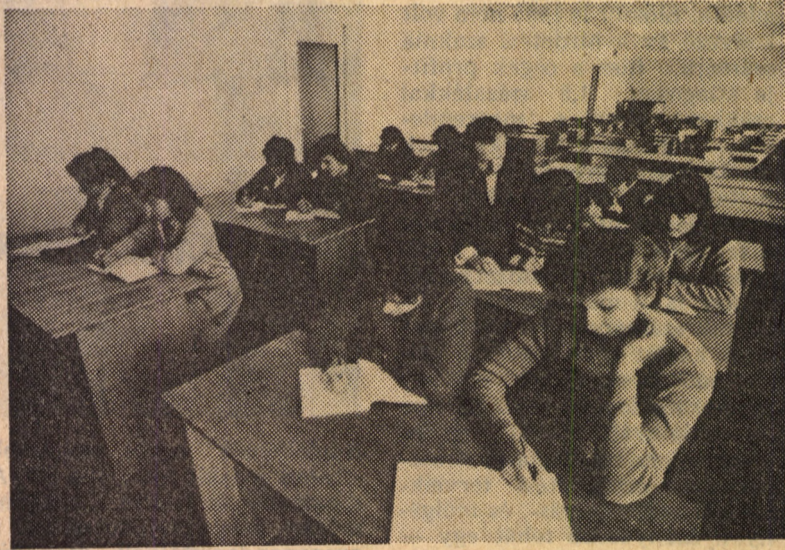
tési ügynökséget felfogadni, annak központi munkatársaival megvitatni a célokat és eszközöket, majd a helyi irodák tájékoztatását ezekre az ügynökségekre bízni.

Végeredményben tehát a fúziómánia megfelel annak az igénynek, melyre a hirdető nagyobb USA-beli hirdető támaszt, s akik közül 80 számít multinacionális vállalatnak. Az

MAGYAR HÍRLAP RIPORT

Cirill- és latinbetűs emléktábla tudatja mindenkivel, hogy „Ezt az iskolát a popovói Lenin Útja Kolhoz építette 1972 szeptemberében...” Községüket a helybeliek Csonkapapinak nevezik, beszélgetés közben csak Papiként említik, s ezen rövid ideig csodálkozik is a messziről jött vendég. De aztán *Sass Ferenc*, a kolhoz elnöke és *Pösze Csaba*, az iskola igazgatója fölvilágosítja, hogy a kárpátaljai falu 1300 lakosa egy-két kivétellel magyar nemzetiségű.

— Kolhozunk három falu lakosságát fogja össze, háromezer ember háromezer hektáron gazdálkodik. Gabonát, zöldséget, gyümölcsöt termelünk, állattenyésztéssel foglalkozunk — mutatja be szűkebb hazáját *Sass Ferenc*. — Amikor háromszáztízezer rubeles költséggel megépítettük az iskolát, nemcsak az vezetett bennünket, hogy gyerekeink megfelelő körülmények között tanulhassanak, hanem volt egy kis önzés is a dologban. Egyszerűen meg akarjuk tartani az embereket a faluban, ezért vállaltuk, vállaljuk magunkra úgyszólván minden szociális-kulturális építkezés költségeit. Szeretnénk a városihoz hasonló feltételeket teremteni, ahol csak lehet. Felújítottuk például a papi, a lipovói meg a szonyacsnei kultúrházat, a három község könyvtárának évente ezer rubelt utalunk át könyvvásárlásra, autóbuszunk elviszi a felnőttek-gyerekeket a különféle kulturális és sportrendezvényekre, és azt hiszem, hogy a község érdekeit szolgálta az iskola fölépítése is.

Csonkapapi nyolcosztályos iskolája egyike annál a 94-nek, amely magyar tanítási nyelvű a Szovjetunió Kárpátontúli Területén. Ez azt jelenti, hogy minden tantárgyat magyarul tanulhatnak a kis- és nagydiákok.

— Jelenleg százkilencvenöt tanulóval tizennyolc pedagógus foglalkozik. Az iskolában kabinetrendszerű oktatás folyik, vagyis sikerült megteremteni a legjobb feltételeket gyerekeinknek a tanuláshoz — dicséri a körülményeket *Pösze Csaba igazgató*. — Van itt, az iskola mellett egy hektárnyi földünk is, ahol a gyerekek megtanulhatják a legfontosabb mezőgazdasági tudnivalókat.

A nevelők közül nem egy, így *Gerő Erzsébet* vagy *Kiss József* itt járt kisdíakként iskolába, majd elvégezve az Ungvári Állami Egyetemet, visszatért szülőfalujába. Az igazgató nem helybéli, viszont azok közé tartozik, akik 1963-ban elsőként felvételiztek az egyetem akkor megalakult magyar tagozatán, s öt év múlva az elsők között kaptak diplomát is. 1965-ben pedig már magyar tanszékké alakult a magyar tagozat, hiszen a növekvő igények megkövetelték,

hogy intenzívebbé váljék a magyar nyelvű pedagógusképzés a Kárpátalján. Napjainkban az egyetemi karok száma tizenegy, a tanszékeké pedig 62, s az eltelt négy évtized alatt az egyetem csaknem 30 ezer szakembert képzett ki, jelenleg kilenc és fél ezer hallgatója van.

— A magyar tanszék majdnem a semmiből indult, hiszen területünkön nem volt magyar nyelvű egyetemi oktatás — emlékezik vissza a kezdetekre *Kótyuk István* docens, az alapítók egyike. — Jómagam például középiskolai orosz nyelv- és irodalomtanári képesítéssel lettem egyetemi tanár, és ahogy tudom, hasonló cipőben jártak kollégáim is.

— *A magyar nyelvű oktatás viszont folyamatos volt ezen a vidéken, de akkor kik tanítottak?*

— Munkácson működött egy tanítóképző, bár ott csak az első négy osztály számára képeztek tanítókat. Az élet persze kikényszerítette, hogy a legjobb tanítók fölkerüljenek a felsőbb osztályokba. És itt voltak azok a kollégák is, akik a régi időkben szereztek meg diplomájukat. Ők megfelelő átképzés után természetesen taníthattak, de ahogy telt az idő, mind fokban kiöregedtek, és gondoskodni kellett az utánpótlásról — mondja *Kótyuk István* abban a tanteremben, amelynek hátsó falán a központi helyet *Petőfi Sándor* nagyméretű olajportréja foglalja el, körülötte pedig *Zrínyi, Kölcsey, Vörösmarty, Arany, Mikszáth, Ady, Radnóti* arcképei láthatók. Más falakon

térképes illusztrációk a finnugor eredetű népek elterjedéséről vagy a fonetikus írás hangjelölési módszereiről. Akár egy itthoni iskolában vagy egyetemi tanteremben.

— *Valóságos nyelvzavarral találkoz az ember itt, az egyetemen. Ukrán és magyar szavak keverednek a szlovákkal meg a románokkal. Kárpátalján az emberek túlnyomó többsége három nyelven: ukránul, magyarul, oroszul beszél. Mit lehet tenni, hogy az itteni magyarság ebben a nyelvi környezetben megőrizze anyanyelvét?*

— Egy nyelvész ebben a helyzetben csak azt mondhatja, hogy gyakran zavaró kölcsönhatásban vannak egymással a nyelvek. Igen nehéz bármelyiket is a maga tisztaságában megőrizni. Jómagam például doktori értekezésem a magyar — ukrán nyelvi kapcsolatokról, mégpedig a szókölcsonzatról, a jövevényszavakról írtam, s most is főleg nyelvjáráskutatással foglalkozom. De, amikor az ember a tantárgyat tanítja, egyben alkalmazott nyelvtudományt is tanít, és arra törekszik, hogy az itteni nyelvhasználat ne térjen el a magyar

A TOKIÓI CSÚCS UTÁN

A csúcstalálkozók végzete, hogy a világ mindig túl sokat vár tőlük. A fejlett tőkésországokat is korunk gyakori betegsége, a döntési szintek egyre feljebb kerülése jellemzi. Az „elvárások” azonban nem is csak általában jelentkeznek, hanem konkrét feladatokhoz kapcsolódnak. A szakértő közvélemény a „hetek” minden találkozója előtt megfogalmazza, mi is éppen a világgazdaság legnagyobb baja, s megoldást is ajánl, mondván: ezeket kellene az értekezletnek elfogadni.

A lista Tokió előtt is hosszú volt. Az ajánlások szerint a záróközlemények magában kellett volna foglalnia útmutatást a valutaárfolyamokról, a GATT-környezetben újabb fordulójának megkezdéséről, a költségvetési politikák szinkronizálásáról, a fejlődő világ adósságairól stb. Nem általánosságban, hanem konkrétan megjelölve a „kivezető utat”. Mivel pedig a tokiói záróközlemény ezt nem tette meg, többen rossz osztályzatot adtak a „hetek” tanácskozásának.

A gazdasági csúcsok eddigi története azt mutatja, hogy konkrét intézkedést a „hetek” csak egy alkalommal, 1978 júliusában, Bonnban határoztak el, amikor is az USA hajlandónak mutatkozott energifelhasználása visszafogására, az NSZK pedig expanzív költségvetési politikája révén vállalta a lokomotív szerepet a konjunktúra megélénkítésében. Általában csak az elveket egyeztetették és érthető módon a csúcsot követő figyelem léghőmérsékletben a vitára vagy összeveszésre alkalmas adó kérdéseket is inkább leadták „előkészítés céljából”. A záróközlemények ennél fogva vitás kérdésekben inkább kompromisszumos — de többértelmű — szöveget tartalmazott, mint az eltérő vélemények leltárát.

Kedvező konjunktúra talaján

A gazdasági jellegű dokumentumok tartalmát azonban aszerint kell értékelnünk, milyen is valójában a világgazdaság állapota. A fejlett tőkésországok gazdasága az elmúlt négy évben „folyamatosan fellendülőben van, az országok — értsd: a hetek — mindegyikében visszaesett az infláció üteme. Óvatos költségvetési és pénzügyi politika alkalmazása révén lehetővé vált a kamatlábak lényegesen csökkentése”. 1985-ben végeredményben OECD-országok bruttó nemzeti terméke 2,7 százalékkal nőtt, az idei évre ennél is nagyobb, 3,0 százalékos ütem várható, miközben az infláció 3,5 százalék körül ingadozik. (Az NSZK-ban és Japánban pedig alighanem negatív a ráta.) A Nemzetközi Valutaalap közvetlenül a csúcsot megelőzően közzétett előterjesztésében egyébként 1987-re további gyorsulást, 3,2 százalékos ütemet valószínűsített. A világszervezet ráadásul optimista a fellendülés tartósságának megítélésében és utal az infláció ütemének mérséklésére, a csökkenő olajárakra, a kapacitáskihasználtságban meglévő tartalékokra és a fejlett tőkésországok várhatóan javuló cserearányaira.

Végeredményben tehát a fejlett tőkésországok gazdasági helyzete alighanem a hatvanas évek óta nem volt ilyen kedvező, mint most. Eleve nem lehet tehát „sikertelennek” ítélni egy olyan találkozót, amely a mostani helyzethez vezető gaz-

daságpolitika folytatását ígéri. A „tokiói filozófia” konzisztens, önmagában logikus tartalma összevág a korábban közzétett politikai deklarációval. Mi is a követendő gazdaságpolitika fő célja a nyolcvanas évek második felében? Tokió szerint a hatékony szerkezet-kiigazítás. Ettől várható ugyanis, hogy ösztönözze a gazdasági növekedést, a foglalkoztatottságot, az egyes országok gazdaságainak a világgazdasághoz való illeszkedését. A gazdaságpolitika megvalósításának eszköztárából pedig a műszaki fejlődést, a nemzetközi kereskedelem bővítését, az ipar strukturális átalakítását, valamint a közvetlen külföldi tőkeberuházásokat emelték ki.

Beavatkozás a valutapiacra

Jellemző, hogy bár a deklaráció ugyan szükségesnek tartja a munkanélküliség elleni intézkedéseket, rokonszenve nem a közmunkáké vagy a költségvetésből finanszírozott munkahelyeké, nézete szerint a munkahelyek létesítését kell ösztönözni, méghozzá ott, ahol a foglalkoztatás bővítése amúgyis kívánatos, a fejlett technológiát megtestesítő ágazatokban és a kisvállalatoknál. Tokió a fejlődő országok számára is egyértelmű „eligazítással” szolgál. Azok az országok, amelyek nagyszabású „egyensúlyhelyreállítási programokat” hajtanak végre a jövőben — legalábbis láthatóan ez a hét kormány szándéka — könnyebben férhetnek exporthitelekhez, számukra az adósságokat rugalmasabban ütemezik át, és a magánbankoktól is kaphatnak ismét hiteleket. Ez az elgondolás voltaképpen a Baker-tervből került át a deklarációba. A közlemény szövegezői szerint a harmadik világ jövőbeni fejlődésének zálogai éppen a közvetlen külföldi beruházások lennének.

A szöveg — a csúcstalálkozókra már megszokottan — elítéli a protekcionizmust és a jelenlevők ismét hitet tettek a szabadkereskedelem mellett. A többoldalú kereskedelmi tárgyalások újabb fordulója persze kívánatos, ez a fejlődő világ számára is fontos, a szeptemberi miniszeri értekezleten az aláírók újabb erőfeszítést tesznek az előrehaladás érdekében. A közleménybe egy paragrafus a mezőgazdasági kereskedelemről is bekerült. A gond itt az — állapítja meg a szöveg —, hogy túltermelés van, mely részben a technológiai fejlődés következménye, részben viszont „az országaink mindegyikében tartósan alkalmazott politikából fakad, mely belső támogatást és védelmet biztosít a mezőgazdaságnak”. A nyilatkozat a politika módosítására, a termelés szerkezetének átalakítására szólít fel és kilátásba helyezi az OECD ez irányú tevékenységét. A mezőgazdasági kereskedelem tárgyalása új elem a csúcsgazdasági közlemények történetében. A

szöveg — de a kérdés pusztá felvetése is — az Egyesült Államok győzelmét és az EGK engedményét jelzi és megcsillantja azt a reményt, hogy a piaci helyzetből teljesen elszakadt feleslegre termelő mezőgazdasági politikák esetleg megváltoznak. Egy ilyen fejlemény pedig a világ minden más exportőr országának kedvező lenne, hiszen megteremtené a feltételeket — például a közös mezőgazdasági politika módosításához.

Nézzük most azokat a kérdéseket, ahol a nemzetközi gazdasági közvélemény egy része határozott állásfoglalást várt Tokiótól. Kétségtelen például — különösen a japán fővárosból nézve —, hogy a dollár alulértékeltté vált a jennel szemben. A közlemény azonban csak azt ígéri meg, hogy „a valutapiacokra beavatkoznak, ha ez hatékonyan látszik”. Ez látszólag nem sok. Célszerű azonban arra emlékezni, hogy 1985 őszén az úgynevezett „Plazamegállapodás” nyomán már a korábban megállíthatatlannak tűnő dollár a jennel szemben mintegy 40 százalékkal leértékelődött. Ilyen körülmények között talán nem is az az igazán fontos, hogy a résztvevők elhatározták-e a közös fegyver bevetését (ez nem történt meg), hanem az, hogy a jövőben is számítani kívánnak a közös intervenció eszközére.

Fokozott összehangolás

A közlemény egyik legjelentősebb része a gazdaságpolitikák további összehangolásának mechanizmusáról szól. A résztvevők a pénzügyminiszterek korábban ötös csoportját, a megkülönböztetés felszámolásával hét főre bővítették és felkérték őket, hogy évente legalább egyszer vizsgálják meg az országok gazdasági helyzetét. (A munkába az IMF ügyvezető igazgatóját is bevonják — ez is új elem.) A pénzügyminiszterek az egyes gazdasági mutatókat (növekedési ütem, inflációs ráta, kamatlábak, munkanélküliség aránya, költségvetési deficit nagysága, fizetési és kereskedelmi mérleg egyenlege, pénzforgalom és valutaárfolyamok) értékelve állapodhatnak meg — a központi bankok vezetőivel együtt — „orvosló intézkedésekben”. A cél persze világos, az inflációmentes gazdasági növekedés folyamatos fenntartása, aminek a világgazdaságra egyértelműen pozitív hatása lehet. Itt azonban nem érdemes jóslani. Az új érdekegyeztető mechanizmus a jövőben annyit ér, amennyi eredményt hoz. Ma a legfelső szintű eltökéltség megvan, kérdés, merik-e a hetek — adott esetben — egymás között az eltérő álláspontok következményeit is vállalni.

Tokió értékelését voltaképpen a világgazdaság állapota adja majd meg az elkövetkezendő hónapokban. Ha a fejlett tőkésországok jelenlegi növekedési üteme tartós lesz, úgy ennek kedvező hatását valamennyi harmadik világbeli ország érezni fogja. Ha nem, úgy hiába fogalmazott meg Tokió bármilyen szép gondolatokat, a megvalósításba hiba csúszott.

Új vállalati szervezet és a statisztika*

a ma-
lsősor-
ban a
érték-
kézke-
köz-
cent-
nkben
elmez-
mód-
gazda-
állala-
ontjá-
ntsem
ráltta,
isakor
is kis
vállal-
özöb-
lomé-
egység-
mun-
tt ki
a kon-

daság-
asakor
trali-
inden
enni a
A de-
szor-
Már
eket
ezető-
unka-

nböző
rner-
g há-
ame-
veket

stizti-
zem-
n el-
e.

gyűjtögették. Másfelől a vállalati vezetés erősítette a gyáregységek függő helyzetét, nem egy esetben kiszolgáltatottságát, s ehhez igénybe vette a rendelkezésre álló szervezési, sőt káderpolitikai módszereket is. Elsősorban attól tartottak a nagyvállalatok, hogy a decentralizálással pénz vonnak el, s hogy éppen a legrugalmasabb, versenyképes gyáregységeiket önállósítják.

A korábbi gyáregységek egy része anyagi és szellemi értelemben egyaránt felnőtt az önállóvá váláshoz, s ott a vezetés nem egy esetben a helyi társadalmi és állami szervek támogatását is igyekezett megszerezni ahhoz, hogy a központi szándéknak megfelelően mielőbb saját talpára álljon. Ezzel a lehetőséggel számolva tartalékolnak anyagokat, eszközöket, sőt nem egy esetben teljesítményeket is.

Központi vezérlés

Kétségkívül új, és szükséges lépés volt a vállalati tanács intézményének megteremtése, bár ez is kampányszerűen történt. Az effajta öngazgatásnak a magyar gazdaságban nem voltak előzményei, így a megalakulást követően kellett tanulniuk és tapasztalatokat szerezniük, mind az abban részt vevőknek, mind a vállalatokat irányítóknak. Még ma, 1986 derekán sem mondhatjuk azt, hogy minden részletében tisztázott a vállalati tanácsok joga és kötelezettsége, valamint kapcsolata a párt- és a szakszervezet helyi szerveivel, az általuk választott igazgatóval. Az új vállalatirányítási formák bizonyos illúziókat, megalapozatlan várakozásokat tápláltak egyes helyeken a vállalati kollektívákban, elfeledve azt, hogy az operatív döntések mindenütt a világon a vállalatok elsőszámú vezetőinek a hatáskörébe tartoznak.

Sokan azt várták a központi irányításban, hogy a vállalati tanácsok

csokban majd nagyobb arányban vesznek részt fizikai dolgozók. A vállalati tanácsok azonban a korábban kialakult erőviszonyoknak megfelelően alakultak meg. Vezetői gyakran a vállalat igazgatóhelyettesei, vagy más vezető beosztású dolgozók, akik gyakran közvetlenül a vállalat igazgatójától függenek. Olyan visszatetsző megoldással is találkoztunk, hogy a számvitelért felelős vezető a vállalati tanács elnöke. A vállalati igazgató által aláírt mérleget tehát az a számviteli vezető ellenjegyzte a vállalati tanács nevében, aki a mérleg kidolgozásáért felelős.

Még azt nem tisztáztuk, hogy a vállalat új, demokratikusan választott vezetői kollektívája milyen mértékben felelős a belső információért, s milyen mértékben kell e területet a vállalat egyes belső ügyeiről informálni.

Egyszerűsített adatszolgáltatás

A most kialakuló új vállalati szervezet és a vállalatirányítás új formái a statisztikai munkát is újszerű feladatok elé állítják, hiszen a legtöbb népgazdasági ágban, s ezen belül főleg az iparban kialakított számbavételi rendszer elsősorban a nagyvállalatok képére formálódott.

Megnőtt az adatszolgáltatók száma. A leányvállalatoktól, a kisvállalatoktól és kisszövetkezetektől egyszerűsített adagyűjtést rendeltünk el.

Az egyszerűsített éves statisztikai beszámolójelentést a KSH jelenleg mintegy 1200 gazdálkodó egységre rendelte el. Ennek közel a fele (572) ipari egység, 327 építőipari, 12 közlekedési, 25 kereskedelmi és 228 személyi és gazdasági szolgáltatást végző, valamint egyéb anyagi tevékenységet ellátó egység. Bár számban ez viszonylag soknak tűnik, a termelési érték alapján az egyszerűsített elszámolási rendszerben működő szervezetek a népgazdaság összes brutó

tó termelési értékének mintegy 1,5 százalékát állítják elő, s itt foglalkoztatják a létszám 1,9 százalékát, jelentőségük a gazdaságban tehát számuknál lényegesen kisebb.

Az egyszerűsített kérdőívekkel a KSH arra törekszik, hogy népgazdasági áganként elkülöníthető legyen a tevékenység, és a legfontosabb ráfordítások. Bár az adatszolgáltatók és az adatokat gyűjtők, feldolgozók érdeke összecseng abban, hogy a kisvállalatok, kisszövetkezetek kevés kérdést kapjanak a olyanokat, amelyekre a számbavételi rendjük alapján pontosan tudnak válaszolni, ez a megoldás nem teljesen problémamentes. Az a fogalom ugyanis, hogy „egyszerűsített elszámolási rendszerben működő szervezet”, korántsem homogén kategória, hiszen pénzügyminisztériumi döntéstől függ az, hogy egy vállalat ebbe a kategóriába, vagy a hagyományos szervezetek közé tartozzon-e, és nem mindig lehet a döntés során egyértelműen elhatárolni a valóban kisméretű egységeket. Ezért a jelenlegi kört nem tekinthetjük örök érvényűnek.

Vgm-statisztika

A nyolcvanas években a gazdálkodó szervezeteken belül is létrejöttek a gazdasági munkaközösségek és szakszervezetek. A politikai és a gazdasági vezetés 1982-83-ban naprakész információt kívánt, a gombamód szaporodó vgm-ekről, s azok tevékenységéről. Az első másfél évben arra szorítottunk, hogy félévenként információt kérjünk az adatszolgáltatásra kötelezhető gazdaszervezettől, tehát attól a vállalatától, szövetkezetétől, amelynek keretében a vgm-ek, valamint az ipari és szolgáltató szövetkezeti szakszervezetek működtek.

A vgm-ek és a szakszervezetek adagyűjtései meglehetősen sok munkát okoztak a gazdávállalatnak, esetenként a vgm-eknek és a szakszervezetek tagjainak is, s ez önmagában is sok panaszra adott okot, miközben az adatok megbízhatóságát sem lehetett teljes mértékben garantálni. Ezért felmerült az a lehetőség, hogy mivel ma már elég jelentős számú vgm és ipari, valamint szolgáltató szakszervezet működik, elegendő lenne ezek reprezentatív vagy pénzügyi információkon keresztüli közvetett megfigyelése.

A havi információk jelentéseinkben ma már a kisvállalatok és a kisszövetkezetek adatait is tartalmazó együttes ipari adatok alakulásáról számolunk be, s negyedévenként ezeket kiegészítjük a mezőgazdaság kiegészítő ipari tevékenységének adataival is. Egyre inkább közelítjük tehát a évközi információkban is a népgazdasági szintű tevékenységek szerinti elszámolást, elsősorban az iparban.

A szervezeti és a tevékenységi megfigyelés korszerűsítése világosan jelzi, hogy a statisztika nemcsak válaszolni kíván a következő évtized kihívásaira, hanem a problémák megoldásában a gazdasági folyamatok belső változásait is igyekszik minél gyorsabban követni, s a statisztika közismert hagyománytiszteltét (ezt néhányan konzervatívizmusnak tartják) ötvözni a napjainkban szükséges rugalmassággal és problémaérzékenységgel.

Nyitrai Ferencné dr.

vámok csökkenőben

velekt-
vám-
a ter-
veszi

fősze-
dezés-
ügg a
intjté-
p- és
l. Az
tör-
eszer-
edvez-
től a
teszi
keze-
anya-
katre-

vélben is felhívtuk megrendelőink figyelmét erre a lehetőségre, de eddig egyetlen kérelem sem érkezett hozzánk. Nem értjük, miért?

Az iparvállalatok elektronikai és mikroelektronikai alkatrészszükségletük mintegy 80 százalékát az Országos Anyag- és Árhivatal felügyelete alatt álló Elektromodultól szerzik be. A vállalat tavalyi, több mint tízmilliárdos forgalmából négy milliárd forint értékű volt a tőkés import, amely után 800 millió forint vámot fizettek. Az Elektromodul ezt beépíti áraiba, és így a vám végül is a 3000 kisebb-nagyobb vásárlóra hárul.

A külkereskedelmi jog újraszabályozása óta több külkereskedelmi vállalat,

nyolc forintot érő katalógus-áramkör, mint egy nehezen beszerezhető 6200 forintos memória-áramkör után. Az alapanyagok, segédanyagok vámköltségei természetesen beépülnek a MEV gyártó sorairól lekerülő IC-k és más alkatrészek termelési áraiba is.

Bánhegyi Ottó, a VILATI fejlesztési főosztályvezetője: A berendezések árából mintegy 30 százaléknyi a beépített anyagok költsége. A tőkés importból származó elektronikus alkatrészek 20-25 százalékos vámtarifái a termék végső árát 5-10 százalékkal emelik meg.

Arra nem tudnék számadatokat mondani, hogy hány százalékkal exportálhatna többet a jelenleginél a VILATI konvertibilis piacra, ha vámentesen kánnánk

A csernobili

Jól megy az amerikai háztartásvegyipari vállalatoknak

New York-i tudóstíróktól:

Kedvező konjunktúrát élveznek az Egyesült Államokban a háztartási vegyicsikket előállító cégek. Az iparág legnagyobb vállalata, a cincinnati székhelyű Procter & Gamble az első negyedévben 187 millió dollár nyereséget ért el, 4,4 százalékkal többet, mint 1985 első három hónapjában. A cég forgalma az előző év azonos időszakához képest 21,8 százalékkal bővült, értéke 4,08 milliárd dollár volt. A vállalat vezetőinek véleménye szerint a profit növekedésében nagy szerepet játszott a Richardson-Vicks vállalat levékenysége. Ezt a céget a P & G tavaly novemberben vásárolta meg 1,25 milliárd dollárért.

Kiváló eredménnyel zárta az első negyedévet a P & G vetélytársa, az örök második, a Colgate-Palmolive. A vállalat adózás utáni profitja 49,3 millió dollár volt, 5,1 szá-

zalékkal több, mint egy évvel korábban. Az eladások 8 százalékkal növekedtek, a vállalat az év első negyedében 1,21 milliárd dollárt forgalmazott. A Colgate profitjának nagyobbik részét nem az USA-ban, hanem Európában érte el. Különösen kedvezően alakult a gyógyászati cikkek forgalma.

17,7 százalékkal növelte nyereségét a Bristol-Myers, az Egyesült Államok vezető gyógyszeripari vállalata, 10,2 százalékos forgalomnövelés mellett az első negyedévben 17,7 százalékkal növelte nyereségét a tavalyi esztendő azonos időszakához képest. A vállalat mind az USA-ban, mind pedig külföldön jelentősen bővítette eladásait. A gyógyszerek mellett kelendők voltak a cég egyéb termékei is, különösen a gyógykozmetikumok, a háztartási vegyicsikkék, valamint a gyógyászati segédanyagok.

1895

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

1895

KEDVEZŐ EREDMÉNYEK AZ AMERIKAI VEGYIPARI CÉGEKNÉL

New York-i tudóstíonktól:

nére igen jó eredménnyel zárta az első negyedét az amerikai vegyipar két óriásvállalata, a Dow Chemical és a Monsanto. Mindkét vállalat az év első három hónapjáról közzétett üzleti jelentésében a profit klugró növekedéséről ad számot.

A Dow Chemical az első negyedévben 175 millió dolláros adózás utáni nyereséget ért el; ez az összeg 59 százalékkal haladja meg 1985 első negyedévének profitját. A forgalom ennél szerényebben melkedett: az első negyedben a Dow 2,85 milliárd dollárért adott l' árut és szolgáltatást. A tavalyi első negyedévhez képest ez 4 százalékos forgalombővülést jelent.

A vállalat vezetői a kedvező eredményekkel kapcsolatban rámuattak, hogy sikeresen halad a költségek csökkentésére irányuló program. Az 50 ezer dolgozó közül 2700-tól megváltak, elsősorban az idő előtti nyugdíjbavonulás lehetőségének felajánlásával. A Dow termékei iránt világszerte növekedett a kereslet, mert a csökkenő olajár pótlólagos pénzüsszegeket szabadított fel a vállalat termékeinek fel-

használóinál és vásárlóinál. Különösen jó volt a műanyagágazat első negyedévi teljesítménye. (A Dow a tavalyi esztendő utolsó negyedét 314 millió dolláros veszteséggel zárta.)

A Monsanto 36 százalékkal növelte adózás utáni profitját 1986 első negyedében a tavalyi év azonos időszakához viszonyítva. A nyereség nagysága 118 millió dollár volt, a lebonyolított forgalom pedig elérte az 1,74 milliárd dollárt. A Monsanto — akárcsak a Dow — a szó szoros értelmében sokat profitált a tavaly megkezdett átszervezési programból, amelynek keretében gazdaságosabbá teszik a termelést, a költségeket pedig a dolgozók létszámának mérséklésével is csökkentik.

A Monsanto a nyereség további növekedését várja a kamatok csökkenése, valamint az olaj árának alacsony szintje következtében. Eredményeit azonban kedvezőtlen irányba befolyásolhatja az amerikai mezőgazdaság túltermelési válsága, valamint az agrárszektor csökkenő kivitele; az előrejelzések szerint a farmok idén is kevesebb műtrágyára, növényvédőszerre tartanak igényt.

THE HISTORY OF THE UNITED STATES OF AMERICA

CHAPTER I
THE DISCOVERY OF AMERICA
The first discovery of America was made by Christopher Columbus in 1492. He sailed from Spain in search of a westward route to the Indies. On October 12, 1492, he landed on the island of San Salvador in the West Indies. This event marked the beginning of European contact with the Americas.

CHAPTER II
THE EARLY YEARS OF THE COLONIES
The early years of the colonies were marked by struggle and growth. The Pilgrims, who landed at Plymouth in 1620, faced many hardships but survived through their faith and cooperation. The Jamestown colony, established in 1607, also faced difficulties but eventually thrived due to the discovery of tobacco as a cash crop.

1986. május 20.

ÓRIÁSMEGRENDELÉST KAPOTT A GRUMMAN

New York-i tudósítónk től:
Az Egyesült Államok egyik vezető hadiipari konszernje, a **Grumman Corporation** történelmének legnagyobb megrendelését kapta a polgári szektorból. Az amerikai posta 1,1 milliárd dollár értékű rendeléssel bízta meg a céget 90 150 postalai szállítójármű legyártására. Az új, energiatakarékos és a korábbiaknál kevésbé súlyos postalautók gyártása még az idén megkezdődik, s a Grumman hét év alatt tesz eleget a megbízásnak.

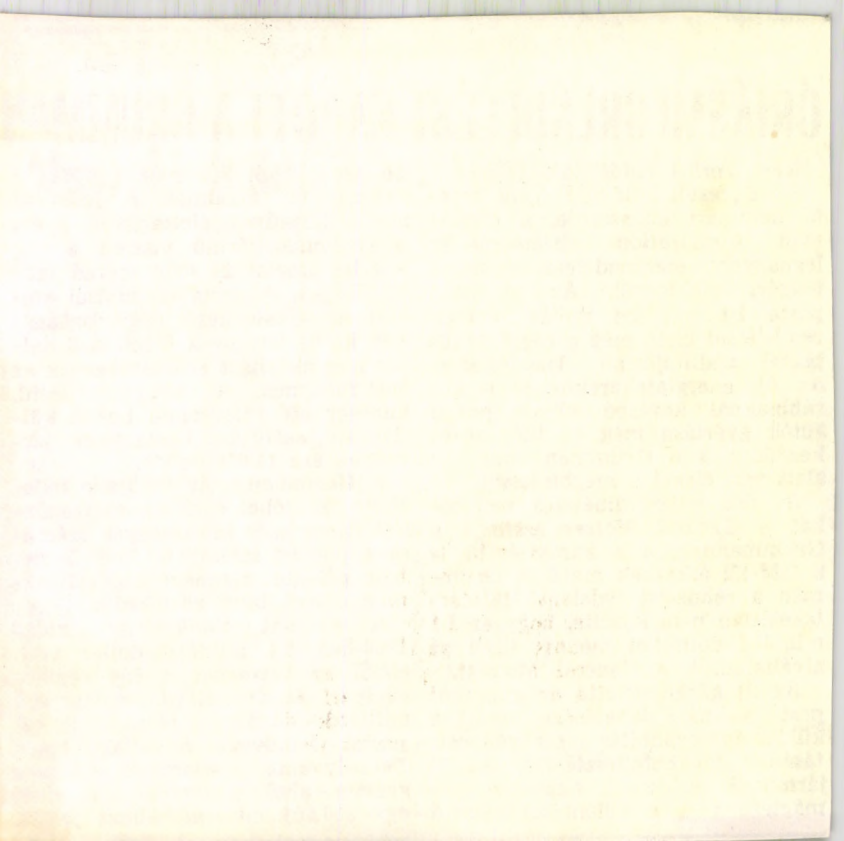
A 2500 köbcentiméteres motorokat a **General Motors** szállítja a Grummannak, s a karosszériák is a GM-től érkeznek majd. A Grumman a rendelést bejelentő sajtóértekezleten nem közölte, hogy az 1,1 milliárd dollárból mennyi illeti az alvállalkozót, a **General Motorst**.

Az új gépkocsiflotta az amerikai posta számára lehetőséget nyújt a küldeménytovábbítás szabványosításának továbbfejlesztésére. Az új járműnek elődeinél nagyobb csomagteret van, s különböző méretű

csomagszállító konténerek ártógadására is alkalmas. A jelenlegi postalai járművek élettartama 8 év, a Grumman-jármű viszont a cég közlése szerint 24 évig marad működőképes. A posta számításai szerint az elkövetkező negyedszázadban az új járművek 6 milliárd dollár megtakarítást eredményeznek az intézménynek. Az alumíniumtestű, mintegy 500 kilogramm postalaküldemény szállítására alkalmas járművek ára 11 651 dollár.

A Grumman már többször teljesített az utóbbi években megrendelést városok és intézmények számára a polgári szférában. New Yorkban például csaknem ezer Grumman városi busz közlekedik.

A vállalat eladásainak értéke 1985-ben 3,1 milliárd dollár volt, ebből az összegből a cég repülőgépipari és űrkutatási részlege 2,8 milliárd dollárral részesedett. A postalai járműveket a vállalat egyik Pennsylvania állambeli üzeme gyártja, ahol a megrendelés mintegy 300 új munkaalalmat jelent.

Rekord üzleti eredmények az amerikai robotiparban

1986. V. 31.

New York-i tudósítónktól:

Az Egyesült Államok iparirobotgyártóinak szövetsége jelentést készített az ágazat konjunktúrájának alakulásáról. A jelentés szerint 1985 rekordév volt az ágazat történetében: tavaly 442,7 millió dollár értékben adtak el ipari robotokat. 1984-ben 332,5 millió dollár volt az eladások értéke.

A kedvező üzleti eredmények akkor születtek, amikor a megrendelések volumené mindössze 5 százalékkal emelkedett az évtized elején mért 30 százalékos keresletbővüléssel szemben.

Az amerikai robotgyártóknak az idei év elején 2287 robotrendelésük volt, egy évvel korábban 2269.

Az esztendő elején megrendelt robotok értéke 247 millió dollárrugott. Az USA-ban jelenleg mintegy 20 ezer ipari robotot „foglalkoztatnak” a termelésben. A berendezések fele az autóiparban működik.

Április második felében rendezték meg Chichagóban a robotgyártó ipar tizedik éves konferenciáját és kiállítását. Jól jellemzi az ágazat fejlődését, hogy 10 évvel ezelőtt az első kiállításon még csak 13 vállalat vett részt, s a látogatók száma alig haladta meg a kétezret. Ezzel szemben az idei szakkiállításon 200 vállalat bérelt standot, s a látogatók száma húszszer fölé emelkedett.

Journal of the Proceedings of the General Assembly of the Presbyterian Church of the United States and of the Territories, 1852

The General Assembly of the Presbyterian Church of the United States and of the Territories, held its 10th Session at the City of New York, on the 1st day of October, 1852. The following is a list of the members of the Assembly, as reported by the Moderator, Rev. J. H. Johnson, D. D., of New York.

Present: Rev. J. H. Johnson, D. D., Moderator; Rev. J. H. Johnson, D. D., Secretary; Rev. J. H. Johnson, D. D., Treasurer; Rev. J. H. Johnson, D. D., Chaplain; Rev. J. H. Johnson, D. D., Stated Clergy; Rev. J. H. Johnson, D. D., Pastors; Rev. J. H. Johnson, D. D., Ministers; Rev. J. H. Johnson, D. D., Elders; Rev. J. H. Johnson, D. D., Deacons; Rev. J. H. Johnson, D. D., Members.

The Assembly met on the 1st day of October, 1852, at the City of New York, and proceeded to the election of a Moderator, Secretary, Treasurer, and Chaplain. The following were elected: Moderator, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Secretary, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Treasurer, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Chaplain, Rev. J. H. Johnson, D. D.

The Assembly then proceeded to the election of a Stated Clergy, Pastors, Ministers, Elders, Deacons, and Members. The following were elected: Stated Clergy, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Pastors, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Ministers, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Elders, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Deacons, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Members, Rev. J. H. Johnson, D. D.

The Assembly then proceeded to the election of a Moderator, Secretary, Treasurer, and Chaplain. The following were elected: Moderator, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Secretary, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Treasurer, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Chaplain, Rev. J. H. Johnson, D. D.

The Assembly then proceeded to the election of a Stated Clergy, Pastors, Ministers, Elders, Deacons, and Members. The following were elected: Stated Clergy, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Pastors, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Ministers, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Elders, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Deacons, Rev. J. H. Johnson, D. D.; Members, Rev. J. H. Johnson, D. D.

A LÉGITÁRSASÁGOK BIZTOSÍTÁSI KÖLTSÉGEI

A tavalyi év szokatlanul sok légi katasztrófa arra készítette a nagy amerikai és nemzetközi biztosítótársaságokat, hogy számottevően megemeljék a repülőgépekre és az utasokra vonatkozó biztosítások díjtételeit. 1986-ban a világ legtöbb légitársasága 25—100 százalékkal többet fizet a biztosításért, mint egy évvel korábban.

A *Business Week* statisztikája szerint tavaly csaknem 1800-an vesztették életüket légi baleset következtében. A biztosítók az elhunytak hozzátartozóinak 100 ezer-től 1 millió dollárig terjedő összeget fizettek ki. Az amerikai hozzátartozók átlagosan 1 millió dollárt, a japánok pedig félmilliót kaptak a biztosítóintézetektől. (A nagy eltérést az magyarázza, hogy az egyes légiközlekedési vállalatok eltérő nagyságú összegekre biztosítják utasaikat.)

Sokba került az értékes órlásgépek megsemmisülése is a biztosítóknak. A biztosítótársaságok összesített adatai szerint 1985-ben a nem szocialista országbeli légiközlekedési vállalatoknak összesen 1,2 milliárd dollár kártérítést nyújtottak (ebbe az összegbe már beleértendő az utasok hozzátartozóinak kifizetett biztosítási összeg is), bevételeik viszont nem haladták meg ebben az üzletágban a 750—850 millió dollárt.

A további veszteségek csökkentése céljából emelték az 1986. évre szóló biztosítási díjakat.

A *Lufthansa* azon kevés légitársaságok közé tartozik, amelynek 25 százalékkal csökkentették a biztosítási díjtételét, mert a biztosítók megítélése szerint a vállalat gépein igen biztonságos a repülés. Ezzel szemben az *American Airlines*, a

United Airlines, valamint a *TWA* 15—25 százalékkal nagyobb összegű biztosítást volt kénytelen kötni. Az *Egyptair*, a *Kuwait Airways*, valamint a *Royal Jordanian Airlines* biztosítási költségei 1000 százalékkal emelkedtek repülési „hatóköri” háborús veszélyeztetettség miatt.

A biztosítók arról is panaszkodnak, hogy mind nehezebb viszontbiztosítaniuk magukat, mert a társintézetek a veszteségek miatt húzódoznak a légiközlekedési üzletágtól. A szakma abban reménykedik, hogy idén kevesebb légi baleset lesz, ellenkező esetben tovább emelkednek a biztosítás díjtételei.

A terrorizmus terjedése, valamint a légi balesetek számának növekedése mind több amerikai utazót készítet arra, hogy belföldi vagy külföldi utazásakor széles körű biztosítást kössön. A biztosítások kiterjednek a balesetekre, a halálesetekre, az utazási szándék megváltoztatására, valamint a poggyászkarokra.

Az USA biztosító társaságainak utasbiztosítással foglalkozó részlegei arról adtak számot, hogy az év első négy hónapjában 15—20 százalékkal emelkedett a forgalmuk. A vállalatok hivatalos utazóik javára 30 százalékkal több biztosítást kötöttek az év első négy hónapjában, mint egy évvel korábban. A biztosítók arra számítanak, hogy forgalmuk az év folyamán legalább 25 százalékkal növekszik majd. Az ügyfelek között mind népszerűbb az a biztosítás, amely az utazás lemondásával járó anyagi kár (például a repülőjegyár egy részének „ elvesztésé”) megtérülésére nyújt fedezetet.

THE HISTORY OF THE UNITED STATES

CHAPTER I

The first part of the history of the United States is the story of the early years of the nation. It begins with the discovery of the continent by Christopher Columbus in 1492. The early years of the nation were marked by the struggle for independence from Great Britain. The American Revolution was fought between 1775 and 1783. The United States Declaration of Independence was signed on July 4, 1776. The Constitution of the United States was signed on September 17, 1787. The early years of the nation were also marked by the westward expansion of the United States. The Louisiana Purchase of 1803 doubled the size of the United States. The Mexican War of 1846-1848 resulted in the acquisition of California and New Mexico. The Civil War of 1861-1865 was fought between the Union and the Confederacy. The Civil War resulted in the preservation of the Union and the abolition of slavery. The Reconstruction period followed the Civil War. The Reconstruction period was marked by the struggle for civil rights for African Americans. The Reconstruction period ended in 1877. The Reconstruction period was followed by the Gilded Age. The Gilded Age was marked by the rapid industrialization of the United States. The Gilded Age was also marked by the rise of the trusts and the corruption of the political system. The Gilded Age ended in 1898. The Gilded Age was followed by the Progressive Era. The Progressive Era was marked by the reform of the political system and the regulation of the economy. The Progressive Era ended in 1914. The Progressive Era was followed by the World War I period. The World War I period was marked by the United States' entry into World War I in 1917. The World War I period ended in 1918. The World War I period was followed by the Roaring Twenties. The Roaring Twenties was marked by the economic boom of the 1920s. The Roaring Twenties ended in 1929. The Roaring Twenties was followed by the Great Depression. The Great Depression was marked by the economic crisis of the 1930s. The Great Depression ended in 1945. The Great Depression was followed by the World War II period. The World War II period was marked by the United States' entry into World War II in 1941. The World War II period ended in 1945. The World War II period was followed by the Cold War period. The Cold War period was marked by the rivalry between the United States and the Soviet Union. The Cold War period ended in 1991. The Cold War period was followed by the post-Cold War period. The post-Cold War period was marked by the end of the Cold War and the beginning of a new era of global cooperation. The post-Cold War period is still ongoing.

Autókölcsönzés

Az Avis gazdát cserél

Negyven esztendő alatt tizedszer adták el az Egyesült Államok és a világ második legnagyobb autókölcsönző vállalatát, az Avis-t. A Hertz cég mögött „örök második” Avis-t a Wesray Capital Corporation beruházási vállalat vásárolta meg, amelynek tulajdonosa William Simon, korábbi amerikai pénzügyminiszter. Az autókölcsönzés az Egyesült Államokban stabil konjunktúrát élvező üzletág.

A négy nagy

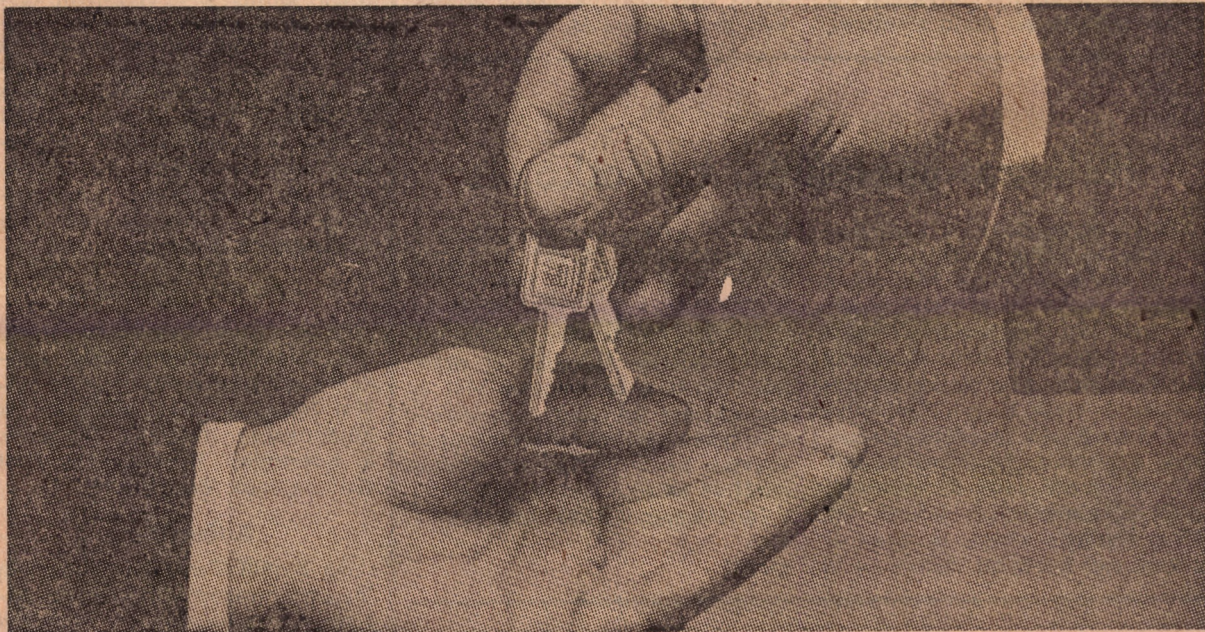
A legtöbb gépkocsit a repülőtereken kölcsönzik, mert az érkező utasok egy jelentős része már utazása előtt lefoglal-

együttműködnek, összefonódnak a légitársaságokkal.

Az alapító 1954-ben adta el cégét egy bostoni beruházónak 8 millió dollárért. Ezután az Avis 5–6 évenként gazdát cserélt, s az eladási ár egyre magasabb volt. 1977-ben például a Norton Simon csoport már 171 millió dollárt fizetett a cégért. A későbbiekben az Avis általában „csomagterv” keretében került új tulajdonosaihoz, vagyis egy-egy cég felvásárlásának „melléktermékeként”. 1984-ben például a Beatrice élelmiszeripari és -kereskedelmi konszern 2,5 milliárd dollárért megvásárolta az egyik vetélytársát, az Esmark céget, amelynek akkor több más cég mellett az Avis is a tulajdoná-

1986-ban az egész autókölcsönző szakma jelentős profittera számíthat. Egyrésztől az USA-ban csökkent a benzin ára, s ez ösztönöz a gépkocsik kölcsönzésére. Fontos tényező másrésztől, hogy a terrorizmus terjedése miatt az amerikaiak inkább otthon töltik szabadságukat, mint külföldön, s ez tovább növeli a bérautók keresletét. Ráadásul a légitársaságok ádáz árharca következtében erőteljesen csökkentek a tarifák, s az emberek a korábbinál nagyobb gyakorisággal veszik igénybe a repülőgépet. Ahol viszont repülőgép — és utas — van, ott az autókölcsönzők is boldogulnak.

Az üzletágnak az is kedvez, hogy az Egyesült Államokban

ja valamelyik kölcsönzőnél ideiglenes kocsiját. Az USA-ban a nagy távolságok miatt a gépkocsi munkaeszköz, a kölcsönzés tehát szinte mindennapos „áruvásárlásnak” számít. A piacot a Hertz cég uralja, részesedése az Egyesült Államokban tavaly 31,6 százalék volt. Az Avis 26,7 százalékos piaci részesedésre tett szert, a National 19,9, a Budget 16,8, a többiek pedig 5 százalékos piaci részesedést tudhatnak a magukénak. A négy nagyvállalat a világ legtöbb országában rendelkezik kölcsönző hálózattal, tevékenységük tehát multinacionálissá fejlődött.

Noha a Hertz régebben működik a szakmában az Avisnál, az igazi áttörést mégis ez utóbbi vállalat jelentette: a negyvenes évek végéig az autókölcsönzés szinte kizárólag a „városi” közlekedésre terjedt ki, a repülőterek bekapcsolása az alapító, Warren Avis ötlete volt. Amikor 1947-ben Avis — 10 ezer dollár alaptőkével — megalapította kölcsönző vállalatát, az üzletet arra alapozta, hogy az Egyesült Államokban fellendült a polgári légiközlekedés, s mind több utas fordul meg a repülőtereken. Innen ered, hogy manapság az autókölcsönző vállalatok szorosan

ban volt. A Beatricet azonban tavaly 6,5 milliárd dollárért bekebelezte a Kohlberg, Kravis csoport — így az Avis is új tulajdonoshoz került. A Beatrice azonban másfél milliárd dollár adóssággal rendelkezik, s új gazdája ragaszkodik a „melléküzemágak” eladásához, mert megítélése szerint a profilba nem tartozó cégek értékesítéséből visszafizethető a tartozások egy része. Így került tizedszer is átadólistára az Avis.

Inkább otthon

Az elmúlt év végén olyan hírek terjedtek el, hogy Warren Avis vissza kívánja vásárolni hajdani vállalatát és ki akarja bővíteni annak tevékenységét. Ez az üzlet kútba esett, az új tulajdonos pedig csaknem négyszázmillió dollárt fizetett a cégért. Az Avis egyébként kedvező üzleti eredményeket mutat fel évről évre, hiszen az autókölcsönzés „biztos” szakma az Egyesült Államokban. Az egyetlen veszteséges éve 1982 volt, amikor az Avis 36 millió dollárt veszített a légitársaság földi irányítóinak hosszú sztrájkja miatt. Tavaly az Avis 30 millió dolláros nyereséggel zárta az évet és az idei kilátások is igen kedvezőek.

csökkentek — és várhatóan tovább csökkennek — a kamatlábak: az autókölcsönzők tehát új kocsik vásárlására olcsóbban jutnak beruházható tőkéhez, mint az elmúlt esztendőben. Az autógyárak is nagy kedvezményeket nyújtanak új kocsik vásárlásához, ugyanis a túltermelés következtében nagy az eladatlan kocsik száma.

Az Avis új tulajdonosa minden bizonnyal — elődeihez hasonlóan — megkísérli a piaci elsőség elhódítását a Hertzől. Ez nem ígérkezik könnyű feladatnak, mert a Hertz most „jó kezekben” van, szorosan kapcsolódik a légitársaságokhoz. A céget ugyanis nemrégiben adta el korábbi tulajdonosa, az RCA az United Airlines légitársaságnak 587 millió dollárért.

Új fejezet

A patinás autókölcsönző vállalat életében ismét új fejezet kezdődik. A volt pénzügyminiszter még nem fedte fel elképzeléseit a megvásárolt vállalatot kapcsolatos terveiről, annyi azonban bizonyos, hogy az új tulajdonos számára is „becsülettel” termeli majd a nyereséget az Avis.

Gara Szabolcs

A műszaki fejlődés szolgálatában

Ergonómiai konferencia

Tudósítónktól.

Szükségszerűen a fogalom tisztázásával kezdődött tegnap az a MTESZ székházában tartott sajtótájékoztató, amelyen a szervezők az immár ötödik alkalommal megrendezésre kerülő ergonómiai konferencia programjairól, illetve a tudományág honi helyzetéről informálták az újságírókat.

Mert jóllehet, már hazánkban is mintegy két évtizedes múltra tekinthet vissza ez a tudományág, széles körben történő elfogadtatásáért még ugyancsak meg kell küzdenie. Mivel is foglalkozik az ergonómia? A hajdan csak a pszichológia „mostohagyermeként” kezelt tudományág célja; az ember-gép-környezet kapcsolatrendszer tudományos vizsgálata, tárgya a gépet használó ember, célja a munkafeltételek optimalizálása. Mint a szervezők elmondták, a most megrendezésre kerülő konferencia nemcsak a kutatási eredmények megvitatására ad majd alkalmat,

nem titkolt célja az is, hogy az ergonómia iránt érdeklődő szakembereknek szélesebb körű ismeretekkel szolgáljon.

Annál is inkább fontos, mert — mint egy mellékelt tanulmányból megtudhattuk — az ergonómia iránt valóságos társadalmi méretű igény hazánkban sem a termelés, sem a termékforgalmazás, sem pedig a szolgáltatás vagy a fogyasztás szférájában még nem mutatkozik, ... a hazai piaci viszonyaink közepette az ergonómia értéknövelő funkciói (még) nem érvényesülnek.”

S így van ez annak ellenére, hogy ma már kétség sem férhet hozzá, a magyar áruk csak úgy lehetnek versenyképesek a világpiacra, ha megfelelnek a modern ergonómiai igényeknek is. Abban csak reménykedhetünk, hogy ez mihamarabb megkerülhetetlen követelménnyé válik a hazai fogyasztónak szánt termékek gyártásában is.

Halászat-gépesítési tanácskozás

Országos tanácskozás kezdődött a halászat gépesítéséről szerdán Szegeden, a technika házában a Magyar Agrártudományi Egyesület halászati szakosztálya, valamint a Szegedi Állami Gazdaság rendezésében. A kétnapos tapasztalatsere célja, hogy előmozdítsa a haltenyésztés jövedelmezőségének, a termelés hatékonyságának növelését, ami csak új technológiák alkalmazásával érhető el. Ez a feltétele annak is, hogy — amint ezt feladatul tűzték — a

hetedik ötéves tervidőszakban a halgazdaságok 160 000 hektárnyi vízterületén 10—12 százalékkal növekedjen a halhústermelés.

A tanácskozás első napján tizenöt előadás hangzott el egyebek között a természetes vízi és tógazdasági halászat gépesítésének lehetőségeiről, a geotermikus energia halgazdasági hasznosításáról és az új technológiák gyorsabb elterjesztésének lehetőségeiről.

(MTI)

Balatonmagyaród

Eloltották, továbbfúrnak

Szerencsés kimenetelű műszaki balesetnek nevezték a szakemberek a Balatonmagyaród—Zalakomár közötti olajkutatási területen kedden történt és még aznap elfojtott széndioxidgáz-kitörést. A Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat szakemberei a riasztás után rövid időn belül már a helyszínen voltak, és öt és fél óras munkával sikerült elzárniuk a kitorésgátlót, majd a kutat. Nagy

erőkkel vonultak ki a tűzoltók is, de beavatkozásukra nem volt szükség.

Szerdán reggelre a kút megnyugodott, s a szakemberek szerint biztonságban van. Jelenleg a berendezések átvizsgálásán új fúróiszap-készítéssel dolgoznak, s úgy tervezik, hogy már csütörtökön folytatják a kút továbbfúrását.

(MTI)

Negyven páros a parketten

Kezdődik a Savaria táncverseny

Tudósítónktól

Táncos lábak dobbanásától lesz hangos három napig két vasi város művelődési háza, illetve sportcsarnoka. Népes mezőny, tizenöt nemzet táncosai szerepelnek az egész Európában egyik legrangosabbnak számító „táncos” eseményen, a Savaria Nemzetközi Táncversenyen. A hétfői verseny holnap Körmenten kezdődik, ahol az erre az alkalomra kibővített, több mint 1000 nézőt befogadó sportcsarnokban rendezik tizennyolc pár részvételével a standard és a latin-amerikai táncok kategóriájában az idei

ton este kezdődik a szombathelyi művelődési és sportházban, ahol a már felsoroltakon kívül osztrákok, bolgárok, franciák, NDK-beliek, lengyelek, skótok, olaszok és svájciak is bemutatják kötelező és szabadon választott programjukat. Összesen 40 páros mérli össze tudását, köztük a hat legjobb hazai kettős.

A tüzes ritmusú dél-amerikai táncokat, így a szambát és a csa-csa-csát június 15-én, vasárnap délután — ugyancsak a szombathelyi művelődési és sportházban láthatja a közönség. Ugyanott, vasárnap este színpompásnak

KÖZÉLET - DIPLOMÁCIA

Üdvözlő távirat

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Corazon Aquino elnökasszonyt, a Fülöp-szigeteki Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából.

Magyar—olasz konferencia

A velencei Giorgio Cini alapítvány és a Magyar Tudományos Akadémia 1968-ban aláírt tudományos együttműködési megállapodása alapján — az Akadémia és a Művelődési Minisztérium rendezésében — június 11. és 13. között konferenciát tartanak az Eötvös Loránd Tudományegyetemen.

A konferenciára Vittore Branca professzor vezetésével 13 fős olasz tudósdelegáció érkezett Budapestre. Az eszmecsere ünnepélyes megnyitóján megjelent Emilio Paolo Bassi, az Olasz Köztársaság budapesti nagykövete.

Bankelnökök Bázalban

A Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS) június 9-én Bázalban tartotta évi közgyűlését. Jean Godeaux, a BIS elnöke áttekintést adott a világ gazdasági és pénzügyi helyzetének alakulásáról, s értékelte a bank elmúlt üzleti évének főbb eredményeit. A Magyar Nemzeti Bankot Timár Mátyás elnök képviselte a közgyűlésen. Timár Mátyás szerdán este hazaérkezett Budapestre.

Kolumbiai küldöttség

A Hazafias Népfrent Országos Tanácsa meghívására szerdán hazánkba érkezett a kolumbiai Hazafias Front (UP) öt fős küldöttsége, Augustin Figueroa, a Kolumbiai Kommunista Párt KB tagjának vezetésével.

Kitüntetések

Az Elnöki Tanács a Szocialista Magyarországiért Érdemrend kitüntetést adományozta Lengyel Sándornak, a kémiai tudomány doktorának, az MTA Központi Kémiai Kutató Intézete tudományos igazgatóhelyettesének nyugállományba vonulása alkalmából, több mint négy évtizeden át végzett magas színvonalú vezetői és politikai tevékenységéért; Kovács Jánost, a közgazdaságtudomány doktorát, az MTA Közgazdaságtudományi Intézete osztályvezetőjét Április Negyedike Érdemrenddel tüntette ki 60. születésnapja alkalmából, több mint két évtizeden át végzett munkája és politikai, közéleti tevékenysége elismeréseként.

A kitüntetéseket Láng István, az MTA főtitkára szerdán adta át az Akadémia székházban.

A Szovjetunió Minisztertanácsának 1986. évi díját vehette át Moszkvában a Ganz Danubius óbudai hajógyárának igazgatója, Koroknai István és főmérnöke, Fejéregyházi Sándor a nagy hordképességű vízi tolalmányok kidolgozásáért és bevezetéséért. A kitüntetést Leonyid Bagrov, az OSZSZSZK folyamahajózásiügyi minisztere nyújtotta át.

A magas elismerést egy 24 tagú kollektíva kapta; fejlesztők, gyártók és az üzemeltetők

Bruce Berlind amerikai költőt a Magyar Pen Club Emlékérmével tüntették ki Babits Mihály, Illyés Gyula, Pilinszky János,

Az USA gazdasága

Tudathasadásos állapot

Az idei esztendő eddig eltelt hónapjaiban az Egyesült Államok gazdaságát olyan furcsa állapot jellemzi, amelyre még nem volt példa: a statisztikák többsége kedvező, a gazdaságot mégis a lanyha konjunktúra jellemzi. Az ország vezető közgazdászainak véleménye szerint az USA gazdaságát idén a tudathasadás jellemzi, más-ként szólva, minden igaz, s mindennek az ellenkezője is igaz.

Csökken az árszínvonal, de

Az első negyedévben a bruttó társadalmi termék 3,2 százalékkal növekedett, de e mögött a számottevő GNP-emelkedés mögött nem áll igazi teljesítmény. A jó eredmény nem a termelés és a szolgáltatási szektor dinamikus növekedésének köszönhető, hanem az olajár-zuhanás játékos hatásának. Az USA a korábbiál jóval olcsóbban vásárolja a kőolajat, ugyanakkor a mérsékelt olajár számottevő károkat okoz a hazai olajiparnak. (A kedvezőtlen konjunktúrát jól jellemzi, hogy a nagy amerikai olajcégek többsége 25 százalékkal mérsékelte az idei évre jóváhagyott olajkutatói és beruházási költségvetését. A kitermelő kutak háromnegyedét leállították, mert az olajtársaságok számára a „fekete arany” alacsony ára nem hoz jelentős profitot.)

Az olaj árának mérséklődése kedvezően hat az árak alakulására. Az Egyesült Államokban tavaly az infláció alig haladta meg a 3 százalékot, s az előrejelzések szerint 1986-ban a pénzromlás mértéke ennél is kedvezőbb lesz. Februárban és márciusban csökkent a fogyasztói árszínvonal, az ár-csökkenésre 1954. óta nem volt példa az amerikai gazdaságban.

A gazdaság alapmutatóinak kedvező alakulása azonban nem felelteti az amerikai közgazdászokkal, hogy az ország gazdasága továbbra sem mutatja a fellendülés jeleit! Alacsony a fogyasztói kereslet, a termelőeszközök kapacitáskihasználása 80 százalék alá süllyedt. A termelőkénség csak kis mértékben emelkedett, s a vállalati profitok növekedése elmarad a tavalyitól. 1986. első negyedévében az amerikai cégek összesített nyeresége 2,4 százalékkal volt alacsonyabb, mint a tavalyi esztendő azonos időszakában. A termelő ágazatok többségének rendelésállománya folyamatosan csökken, továbbra sem lábalt ki a dekonjunktúrából a számítógépgyártó ipar, az acélgyártás, valamint a félvezetőgyártó ipar. Az egyetlen iparág, amely kiemelkedően kedvező üzleti eredményekről ad számot, a repülőgépgyártás. (Ezt az ágazatot a hadimegrendelések „fűtötték fel”). Az első negyedévben —

a különböző kedvezményes akciók ellenére — visszaesett a gépkocsik értékesítése, több mint egymillió autó áll a gyárak telepein eladatlanul.

Hiányok, feszültségek

Súlyos gondokkal küszködik az USA mezőgazdasága: tovább tart a túltermelési és az értékesítési válság. A farmerek tízezrei kénytelenek havonta csődöt jelenteni, s megrendült a mezőgazdasági bankok egy részének helyzete is a kölcsönök visszafizetésének elmaradása miatt. A mezőgazdaság válsága nem csak az export folyamatos csökkenésében nyilvánul meg, hanem megrendült a stagnáló kereslet miatt a mezőgépgyártó vállalatok helyzete is.

Ezzel szemben kiváló üzletmenetről adnak számot a szolgáltató szektorban tevékenykedő vállalatok és intézmények. Mindenekelőtt a bankok és a tőzsdei ügynökségek forgalma növekedett meg. Valamelyest alábbhagyott a tavalyi évre jellemző cégfúziós láz, de a tőke koncentrációja idén is folytatódik. Nem sikerült csökkenteni a költségvetés hiányát: a tavaly októberben kezdődött pénzügyi évből az első hat hónap 136,3 milliárd dollár hiánnyal zárult.

Egymillió autó áll a gyárak telepein eladatlanul

Ez 6 milliárd dollárral több, mint a megelőző pénzügyi év azonos időszakának büdzsédeficitje. Noha még korai előrebecsülni a külkereskedelmi mérleg idei alakulását, annyi bizonyos, hogy a tavalyi 149,5 milliárd dolláros rekorddeficitből idén nem sikerül majd sokat lefaragni. A dollár értékvesztése a vezető nyugati valutákkal szemben ugyanis még nem érezteti a várt kedvező hatást: a behozatal ugyan megdrágult, de az import nem csökkent. Nem emelkedett a kivitel sem, az alacsony dollár tehát egyelőre nem növeli az amerikai áruk versenyképességét a külföldön. (Érdemes megjegyezni, hogy az USA legfontosabb szállítói eddigi piaci pozícióik megtartása érdekében nem emelték olyan mértékben exportárait, mint az a nemzeti valuták erősödése indokolta volna.)

Áprilisban a várakozásoknak megfelelően tovább csökkentek a legfontosabb kamatlábak az USA-ban. A prime rate 8,5, a bankközi kamatok pedig 6,5 százalékra mérséklődtek. A kamatsökkentés többek között a beruházások élénkítését hivatott szolgálni. Az investíciók az elmúlt másfél évben meglehetősen alacsony szinten álltak, az amerikai vállalatok nem mutattak nagy beruházási hajlandóságot. Most arra számítanak a pénzügyi és a tőzsdei szakemberek, hogy az alacsony kamatlábak meghozzák a beruházási kedvet, s ezen keresztül élénkülhet majd a gazdasági tevékenység. Bankszakemberek véleménye szerint a kamatok csökkenésének folyamata nem áll meg, idén még további kamatmérséklésekre lehet számítani.

A dollár értékvesztése

Mind több gondot okoz Washingtonnak a dollár túlzott értékvesztése. Az öt vezető tőkés gazdasági hatalom tavaly szeptemberi megállapodása a dollár erejének mérsékléséről annyira „jól” sikerült, hogy a bankok intervenciói műveletekre kényszerülnek a dollár további értékvesztésének megakadályozására. (Április végéig 1985. márciusához képest a dollár értéke 35 százalékkal csökkent a jenhez képest, s a márka, a francia frank, valamint a font több mint 25 százalékkal erősödött az amerikai valutával szemben.)

A kedvező főbb gazdasági mutatók ellenére nem jellemzi optimizmus az amerikai gazdaságot, különösen nem a vállalati szektort. Noha az olaj árának csökkenése jelentős költségmegtakarítást eredményez a termelésnek és a szolgáltatásnak, ettől még nem növekszik a beruházói és a fogyasztói kereslet. Ebben a felemás helyzetben a gazdasági szakemberek többsége kétségesnek tartja az idei évre tervezett 4 százalékos gazdasági növekedés megvalósulását. A GNP első negyedévi kedvező növekedési ütemét a következő negyedekben az előrejelzések szerint alacsonyabb növekedés követi majd. Minden jel arra mutat, hogy az USA gazdasága idén sem lesz képes megismételni az 1984-es év kiemelkedő teljesítményét, s egyelőre tovább tart a „langyos víz” állapot: összességében nincsen különösebb baj a gazdaságban, „csak” éppen a dinamizmus, a robusztus kereslet hiányzik.

Washington számára pedig nem mindegy az idei év gazdasági helyzetének alakulása, hiszen összel időközi választások lesznek az országban, s ilyenkor „illik” kiegyensúlyozott teljesítményről számot adni.

Gara Szabolcs

Beszélgetés Berényi Gáborral, a Játékszín igazgatójával

Hol az értékrend?

— A nemrég zárult Országos Színházi Találkozó különdíját a Játékszín kapta a magyar dráma érdekében kifejtett tevékenységéért. Jóideje már a kritika is kényezteti; úgy tűnik, önök előkelő, elismert helyet szereztek maguknak a színház értékrendben...

— Örülök, ha így látja, bár éppen ez a bizonyos értékrend az, aminek a kialakulásában, szakmai hitelében némiképp kételkedem. Ha ugyanis létezik egy valós értékrend, akkor annak polémiákban, kritikákban, különféle fórumokon meg kell fogalmazódnia. A mi szakmánk azonban egyre inkább kerüli a nyílt állásfoglalásokat, az összevetéseket, a viszonyításokat — mindent, ami kényelmetlen lehet. Az ideai színházi találkozón ezért aztán már nem szerveztek az egyes előadásokról vitákat, mint eddig, és én úgy látom, hogy a kritika is mindinkább lemond némely színházak következetes bírálójáról. Bármilyen jogos, mégsem lehet például egy vidéki színház csakugyan semmitmondó, unalmas és minden ízében megoldatlan előadását keményhangú elemzésben lerántani, ha ugyanekkor, ugyanezekben a lapokban bizonyos fővárosi társulatok legalább annyira rossz produkciójáról rendszeresen hallgatnak, vagy fáradt tapintattal mellébeszélnek. Egyszóval az értékrend mifelénk legfeljebb hallgatólagos.

— Amikor ön néhány éve a Játékszín élére került, senki sem jósolt nagy jövőt annak az elképzelésnek, hogy ez a színház azontúl kizárólag a magyar dráma otthona lesz. Mi készítette rá, hogy mégis ragaszkodjon a tervéhez?

— Senki nem kényszerített bennünket egyedül a magyar drámák bemutatására. Magunk vállaltuk, mert hisszük, hogy a magyar drámairodalom — akárcsak a közelmúlt termésének — javát időről időre fel kell újítani. Persze az önkéntesség még egyáltalán nem biztosíték arra, hogy jól teljesítsük a feladatot. A dolog lényege az, hogy milyen műveket választunk, és azokat az igénycsaik szűkös, mostoha adottságaink-körülményeink között, milyen minőségben tudjuk színre állítani. Ha arra gondolok, hogy a számomra mindmáig legkedvesebb előadásunkat, *Füst Milán Máli nénijét* hogyan sikerült itt „megoldanunk”, akkor megjelöltem azt a mércét, amihez tartanunk kell magunkat. Az egyik alapszabályunk: gyenge minőségű anyag ne kerüljön színre. A másik: tehetségtelen ember ne

tegye be a lábát. Ezek betartásához nagymértékben hozzásegít, hogy nincs állandó társulatunk, ezért tehát személyi állományunk nem is lehet túlduzzasztott, és nincsenek rossz színészeink. Ez a szabad válogatási lehetőség a legvonzóbb mindenki számára. Itt olyanok dolgozhatnak együtt, akik másként talán soha nem kerülnének egy színpadra, noha vágnak rá, és inspirálják egymást a játékban.

— Mintha valamilyen szerepe volna ennek a színháznak a hazai színházi életben...

— Igen, mert nálunk érvényesülhet az egyéni döntés elve. Felajánljuk a szerepet valakinek, s ha tetszik neki, elvállalja; ha nem, akkor sincs sértődés. Legközelebb majd találkozunk. Ez a szabad „párvalasztás” mérhetetlen energiákat szabadít fel a színészekben. Kevesebért is eljönnek hozzánk, mint amennyit jól fizető hahnikon keresnének. Mindig hittem abban, hogy a színészek többsége szeret tisztességesen dolgozni, és ha alkalma nyílik erre, még anyagi áldozatot is hajlandó hozni. A Játékszín több éves gyakorlata igazolja ezt: gázsi problémák miatt még senkiről nem kellett lemondanunk.

— Ön raffinált műsorpolitikát folytat; az úgynevezett szórakoztató darabokat ügyesen társítja a súlyosabb művekhez.

— Kezdetből vigyáztunk a műsorszerkezet közönségvonzó arányaira, hiszen döntő kérdés volt, hogy sikerül-e ideszoktatni az embereket. Vigjátékot, komédiát azonban mégse azért játsszunk, hogy „palifogó” műsorunk legyen. Bizonyítani akarjuk, hogy szórakoztatni is lehet izléseken, és az úgynevezett könnyű darabok nem zárják ki a szakmai igényességet. Azt hiszem, a Hippolytnak egyetlen restellnivaló mozzanata sincs, és a Villa Negrát sem kell szégyellnünk. Ezt a fajta színházat sem egyszerűbb létrehozni, mint akár egy Fejes-vagy egy Füst-művet.

— Elképzelhető, hogy a Játékszín inspirálja is új darabok születését?

— Vészi Endre új munkája mellett készen áll még a bemutatásra Munkácsy Miklós darabja. És tárgyalunk másokkal is. De meg kell mondanom, hogy az írók többnyire az úgynevezett rangosabb, nagyobb színházakat részesítik előnyben, aminek anyagi okai is vannak. Ennél is nagyobb gond, hogy a drámai termés átlagszínvonala igen gyenge. Az a rossz gyakorlat, amely a ma-

gyar dráma támogatásának jelzésével sok helyütt féligkész termékeket enged színpadra, nagyon leszállította a mércét, a szerzők elszoktak a valóban igényes munkától.

— Nyilvánvaló, hogy a Játékszín nem lehet kísérleti fórum, ahhoz azért túl nagy a befogadóképessége...

— Korábban próbálkoztunk egy stúdió létrehozásával, mégpedig úgy, hogy a nézőket is — szám szerint mindössze hatvanat — a színpadra ültetjük. Kiderült, hogy az ilyen produkció költségei majdhogynem nagyobbak, mint a „normális” előadásoké, hiszen nekünk nincs saját társulatunk, amelynek tagjai a havi gázsiért játszanának. Egyszerűen nem tudunk eltartani egy ilyen vállalkozást.

— Elégedett azzal a közönségbázissal, amely ez idáig kialakult?

— Némely előadásainkat szervezni sem kell — mégis spontán, zsúfolt házakkal futnak. Más darabokkal már nehezebb a helyzet, ezért át is alakítottuk a szervező-apparátust. Nem jutott el azokhoz a közönségrétegekhez, amelyeket feltételezésünk szerint érdekelhet a mi programunk. Nem nyugodhatunk bele abba, hogy izgalmas szellemű előadások félház előtt menjenek. De meg kell jegyezni, hogy én a hazai közönség-szervezés egész rendszerével nem értek egyet. Azt szerettem volna, ha mi egyáltalán nem szervezünk — hanem egyszerűen kiplakátozzuk a bemutatókat, és pénztárban áruljuk a jegyeket. De mi egyedül ezt nem vezethetjük be. A többi színház már régen létrehozta a jelenlegi metódusát, az üzemi szervezés hálózatát, ami persze kényelmesebb, és gyakran túlbiztosított. Ha feladnánk ezt, egyhamar kiderülne, mi az, amire a közönség magától, „tukmálás” nélkül nem váltana jegyet. Ez viszont olyan kockázat, hogy senki nem vállalná, hiszen ma már jóformán mindent, ami a színházban drágul — és minden drágul — a terven felüli többletbevételből kell fedeznünk.

— Lehet egyáltalán hatásos a propagandája egy repertoárszínháznak?

— Egyetlen színháznak egyszerre tíz-tizenöt produkcióját aligha lehet megfelelően propagálni. Mindenképp egészségesebb volna, ha sokkal kevesebb darab futna a repertoáron, de azokat a jól célzott propagandával felkeltett közönségérdeklődés tartaná el. Sajnos, az egyelőre utópia.

Mészáros Tamás

Fejes Endre

A TITOK

Múló láz, Huxley utópiája átsegített a nehezén. Fura utazás egyik fordítástól a másikig, ha köztük ötven év. Mi minden kapott nevet, amit először körül kellett írni. Klónozás,

Hány nagy terv omlik össze, tott virágzik. Van, aki megró nagypapát. Ha sikerül is, rájön hagynak elég időt a nehezen sére. Nem mindig sikerül. Néh zett unokát, a nemzedéki külö ti az erősebb nagypapa. Szomor

86. 4. 14.

HÍR MAGYARAZATUNK

Nyertesek és vesztesek

Három hónap alatt a nyersolaj világpiaci ára a mintegy 28 dolláros hordónkénti szintről 12 dollárra esett, sőt, április elején már 10 dollár alatti jegyzéseket is regisztráltak. A zuhanás mértéke tehát meghaladta még azokat a várakozásokat is, melyeket tavaly ősszel a legtöbb szakértő irreális túlzásnak tartott. Akkoriban *taktikai* eszköznek, vagy a fantázia termékének tekintették azokat a jóslatokat, hogy az ár talán még 15-16 dollárra is eshet barrelenként.

TARTÓS JELENSÉG

Mostanra viszont bebizonyosodott, hogy a piacon *nincs lehetetlen*. Reálérteklékben számolva, az inflációtól elvonatkoztatva a nyersolajat ma *olcsóbban* lehet megvásárolni, mint a hetvenes évek eleje óta bármikor.

Egyre biztosabbak lehetünk abban is, hogy *nem átmeneti jelenségről van szó*: a nyersolajárak — legalábbis az elkövetkezendő néhány évben — alacsonyok lesznek, még ha a mostani, különösen mélyre zuhanó szintről feltehetően *némiképp emelkedni* is fognak. A legnagyobb csapást e fejlemény kétségtelenül az olajexportőr országok számára jelenti, amelyek többsége gazdasági fejlődésének *ütemét* hagyományosan kénytelen olajbevételeitől függővé tenni. (Az arab olajtermelő országok például 1980-ban még évi 215 milliárd dollár bevételre tettek szert e nyersanyag kivételéből, tavalyra jövedelmük

már 95 milliárd dollárra csökkent, s az idén aligha fogja meghaladni az 55 milliárdot.)

Igényeiket tehát ezzel párhuzamosan 160 milliárd dollárral kell *csökkenteniük*, ennyivel kevesebbet fordíthatnak fejlesztési tervekre, szociálpolitikára, vagy a lakossági fogyasztás támogatására. Ennek a kényszertakarékosságnak persze sok fejlett országban sem örülnek egyértelműen, hisz a szükséglépések azt jelentik, hogy a Közel- vagy Távol-Kelet több országa nem tud most annyit vásárolni, mint korábban. Márpedig sok nyugati szállító cég komoly beruházásokkal szakosodott a hetvenes évek közepétől megéltékül megrendelésekre, a harmadik világ infrastrukturális programjaira. Most alighanem kapacitáskihasználatlansággal, elbocsátásokkal kell számolniuk...

TÖRTÉNELMI ELÉGTELE?

Olajtermelők persze nem csupán az arab országok között találhatók, és az áresés az exportbevételeket abban az esetben is csökkenteti, ha fejletlenek számítót államról van szó — függetlenül annak társadalmi rendszerétől. A kárvallottak között említelnünk kell a nyersolajat feldolgozókat, de az egyes nemzeti költségvetéseket is. A nyersolajár zuhanása ugyanis a tőkés országokban igen gyorsan begyűrűződik a termelői és fogyasztói árakba, csökkentve ezzel az energiaárak-

ban realizálódó hatalmas állami adóbevételeket.

A világpiaci ár csökkenése csak *csillapítottan és hosszabb távon* érvényesül a KGST-országok közötti kereskedelemben alkalmazott olajárban, hisz az *integrációban* az ármegállapítás alapja az elmúlt öt év világpiaci jegyzéseinek átlaga. Az 1979-80-as második árhozban idején a KGST-ár jelentősen *elmaradt a folyó világpiaci szinttől*, most viszont az árkialakítás szabályai következtében *meghaladja* azt.

Az áruzuhanást a fejlett tőkés országokban kezdetben szinte általános örömujjongás kísérte. Kis túlzással: az olajimportőrök az ügyben *történelmi elégtételt* láttak 1973-74-ért. Mára azonban egy kissé *visszafogottabb* lett az értékelés. Estek az energiaárak, ez lehet, hogy jó dolog — de mi fog hosszú távon történni? Figyelmeztető jel, hogy az USA-ban a működő olajkutak száma az 1981-es csúcshoz képest 73 százalékkal esett vissza. Egyes előrejelzések szerint 1990-re a mostaninál nem sokban különböző árviszonyok esetén az Egyesült Államok olajtermelése a tavalyi szintnek 70 százalékára zuhan majd.

S ez érthető is: ha az ár zuhan, úgy a termelők nyilvánvalóan abba fogják hagyni a nyersolaj felszínre hozatalát a kedvezőtlenebb adottságú kutaknál, és csak azok a fúrások maradnak továbbra is a kitermelésben, ahol a költségviszonyok kedvezőbbek. Nem lesz persze értelme kutatással és új mezők termelésbe vonásával sem annyit törődni, hiszen a ráfordítások egy részét talán a piacon sohasem sikerül majd elismertetni. Sokan tehát joggal tartanak attól, hogy a nyolcvanas évek közepének olcsó olaja a kilencvenes évek közepére biztosan megteremtí majd a feltételeit a harmadik olajárrobbanásnak.

TERMELŐI GONDOK

Addig azonban az USA azon államai, melyek gazdaságában a nyersolaj szerepe átlagon felüli, kénytelenek néhány kellemetlen következménnyel szembenézni. Texas, Oklahoma, vagy Louisiana gondjai is megmutatkoztak abban, hogy a hosszú hónapok folyamatos mérséklődése után az Egyesült Államok munkanélküliségi rátája februárban több mint fél százalékkal emelkedett, ipari termelése pedig 0,6 százalékkal csökkent.

Az olajtermelő szövetségi államokban alighanem könnyű lenne olyanokat találni, akik visszasírják a magas olajárak még nem is olyan régvolt aranykorát. Mindenképpen érdemes időnként visszaemlékezni arra, hogy a közel múltban az olaját hosszú ideig több mint 30 dollárért adták, és a termelők gyakorlatilag kedvük szerint növelhették az árakat. 1986 eddigi eseményei így meggyőzően bizonyítják, hogy a világgazdaságban semmi sem végleges, minden megváltozhat. És változik is.

— asz —

WASHINGTONI BEISMERÉS

A kontrák és a kábítószer

Az amerikai külügyminisztérium kénytelen volt *beismerni*, hogy a nicaraguai ellenforradalmárok egy része *kábítószer-csempészéssel* foglalkozott. A beismerést az a tájékoztató tartalmazza, amelyet *Elliot Abrams*, latin-amerikai ügyekkel foglalkozó államtitkár és a kontrák egyik legfőbb washingtoni *pártfogója* készített a kongresszus számára. A törvényhozás ugyanis — az ellenforradalmárok katonai segélyezését követelő kormányjavaslat vitájában — olyan adatokra bukkant, amelyek bizonyítják:

a nicaraguai ellenforradalmárok a legkülönbözőbb törvénytelenégeket követik el és erről *felvilágosítást követelt* az illetékes hatóságoktól.

Abrams jelentése szerint arról, hogy a kontrák politikai vezetése *részt vesz* a kábítószer-csempészési üzletben, „nincsenek bizonyítékok”, s azok az ellenfor-

radalmárok, akik ezzel foglalkoznak, „jórészt abban az időszakban tették ezt, amikor az ellenállás nem kapott *amerikai támogatást* és rendkívül nagy szüksége volt anyagi eszközökre”. Az államtitkár jelentése ezzel szinte a „hazafias tett” rangjára emeli a büntetett, s a kongresszusra hárítja a *felelősséget*: ha adtak volna pénzt a nicaraguai ellenforradalmároknak, azoknak nem kellett volna kábítószer-csempészéssel foglalkozniuk.

A jelentés gondosan megkerüli annak kimondását, hogy

a nicaraguai ellenforradalmárok súlyos bűntetteket követtek el az általuk ideiglenesen megszállt területek lakossága ellen.

Abrams szerint csupán „az aktív sandinista propaganda” vádolja ezzel a kontrákat, s a különböző, köztük nemzetközi tekintélyű emberi jogi szervezetek ezzel kapcsolatos jelentései „*elavult információkra épülnek*”. Az Egyesült Államokban *hatalmas visszhangot* kiváltó jelentések részletes adatokat tártak fel a kontrák által elkövetett gyilkosságokról, az elfogott sandinista katonák és békés polgári lakosok *megkínzásáról*, a nők megérszakolásáról, rablásokról és más erőszakos cselekményekről.

márkinő

London, április 18.

A spanyol kormány képviselője „Santa Cruz márkinőt”. Az mis iratok segítségével csempélő, nagánintézmény hozzájárulására mű jelenlegi tulajdonosának, bővő héten valószínűleg már a zönség.

A NAP PROGRAMJÁBÓL

RÁDIÓ

Április 18., péntek
KOSSUTH:

14.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 14.10: Népdalokkal a vásárbán. — 14.35: Petress Zsuzsa és Baksys Árpád operettfelvételeiből. — 15.00: Erről beszélünk. — 15.30: Bemutatjuk új kórusfelvételeinket. — 16.00: Hírek. Időjárás. — 16.05: Magadról mesélünk — ezúttal a koldus és a királyfi segítségével. — 16.49: „Mostan színes tintákról álmodom” — Kosztolányi Dezso vissza. — 17.00: Mi közkín hozzát? — 17.25: Műsorajánlat. — 17.30: Idősebbek hullámhosszán. — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.25: Mai könyvajánlatunk. — 18.30: Esti Magazin. — 19.15: Magyarország '86. — 20.15: A zenéről. Sztravinszkij Tavaszli áldozat című művéről beszélgetés. — 21.14: Fiatalok a selegben. — 21.40: Vavrinec Béla feld.: Magyar képeskönyv. — 22.00: Hírek. Időjárás. Sport. — 22.20: Tíz perc külpolitika. — 22.30: Kívánságműsor. — 23.00: Régi híres előadóművészek lemezeiből. — 24.00: Hírek. Időjárás. — 0.15—4.20: Éjfél után.

PETŐFI:

14.00: Péntektől péntekig. — 17.30: Ótödik sebesség. — 18.30: Fiataloknak! (szt). — 19.50: Egészségünkért! — 20.00: Régi nóta, híres nóta. — 21.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 21.05: Rádiószínház. Vonat a bal szárnyon, avagy a figincek röptükben halnak (szt). — 21.47: Töltsön egy órát kedvenceivel! (szt). — 22.47: Szimfonikus táncok (szt). — 23.00: Hírek. Időjárás. Sport. — 23.20: Most érkezett (szt). — 0.15—4.20: Éjfél után.

3. MŰSOR:

13.49: Zenekari muzsika (szt). — 15.02: Horthy Miklós, a fehérek vezére. Hotel Gellért, Hotel Palace. — 16.03: Frederica von Stade operaáriákat énekel (szt). — 16.22: Magyar zeneszerzők (szt). — 17.00: Iskolarádió. Nyitnókék. — 17.30: Az indiai klasszikus zene (szt). — 18.05: Dupla vagy semmi. — 19.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 19.05: Tatay Sándor: Bakonyi krónika. — 19.15: Hangversenyportré Otto-rino Respighi-ről (szt). — Kb. 20.30: Operakettősök (szt). — 21.00: Új jemezeinkből. Vivaldi: A négy évszak (szt). — 21.42: Beethoven: B-dúr trió (szt). — 22.25: Nagykanizsai dzsesszhangverseny (szt). — 23.00: Zenei panoráma (szt). — 23.30: Hírek. Időjárás.

Április 19., szombat

KOSSUTH:

4.30—7.59: Jó reggelt! — 8.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — Kb. 8.15: Mai kulturális programok. — 8.25: Családi tűrkör. — 8.55: Reklám. — 9.00: Színes népi muzsika. — 9.45: A Föld, amelyen élünk. — 10.00: Hírek. Időjárás. — 10.05: Ismét — a javából! — 12.00: Déli Krónika. — 12.30: Déli zeneparádé. — 13.20: Népzenei példatár. — 13.30: Köz-gazdász-kör.

PETŐFI:

4.30—7.59: A Petőfi rádió reggeli zenés műsora. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Sztereó beállítóműsor. — 8.11: Népszerű muzsika — világhírű előadók (szt). — 8.50: Tíz perc külpolitika. — 9.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 9.05: Rádiószínház. Neveletlen példakép. — 10.00: Ha még nem tudná... Áprilisi tudományos nozai. — 10.30: Fűvös muzsika. — 11.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 11.05: Bemutatjuk Gálvölgyi János nagylemezét (szt). — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 2.10: Jó ebédhez szól a nóta. — 13.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 13.05: Kenguru. Sportműsor gyerekeknek. Fúvóverseny 25 várossal együtt. — 13.45: Időjárás- és vízállás-jelentés.

3. MŰSOR:

7.00: In limba materna. A Magyar Rádió román nyelvű nemzetiségi műsora Szolnokról. — 7.30: V materinskomp jazyku. A Magyar Rádió szlovák nyelvű nemzetiségi műsora Miskolcra. — 8.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 8.08: A kiállítótermek programjából. — 8.11: Sztereó beállítóműsor (szt). — 8.17: Orzonamuzsika. Simon Preston felvételeiből (szt). — 9.03: Kamarazene (szt). — 10.00: Lúciás Ervin operafelvételeiből. — 10.30: Slágerlista (szt). — 1.00: Hangfelvételek felsőfokon (szt). — 12.30: Iskolarádió. — 13.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 13.05: Kívánságműsor szombaton (szt).

TELEVÍZIÓ

PÉNTEK

15.10: Iskolatévő. Még megemlégethetők! 5. Talajunk. — 5.25: Újjé, tavasz van! (Az alsó tagozatos környezetismerethez.) — 15.50: Mesterségek.

A textil mesterrel. — 16.25: Hírek. — 16.30: Postafiók 250. Takács Mária műsora. — 16.45: Képűjság. — 16.50: A győzelem stratégiája. Szovjet dokumentumfilm-sorozat. XV/12. rész: Európa felszabadítása (1. fejezet) — 17.50: Reklám. — 17.55: Három nap tévéműsora. — 18.00: Ablak. A belpolitikai főszerkesztőség műsora. — 19.00: Reklám. — 19.10: Tévétorna. — 19.15: Esti mese. — 19.30: Híradó. — 20.00: Villámfény. Németh László drámájának tévéváltozata. — 21.45: A hét műtárgya. Mátvás és Beatrix domborművű arcképe. (Magyar Nemzeti Galéria.) — 21.55: Magyarok Bloomingtonban. Riptorműsor. — 1. rész. — 22.45: Híradó 3. — 22.55: Himnusz.

2. MŰSOR:

18.35: Képűjság. — 18.40: Tau bácsi. Csehszlovák—NSZK—osztrák filmsorozat. XX/11. rész: Tau bácsi és a taxifófor (ism.) — 19.10: Dzsesszest Poriban. Budapesten és menet közben: I. A Lee Ritenour Fusion Band a „Pori Jazz 1985” fesztiválon. 2. Dave Brubeck Budapesten. Részletek a világhírű művész Budapest sportcsarnokbeli koncertjéből (ism.) 3. Beszélgetés Dave Brubeckkel. Hegyeshalom és Budapest között egy vasúti kupéban. — 21.00: Híradó 3. — 21.20: Utószinkron. Szovjet film. — 22.50: Képűjság.

SZOMBAT DÉLELŐTT

8.25: Tévétorna. — 8.30: Ecranul Nostru. A szegedi körzeti stúdió román nyelvű nemzetiségi műsora (ism.) — 8.50: Kuckó. — 9.20: Fazekas Mihály: Ludas Matyi. Mesejáték két részben. A Miskolci Nemzeti Színház előadása, felvételről (ism.) — 11.05: A nagy sivatagok, Henri de Turenne sorozata. VI/2. rész: Az Úr sivataga (ism.). — 11.55: A Maurizius-ügy. NSZK tévéfilmsorozat. V/2. rész (ism.). — 13.05: Képűjság.

SZÍNHÁZ

Operaház: Simon Boccanegra (D. bérl. 4. ea. 7) — Erkel Színház: Az álarcosbál (Klemperer bérl. 5. ea. 7) — Zeneakadémia: Csengery Adrienne dalestje (Évszázadok muzsikája 8. fél 8) — Mátyás-templom: Achim Erzsébet orgonaestje (8) Szent Imre Plébániatemplom: Singet dem Herrn: Jesu, meine Freude; Magnificat (8) — Pesti Vigadó: MÁV Szimfonikusok (MÁV-bérl. B/7. fél 8) — Pesti Vigadó Kamaraterem: Kopogós rómi (8) — Katona József Színház: Galóca (7) — Nemzeti Színház: A velencei kalmár (Feln. bérl. D. sor. 3. ea. 7) — Várszínház: II. Richárd (7) — Madách Színház: Szent Bertalan nappala (7) — Madách Kamara: Jövőre vedel... (7) — Hofélia (este fél 11) — Vígyszínház: Iván, a retentő (Upor bérl. 4. ea. 7) — Pesti Színház: Kicsengés (7) — Fővárosi Operettszínház: Hegedűs a háztetőn (7); Rivalda nélkül (Zsebszínház, fél 8) — Thália Színház: Háború és béke (7) — József Attila Színház: Testőr (L/4. bérl. 7) — Józsefvárosi Színház: Nagy család (7) — Mikroszkóp Színház: Telefer. — Vitray Tamás televíziós folyóirata (fél 8) — Vidám Színház: Nyolc nő (7) — Kis Színház: Nem probléma (tv-felv. de 11) — Radnóti Miklós Színház: A farkas szempillái (du 3) — Hölköm Színház: Ali Baba és a rablók (du fél 2); Tamás bátya kunyhója (febr. 29-l jegyek érv. du fél 4) — Játékszín: Margit kisasszony (7) — Táncfórum: A Budakalászi Általános Iskola Lenyvirg néptáncosportja és a Csepel Táncgyűttes gyermekosportjának műsora (Budai Vigadó, du fél 4) — Lézer-színház: Eriola (du 6); Lézer-tika (fél 8) — Egyetem-i Színház: Tompa László műsora Németh László születésének 85. évfordulójára (7): Affetti Musical Telemann—Bach-koncertje (Aulában, 7) — Állami Báb-színház: Fajánkó kalandjai (Népköztársaság útja 69., du 3) — Fővárosi Nagycirkusz: Akiket még nem láttunk (du fél 4, este fél 8) — A színházi előadások részletes szereposztása, rövid tartalma és bérleti előrejelzése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

A Magyarországi szépe '86. szolnoki elődöntőjén fotó- és videofelvételeket csak engedéllyel rendelkező személyek készíthetnek. Engedély a magyar sajtó munkatársai részére (a szerkesztőség megbízása alapján) a Lapkiadó Vállalat reklám- és propaganda-fosztályán (Budapest VII., Lenin krt. 9—11.) igényelhető. (x)

Imádott édesanyám, nagyanyám Gál Lászlóné, sz. Sarkadi Margit áldott életének 89. évében elhunyt. Korda György, Eva, Adam. (x)

Ezúton mondok köszönetet mindazoknak, akik szeretett férjem, Martyn Ferenc festőművész temetésén megjelentek, és mindazoknak, akik együttérzésüket nyilvánították mély fájdalommban. Özv. Martyn Ferencné dr. Földi Margit. (x)

Itt A B U

Törött sín

Hónapok óta sintörés és -szécsúszás van a Bartók Béla út 39. számú házszemben, amelybe ha bele-rohan a villamosszerelvény, remegnek a falak! Nem beszélve a velejáró kattogásról, amelyet éjjel-nappal hallgatunk. Nem hiszem, hogy erről nem tudnak a BKV-nál. Itt nem sebességkorlátozó tábla kell, hanem javítás, mert az előbbi ügysem veszik figyelembe (!) a villamosvezetők. Két évvel ezelőtt is ugyanez volt a helyzet. Jámber Ferenc

Repül

a nehéz bőr

A Reáltanoda utcai Eötvös József Gimnázium hátsó frontja a Ferenzi István utcára néz, ott van az iskola — utcától kerítéssel elválasztott — labdapályája. Néhány ifjú rúgja is a bőrt, ám a labda csakhamar túlrepül a kerítésen, és az úttesten csattan. Egy férfi megfogja, visszadobja. Néhány másodperc múlva újabb csattanás: a labda ismét kivágódott. Egy-két méterrel odébb törékeny, öreg néni közeleg. Ha a labda egy-két pillanattal később vágódott volna ki, talán a mentők eseménynaplója let volna magasabb — és szomorúbb — egy számmal... Mi lehet a megoldás? Egyszerű: magasabb kerítés.

Dr. Sándor István Tamás

A szerencse tárgysorsjáték nyeremény- jegyzéke

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége által rendezett szerencse tárgysorsjáték nyereményeit az alább felsorolt számú sorsjegyek nyerték.

A nyertes sorsjegyek a nyereményozslopban szereplő forintösszeg erejéig vásárlásra jogosultak.

Az 1 000.—, 2 000.— és 5 000.— forint összegű nyereményeket, valamint a főnyereményeket azok a sorsjegyek nyerték, amelyeknek számuk és római számmal megjelölt osztályuk is megegyezik a nyereményjegyzékben közölt számokkal. Az azonos számról kihúzott 100.— forintos nyereményeket a sorsjegyeket nem illeti meg.

A főnyeremények a sorszám növekvő sorrendjének megfelelő helyen találhatók.

Szám:	Osztály:	Nyeremény:
000 138	VII.	Polski Fiat 126 személygépkocsi
000 138	I—VIII.	100.—
000 249	I—VIII.	100.—
000 968	I—VIII.	200.—
003 985	I—VIII.	100.—
001 383	I—VIII.	200.—
001 995	I.	5 000.—
001 995	I—VIII.	100.—
002 367	I—VIII.	200.—
002 421	I—VIII.	200.—
002 430	I.	1 000.—
002 430	I—VIII.	100.—
002 437	I—VIII.	100.—
002 479	I—VIII.	200.—
003 049	I—VIII.	100.—
003 109	VIII.	5 000.—
003 109	I—VIII.	100.—
003 277	I—VIII.	100.—
004 150	I—VIII.	200.—
004 581	I—VIII.	100.—
004 685	I—VIII.	100.—
005 129	I—VIII.	200.—
005 253	I—VIII.	200.—
005 937	I—VIII.	100.—
006 527	VIII.	2 000.—
006 527	I—VIII.	100.—
007 044	V.	2 000.—
007 044	I—VIII.	100.—
007 533	I—VIII.	100.—
007 849	I—VIII.	200.—
007 869	J—VIII.	200.—
008 003	I—VIII.	100.—
008 033	I—VIII.	100.—
008 428	I—VIII.	200.—
008 549	I—VIII.	100.—
008 798	I—VIII.	200.—

Pihenőszoba az áruházban

A gazdasági növekedés tavalyi lelassulása, valamint az értékesítési konjunktúra lanygulása arra készítette az amerikai kereskedőket és marketing-szakembereket, hogy az eladások növelése érdekében új fogyasztói rétegeket „dolgozzanak” meg. Gondos felmérés után a szakemberek arra a következtetésre jutottak, hogy 1986-ban elsősorban az 50-55 éves felüli korosztályra kell kiemelt figyelmet fordítaniuk, mert ebben a vásárlói rétegben számottevő „fantázia” és anyagi tartalék van.

A piackutatók megállapításait alátámasztják a népesség összetételéről szóló statisztikák is. Az Egyesült Államok lakosságának (238 millió), több mint 25 százaléka ötven éven felüli, s ez a réteg — pontosabban e réteg jobbmódú tagjai, akiket most „célbavettek” — rendelkezik az elkölthető jövedelmek mintegy 50 százalékával országos szinten. A felmérések tanúsága szerint, az 50-55 évesnél idősebb korosztály évente 800 milliárd dollárt fordít áruk és szolgáltatások vásárlására. A Conference Board tanulmánya szerint az elkövetkező években jelentősen növekszik ennek a korosztálynak a létszáma: az ezredfordulóig az USA felnőtt lakosságának száma 14 százalékkal bővül, az ötven éven felüliek számának növekedése viszont 23 szá-

zalékos lesz. Ennek eredményeként 2000-ben az amerikai népességben az ötven éven felüliek száma eléri majd a 76 milliót. Ez pedig olyan hatalmas fogyasztói réteget jelent, amelyet nem lehet figyelmen kívül hagyni.

A körültekintő piacelemzők azt is kimutatták, hogy ez a korosztály szívesen vásárol, hiszen jövedelmének nagy része rendelkezésre áll; nem kell már lakásra gyűjteni, s általában a gyerekek is megkapták az induláshoz szükséges anyagi támogatást. A piackutatóknak és az áruk, szolgáltatások „kínálóinak” tehát nem maradt más feladatuk, mint tanulmányozni a korosztály vásárlási szokásait, s új termékekkel, kedvezményekkel kicsalogatni a pénzt a zsebükből. A felmérések tanúsága szerint az 55 éven felüliek általában már nem vásárolnak gyakran maguk számára új ruhákat, s nem követik a divat változásait. Ezzel szemben szívesen vásárolnak kerti szerszámokat és kisgépeket, de háztartásukat már nem szerelik fel új berendezésekkel, készülékekkel. Ugyanakkor szívesen költik a pénzüket bel- és külföldi utazásokra. Az 50 éven felüli korosztály például 30 százalékkal többet költ a vakáció idején, mint fiatalabb társaik.

A piacelemzők jelzéseit az amerikai üzleti élet azonnal „vette”, hiszen hatalmas biznisszt lát a korosztályban. A reklám

ugyanis korábban ezt a korosztályt szinte figyelmen kívül hagyta, a fogyasztásra, vásárlásra, utazásra buzdító reklámgépezet elsősorban a fiatalabb korosztályokat vette célba. Számukra alakították a divatot, nekik kínálták az új kocsikat és a tengeri hajóutakat, stb. Pedig az USA lakosságának fiatalabb korosztályai kevesebb elköltendő pénzzel rendelkeznek, mint az 50-55 éven felüliek.

Az USA üzleti élete tehát megkezdte az irányváltást, reklámjai, ajánlatai mind nagyobb százalékban szólnak az „új” fogyasztói rétegnek. Persze ahhoz, hogy a lakosságnak ezt a részét fokozott vásárlásra ösztönözzék a számukra szóló — testreszabott — kínálat mellett különféle kedvezmények és ösztönzők nyújtására is szükség van. Ez utóbbiakban sincs hiány újabban az amerikai gazdasági életben, hiszen a profitnövekedés reményében a nagy cégeknek érdemes pár milliárd dollárt áldozniuk az idősebb fogyasztók megnyerésére, „felélesztésére”.

Az Egyesült Államok egyik legnagyobb áruházi hálózata, a Sears például minden 50 éven felüli vásárlójának 25 százalékgig terjedő árkedvezményt nyújt minden termékre. Ennek az a feltétele, hogy a vásárló kiváltsa az áruházlanc „tagsági igazolványát”, s beszerzéseit mindig a Searsnél tegye meg. Az

American Airlines légitársaság minden 65 éven felüli utasa 10 százalékos díjteltkedvezményt kap. A United Airlines még ennél is nagyobb kedvezményt nyújt az idősebb korosztályok „megmozgatása”, valamint saját járatainak telítése érdekében. Számos utazási iroda 10-20 százalékos árgedményt nyújt katalógusáraiból az idősebbeknek.

Az egyik floridai supermarket-hálózat azzal próbálja idősebb vásárlóinak számát gyarapítani, hogy az élelmiszer-áruházakban pihenőszobákat rendez be kényelmes fotelokkal, televízióval. Ugyanakkor az eladók is kiképzést kapnak, miként „kezeljék” az idősebb vásárlókat, milyen termékekre hívják fel a figyelmüket, s együtt járulnak rájuk nagyobb figyelmet, tanúsítsanak irántuk nagyobb türelmet, megértést.

A piac első visszajelzései szerint az idősebb korosztályok iránti nagyobb figyelem forgalomnövekedést hozott a kereskedők és a szolgáltatók számára. A korosztállyal kapcsolatos „üzleti törődés” kimunkálása tulajdonképpen még csak a kezdetén tart, de nagy bevételket ígér. A piacelemző szakemberek arra is felhívják a figyelmet, hogy az idősebb korosztály nemcsak profitnövelő „üzleti odafigyelést” igényel, hanem több törődésre tart igényt mint társadalmi réteg is. De ez már nem az üzletemberek feladata...

Gara Szabolcs

Esti Hírlap 5

1986. április 28., hétfő

századi magyar pommasok. — 19.35: A Magyar Állami Hangversenyzenekar hangversenye (szt.) — Kb. 20.20: Minden létező valami jel. Joan Didion publicisztikája. — Kb. 21.25: Operakettősök (szt.) — 21.50: Új Bach-lemezeinkből (szt.) — 22.34: Perspektívák (szt.) — 23.30: Hírek, Időjárás.

Április 29., kedd

KOSSUTH:

4.30-7.59: Jó reggelt! — 8.00: Hírek, Időjárás, Műsorismertetés. — Kb. 8.15: Mai kulturális programok. — 8.20: Társalgó. Másfél óra irodalomkedvelőknek. — 9.44: Enekölő Ifjúság. — 10.00: Hírek, Időjárás. — 10.05: Diákféra. — 10.35: Dallal üzen Ázsia. — 10.51: Népdalcsokor. — 11.35: A tulajdonságok nélküli ember. — 12.00: Déli Krónika. — 12.30: Ki nyer ma? — 12.40: Reklám. — 12.45: A Corelli kamarazenekar játszik. — Kb. 13.50: Cite-rafelvételek.

PETŐFI:

4.30-7.59: A Petőfi rádió reggeli zenés műsora. — 8.00: Hírek, Időjárás. — 8.05: Reklám. — 8.08: Slágerműzeum. — 8.50: Tíz pere külpolitika. — 9.00: Hírek, Időjárás, Útközben. — 9.05: Napközben. Zenés délielőtt. — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: A Szovjetunió Honvédelmi Minisztériumának fúvószenekara játszik. — 12.30: Lakatos Antal népi zenekara játszik. — 13.00: Hírek, Időjárás, Útközben. — 13.05: Popzene sztereóban (szt.) — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

3. MŰSOR:

9.00: Hírek, Időjárás, Műsorismertetés. — 9.05: A kiállító-termek programjából. — 9.08: Zenekari operarészletek (szt.) — 9.40: Kamaramuzsika (szt.) — 10.24: Schumann: Jelenetek Goethe Faustjából (szt.) — 12.26: Szőnyi Erzsébet műveléből (szt.) — 13.00: Hírek, Időjárás, Műsorismertetés. — 13.05: Külpolitikai arcképcsarnok. — 13.20: XV. Dunakanyar dalostalálkozó (szt).

TELEVÍZIO

HÉTFO

12.25: Jégkorong-világbajnokság, Finnország-Kanada mérkőzés, Közvetítés Moszkvából.

6 Esti Hírlap

1986. április 28., hétfő

Papp László háromszoros olimpiai bajnok kéreésnek is eleget téve, valamint a Magyar Ökölvívó Szövetség propagandabilizitása nevében hálás köszönetünket fejezzük ki a részt vevő művészeknek, hogy nívós, művészi értékű előadásukkal emlékeztessék tetteket a rendkívüli sportember hatvanadik születésnapjának nyilvános megünneplését. (x)

„Magdi Solár”. Gyorsbarna-lás az Operaház mögött, VI. Lázár u. 18. Bejelentés: 531-520. (x)

Május 7-én 10 órakor árverésre kerül leányfalui üdülő-ingatlan. Cím: Kerekhegyi út sarok, 1696 hrsz. Víz, villany van. Megtekinthető a helyszínen. Ár: 600 000 Ft. Az árverés helye: Bp. XIV., Thököly út 97-101. VI. 625. szoba. (x)

A TIT Budapesti Nyelviskolája 4 és 8 hetes nyári intenzív tanfolyamokat indít, kezdő és haladó szinten, június 23-tól és július 1-től napi 6 órában angol, német, francia, orosz, magyar (idegen ajkúak részére), valamint 4 hetes, napi 4 órás diákanyagot angol, német, francia nyelvből. Jelentkezési lap beszerezhető a TIT VIII., Múzeum u. 7. portáján május 12-ig. Telefon: 341-557. (x)

Értesítjük tisztelt ügyfeleinket, hogy a Petőfi csarnok központi új telefonszáma május 2-től 224-434. A rendezvényekkel kapcsolatban továbbra is a 424-327-es telefonon lehet érdeklődni. (x)

Teniszpályák bérelhetők a BVSC XIV., Tatai út 3. szám alatt lévő telephelyen. Érdeklődni: a 202-688-as vagy a 497-104-es telefonon. (x)

A Mávttours belső programajánlata. Üdülés Gyulán (8 nap), júl. 26.-aug. 2., aug. 2-9-ig. R. díj: 2322-3425 Ft-ig. Üdülés Leányfalun, Szentendrán jún. 1.-júl 1-ig folyamatosan (7 nap). R. díj: 1444-2632 Ft-ig. Szigetközi horgászat (Mosonmagyaróvár) júl. 29.-aug. 3-ig (6 nap). R. díj: 1550 Ft/fő. Üdülés Gézaházán máj. 23-tól folyamatosan (7 nap). R. díj: 2320 Ft/fő. Jelentkezés: Mávttours, Bp. VI., Népköztársaság útja 35. T.: 228-275 (x)

Talán önnek is lesz egyszer videomagnója. Örökíttesse meg élete sona vissza nem térő eseményeit. Munkánk megbízható, pontos, szakszerű. Tel.: 169-003. (x)

Ka Vállalat pályázatot hirdet műszaki főosztályvezetői munkakör betöltésére. A megbízás meghatározott időre — 5 évre — szól, mely meghosszabbítható. Pályázati feltételek: szakirányú (műszaki) egyetemi, főiskolai vagy ezeknek megfelelő felsőfokú iskolai végzettség, legalább középfokú politikai képzés, minimum 6 évi szakmai gyakorlat (beruházási-üzemfenntartási is). Béréz: a gyakorlati időtől függően, megegyezően a szinttel. A pályázatot kérjük a megjelenést követő két héten belül vállalatiunk személyzeti osztályára (Budapest 13., Postafőh. 14. 1255) írásban részletes önéletrajz-csatolásával benyújtani. Érdeklődni lehet a 752-122/246-os telefonszámon.

Vásárolunk szekrényso-rokat, fekhelyeket, konyhabútor, szekrényeket, antikot, csillárokat, hagyatékokat. 651-101.

Reális áron veszek teljes hagyatékot, festményeket, porcelán, bronz, üveg dísz tárgyakat, régi órákat, bútor, csillárt, szőnyegeket, ruhaneműt. — 410-444, 10-től 18-ig.

Televíziók, rádió-magnók, híradástechnikai berendezések, kettőtűs, vétele, késpénzért, előadása. VI., Izabella u. 69, 552-252.

ELEKTRONIKA

HR-D 565 Hi-Fi. sztereo videomagnó, új típus, vámközellen eladó. Tel.: 415-039.

Eladó új, vámközelt Commodore 128-as 60 000 Ft-ért, Commodore MPS 805-as Priuter 3000 Ft-ért és Commodore 1570-es floppy disk 48 000 Ft-ért. Személyes érdeklődés: Bp. V., Rosenberg hp. u. 13., Könyvpiac, Halek László.

A HOTELTECHNIKA Leányvállalat felvezet közműveket, burkolókat, festőket, vízszelvélet, központi fűtés-szerelő, és készíttet lakto-sokat. **Jelentkezés:** Budapest VII., Hársfa u. 46., munkatgy. Telefon: 226-874.

Budapesti nagyvállalat Josségyszolgálatá gőpírní tudó ügyfél-előtt keres. Munkabér: megegyezés szerint. Érdeklődni lehet a 694-050-ös telefonszámon.

Abaktisztító munka-körbe felvételre keresünk férfiakat egy mű-szakos beosztásba. Fel-ajánlásra foglalkoztatás. Kezddőnek betanulási lehetőséget biztosítunk. A munka-kör beöltése tiszta er-kölcsön bizonyítványhoz van köte. A felvétellel kapcsolatos érdeklődés a 157-290-es telefonszá-mon vagy személyesen a IX., Thaly Kálmán u. 18. sz. alatt az abakti-zstító részleg vezetőjé-nél. Felvezetünk továb-bá fotográfusközös gé-szakai irodakartására kizárólag működőszakt. Pest környékéről bejárókat is. Érdeklődés a 340-715-ös telefonszá-mon a takarító részleg ve-zetőjénél, vagy személye-sen (Budapest VIII., József krt. 49.).

Budapesti nagyvállalat Josségyszolgálatá gőpírní tudó ügyfél-előtt keres. Munkabér: megegyezés szerint. Érdeklődni lehet a 694-050-ös telefonszámon.

Abaktisztító munka-körbe felvételre keresünk férfiakat egy mű-szakos beosztásba. Fel-ajánlásra foglalkoztatás. Kezddőnek betanulási lehetőséget biztosítunk. A munka-kör beöltése tiszta er-kölcsön bizonyítványhoz van köte. A felvétellel kapcsolatos érdeklődés a 157-290-es telefonszá-mon vagy személyesen a IX., Thaly Kálmán u. 18. sz. alatt az abakti-zstító részleg vezetőjé-nél. Felvezetünk továb-bá fotográfusközös gé-szakai irodakartására kizárólag működőszakt. Pest környékéről bejárókat is. Érdeklődés a 340-715-ös telefonszá-mon a takarító részleg ve-zetőjénél, vagy személye-sen (Budapest VIII., József krt. 49.).

Autocentrum. Au-tomagnó, riasztó, kód-jámpa, antenna besze-relése garanciával. **Sze-lep,** gyújtás, porlasztó-beállítás diagnosztika. X., Mázsa tér 1. Tel.: 772-621.

1500 S. 4 éves La-dámát eladom. Érdeklődni lehet csütörtökön, pénteken: Szántó Béla, Budapest III., Harrer Pál u. 10. Telefon: 682-550.

ágytöl-tért, falórakért, teljes hagyatékkért. Azonnal megyek. 651-101.

Bútor, modernet, anti- kót, hagyatékkért vásá-rolunk. 660-666. 868-259, 202-316.

Reális áron veszek teljes hagyatékot, fest-ményeket, porcelán, bronz, üveg dísz tárgya- kat, régi órákat, bútor, csillárt, szőnyegeket, ruha-neműt. — 410-444, 10-től 18-ig.

Vásárolunk szekrényso-rokat, fekhelyeket, kony-habútor, szekrényeket, antikot, csillárokat, hagyatékokat. 651-101.

Televíziók, rádió- magnók, híradástechni- kai berendezések, kettőtűs, vétele, késpénzért, előadása. VI., Izabella u. 69, 552-252.

ELEKTRONIKA

HR-D 565 Hi-Fi. sztereo videomagnó, új típus, vámközellen eladó. Tel.: 415-039.

Eladó új, vámközelt Commodore 128-as 60 000 Ft-ért, Commodore MPS 805-as Priuter 3000 Ft-ért és Commodore 1570-es floppy disk 48 000 Ft-ért. Személyes érdeklődés: Bp. V., Rosenberg hp. u. 13., Könyvpiac, Halek László.

A HOTELTECHNIKA Leányvállalat felvezet közműveket, burkolókat, festőket, vízszelvélet, központi fűtés-szerelő, és készíttet lakto-sokat. **Jelentkezés:** Budapest VII., Hársfa u. 46., munkatgy. Telefon: 226-874.

Budapesti nagyvállalat Josségyszolgálatá gőpírní tudó ügyfél-előtt keres. Munkabér: megegyezés szerint. Érdeklődni lehet a 694-050-ös telefonszámon.

Abaktisztító munka-körbe felvételre keresünk férfiakat egy mű-szakos beosztásba. Fel-ajánlásra foglalkoztatás. Kezddőnek betanulási lehetőséget biztosítunk. A munka-kör beöltése tiszta er-kölcsön bizonyítványhoz van köte. A felvétellel kapcsolatos érdeklődés a 157-290-es telefonszá-mon vagy személyesen a IX., Thaly Kálmán u. 18. sz. alatt az abakti-zstító részleg vezetőjé-nél. Felvezetünk továb-bá fotográfusközös gé-szakai irodakartására kizárólag működőszakt. Pest környékéről bejárókat is. Érdeklődés a 340-715-ös telefonszá-mon a takarító részleg ve-zetőjénél, vagy személye-sen (Budapest VIII., József krt. 49.).

Budapesti nagyvállalat Josségyszolgálatá gőpírní tudó ügyfél-előtt keres. Munkabér: megegyezés szerint. Érdeklődni lehet a 694-050-ös telefonszámon.

Abaktisztító munka-körbe felvételre keresünk férfiakat egy mű-szakos beosztásba. Fel-ajánlásra foglalkoztatás. Kezddőnek betanulási lehetőséget biztosítunk. A munka-kör beöltése tiszta er-kölcsön bizonyítványhoz van köte. A felvétellel kapcsolatos érdeklődés a 157-290-es telefonszá-mon vagy személyesen a IX., Thaly Kálmán u. 18. sz. alatt az abakti-zstító részleg vezetőjé-nél. Felvezetünk továb-bá fotográfusközös gé-szakai irodakartására kizárólag működőszakt. Pest környékéről bejárókat is. Érdeklődés a 340-715-ös telefonszá-mon a takarító részleg ve-zetőjénél, vagy személye-sen (Budapest VIII., József krt. 49.).

Autocentrum. Au-tomagnó, riasztó, kód-jámpa, antenna besze-relése garanciával. **Sze-lep,** gyújtás, porlasztó-beállítás diagnosztika. X., Mázsa tér 1. Tel.: 772-621.

1500 S. 4 éves La-dámát eladom. Érdeklődni lehet csütörtökön, pénteken: Szántó Béla, Budapest III., Harrer Pál u. 10. Telefon: 682-550.

Károlyi bérletnek, csak a II. kerületben, hosszabb időre. Tel.: 184-009.

LAKÁS

Központi fekvésű bel-városi, 60 négyzetméter körüli lakást hosszú le-járatú bérlet céljára ker-esünk. „Pesten EH 22 254” jellegre a kiadó-ba.

Bérbe adó Budán, kereset házban külön be-járatú, félkomfortos, mi-niárodának alkalmas fel-újításra szoruló kis he-lyiség, telefonhasználati, információkéses kis-vállalkozónak. 664-729.

Pasaréten 1 szobás te-lefonos örökklás hossz-zabb időre kiadó. Tele- fon: 566-221, este.

INGATLAN

Szigetszentmiklóson, a Duna közepében, 50 négyzetgölgös telken, 1 szoba, összkomfortos, hétvégi ház készpénzért eladó. Irányár: 500 ezer forint. Érdeklődni: E. 217-085, este 8-tól 25-134.

Érden közművesített, 150 n.-öles telken, új, 2 szobás, komfortos ház, mellékhelytel eladó. Tel.: 425-854, 16 órától.

XI. kerületi 400 n.-ötes panorámás telek, 06-os övezeti, eladó. Érdeklődni: esti órák-ban, 154-815.

Révföld belterületén 2+2 fészbóás, 90 nm-es, tetőbeépítéses panora-más, új nyaralt, festés előtt, rendezett kerttel, családú okok miatt el-adó. Tel.: nappal, 140-245, este: 325-201, vagy levél: „Irányár 16 000 Ft/nm EH 18 722” jel- legre a kiadóba.

Az Általános Értékfor-galmi Bank Rt. részére készpénzért vásárolunk 2-3 és 4 szobás öszk-omfortos lakásokat: Bu-da belterületén, a Bel-városban, Szent István park és környékén, a Városliget környékén zöbdevezetben. Átíratoka-t a 171-255/125-ös te-lefonon kérünk 8-10 ó-ra között. Immobilia Forgalmi Rt. Bp. IX., Szamuelly u. 38.

Eladó Római-fürdőn, 3 lakásos sorházban többszintes, 140 nm-es, 4 szobás örökklás, 2 fűrdőszobával, tetőterasz-sal, 50 nm-es garázzsal, új részletvételi könnyítéssel. Érdeklő-dni munkanapokon 8-tól 15 óráig: 200-116.

Az Egyesült Államok lakossága évente egymilliárd dollárt költ fogkrémekre, s ennek a nem lebecsülendő nagyságú piacnak a megszerzéséért, illetve a vezető hely elnyeréséért hatalmas küzdelem folyik az ágazatban érdekelt cégek között. Noha a szupermarketek és az illatszertboltok polcain számos ismert és ismeretlen — természetesen hófehér fogakat ígérő — márka igyekszik csalogatni a vevőt, az elmúlt években a legnagyobb piaci részesedés versenye két vállalat, a Procter and Gamble, valamint a Colgate-Palmolive között bontakozott ki.

Mindkét vállalat az Egyesült Államok legjelentősebb háztartásvegyipari cégeinek sorába tartozik. Tökeeros, sok termékkel rendelkező, igazi világcégek, amelyek termékei minden földrészen megtalálhatók import vagy licenc formájában. Természetesen egyikük számára sem mindegy a külföldi eladások alakulása, a profit és a hírnév szempontjából azonban a legfontosabb az amerikai piacon megszerzett részesedés, a hazai vásárlók kegyeinek elnyerése.

Az elmúlt negyedszázad során a Crest márkát előállító Procter részesedése az amerikai fogpasztapiacra 35 százalék körül alakult, az „örök” második Colgate-é pedig 20 százalék alatt volt. 1983 végén a Procter részesedése meredeken kezdett zuhanni, a Colgate viszont öles léptekkel növelte piaci részarányát. A szakemberek már arról beszéltek, hogy a Colgate hamarosan átveszi a vezető helyet versenytársától. Tavaly áprilisban a vásárlók 29,5 százaléka vette a Crestet, a Colgate-et pedig 28 százalék. A két vállalat között tehát jócskán csök-

CREST KONTRA COLGATE

Fogpaszták milliárdos háborúja

kent a különbség a piaci részesedés vonatkozásában. A Procter azonban tavaly júliusban bevette „titkos fegyverét”, a Crest Tartar Control elnevezésű „csodafogkrémet”. Az azóta eltelt időszak azt bizonyítja, hogy a Procter jó időben „robbantott”, s nem volt hiábavaló a több mint 100 millió dolláros reklámkampány.

Az új fogkrém a fogkövek ellen hirdetett harcot. Tudományos és kevésbé tudományos cikkek, közlemények, reklámok adták a tisztelt fogyasztók tudomására, hogy a fogkrém olyan „biztos” anyagot tartalmaz, amely egyrésztől meggátolja a fogképződést, másrésztől eltávolítja a már meglévőket. A vállalat 70 millió busz fogkrémet küldött ki mintaként postán az amerikai háztartások nagyobbik részének. Csak ez az akció 50 millió dollár reklámköltséget emésztett fel. Az eredmény azonban nem is maradt el. A kiskereskedelmi statisztikák tanúsága szerint ma az Egyesült Államokban eladott fogkrémek közül minden hetedik Crest Tartar Control. S ami a Procter számára ennél is fontosabb: egyéb fogpasztait is beszámítva, piaci részesedése elérte a 38,2 százalékot, a Colgate-é viszont 21 százalékra csökkent.

Pedig a versenytárs sem volt túlságosan tétlen időközben. Míg a Procter a fogkövek ellen hirdetett háborút, a Colgate-Palmolive a lepedékképződést vette célba. A Crest sikerre nyomán gyorsan piacra

dobta Dentagard nevű termékét, amely — a reklám szerint — megakadályozza, csökkenti a fogra káros anyagok lerakódását, valamint az úgynevezett bakteriális „fogbevonat” kialakulását. Persze a Colgate sem költött keveset reklámra, ez a „forduló” azonban a Procter számára volt eredményesebb. A fogyasztók továbbra is a Crest készítményeket részesítik előnyben.

Pedig a Colgate még „cselhez” is folyamodott. Míg az Egyesült Államokban rohamosan növekszik a pumpás fogkrémek népszerűsége, a Dentagardot először ebben a csomagolásban hozta forgalomba, a tubusok csak később jelentek meg. A csomagolási trükk azonban nem volt elégséges ahhoz, hogy ez önmaga „ledolgozza” a Procter jobb marketingtevékenységét. A Procter sem késlekedett sokáig, s a népszerű, új fogkrém hamarosan megjelent a polcon pumpás változatban is.

Az amerikai fogpasztapiac többi résztvevője — Beecham, Lever stb. — csak külső szemlélője lehet a két tökeeros vállalat küzdelmének, hiszen közülük a legnagyobb is mindössze 11,5 százalékos piaci részesedést tudhat a magáénak. A piaci eredmények alapján a Procter and Gamble vállalat most megint egy ideig nyugodtan ülhetne babéraján, hiszen piaci vezető helyét — látzólag — nem veszélyezteti

senki. A látszat azonban ebben az esetben csal.

A kisebb gyártók rájöttek, hogy a szokásostól eltérő manőverekkel el lehet nyerni a vásárlók kegyét, ki lehet nyitni a pénztárcákat. S a fogdaj kapcsolatban annyi betegség, annyi külső támadó lehet... Erre a lélektani tényezőre építik legújabb kihívásukat a kisebb versenytársak, amelyekre mind a Procternek, mind pedig a Colgate-nak oda kell figyelnie. A Minnetonka-cég például össze kívánja házasítani a rágógumit és a fogkrémet. A tervek szerint mindkét termékben olyan anyagokat helyez el, amelyek — együttes fogyasztás, illetve használat esetén — biztosítják a fogak egészségét, s megvédi azokat a külső „támadásoktól”. Mint üzleti fogás, nem rossz az elképzelés, a rágógumi is és a fogkrém is fogy egymásra...

Egyelőre nem ismert a „közös” kezelés hatásfoka, de az ötlet új, a piackutatók véleménye szerint a vásárlók majd „haragnak” rá. Íme, egy olyan terület, amelyre egyik vezető cég sem gondolt. A Procter és a Colgate azonban rendelkeznek olyan anyagi, fejlesztési és műszaki tartalékokkal, amelyek a „betolakodóknak” csak rövid ideig tartó piaci sikereket tesznek lehetővé. Egyikük számára sem kétséges, hogy a fogkrémháború következő ütközeteinek is ők maradnak a főszereplői. Hírek szerint mindkét vállalat készül a következő piaci csata megvívására, de egyelőre egyikük sem tudja, milyen édes vagy mentolos „titkokat” tart a másik a tarsolyában. S míg ez kiderül, az amerikai újságok és a televíziós állomások milliókat keresnek a mosolygós fogkrém-hirdetéseken...

— 20.25: A magyar nyelv
adai. — 20.40: Elfojtódás.
Fecsey Ferenc versei. — 20.45:
operalemezeinkből. Csaj-
kovszkij: Jolanta. Egyfelvoná-
sos opera (szb). — 22.20: Az
Esterházy vonósnégyes játszik
(szb). — 23.30: Hírek. Időjárás.

Június 14., szombat

KOSSUTH:

4.30—7.59: Jó reggelt! — 8.00: Hírek. Időjárás. Műsorismer-
tetés. — Kb. 8.15: Mai kultu-
rális programok. — 8.25: Csa-
ládi tükör. — 8.55: Reklám. —
9.00: Színes népi muzsika. —
9.45: A Föld, amelyen élünk.
— 10.00: Hírek. Időjárás. —
10.05: Ismét — a javából! Vá-
logatás az elmúlt hét műsorai-
ból. — 11.30: A felhívás hátte-
rében. Budapesti beszélgetés
szovjet szakértőkkel. Ríporter:
Baráth József. — 12.00: Déli
Kronika. — 12.30: Déli zenepa-
radé. — 13.20: Népzenei pé-
datár. — 13.30: Kontinensek,
szántóföldek.

PETŐFI:

4.30—7.59: A Petőfi rádió reg-
geli zenés műsora. — 8.00: Hí-
rek. Időjárás. — 8.05: Sztereó
beállítóműsor (szt). — 8.11:
Népszerű muzsika, világhírd
előadók (szt). — 8.50: Tíz perc
külpolitika. — 9.00: Hírek.
Időjárás. Ütközben. — 9.05:
Rádiószínház. Az autókereske-
dő. Björn Runeborg hangjáté-
ka. — 9.47: Nóták. — 10.00: Ha
még nem tudná... Júniusi tu-
dományos mozaik. — 10.30:
Közvetítés az Autós és Moto-
ros Béke Barátság Kupáról.
Formula-1 (pályavaató). —
10.40: Spirituálék. — 11.00: Hí-
rek. Időjárás. Ütközben. —
11.05: Tézene Dunajváros-
ban, a Városi Tanács előtt. A
Dunai Vasmű Üzemi Tűzoltó-
ságának fúvószenekara játszik
(szt). — 11.35: Esményi Viktór-
ia és Heilig Gábor nagyleme-
zeről (szt). — 12.00: Hírek né-
metül, oroszul és angolul. —
12.10: Jó ebédhez szól a nóta
(szt). — 13.00: Hírek. Időjárás.
Ütközben. — 13.05: Kenguru.
Sportműsor gyerekeknek. —
13.45: Időjárás- és vizállásje-
lentés.

3. MŰSOR:

7.00: In limba materna. A
Magyar Rádió román nyelvű
nemzetiségi műsora Szolnok-
ról. — 7.30: V materinskom ja-
zyku. A Magyar Rádió szlo-
vák nyelvű nemzetiségi mű-
sora Miskolcra. — 8.00: Hírek.
Időjárás. Műsorismertetés. —
8.08: A kiállítótértermek pro-
gramjából. — 8.11: Sztereó be-
állítóműsor (szt). — 8.17:
Trajtlér Gábor orgonahangver-
senye (szt). — 9.01: Szovjet
előadóművészek kamarazene-

A Taverna
Belvárosi Szálloda és
Vendéglátó Vállalat
Leányvállalata

felvesz
B és C járműkategóriára
érvényes jogosítványt
szerzett

**GÉPJÁRMŰ-
VEZETŐKET,
valamint
RAKODÓ-
MUNKÁSOKAT**

Fizetés: a gyakorlati időtől
és teljesítménytől függően.
Jelentkezni lehet a következő címen:
Budapest III., Pomázi út 5—7., vagy
a 889-914-es telefonon.

netrendjét. A tuzet véko-
nyabb lett és olcsóbb, 25
forint helyett tizenötbe ke-
rül, és kimaradt belőle az
induló és érkező vonatok
pályaudvarok szerinti vá-
gány-felsorolása. Helyes!
Viszont — szerintem és
többek szerint is — nem

Buszkosz

Ki tud elfogadható vá-
laszt adni arra, hogy miért
közlekedik zsúfolt közúton,
mocskos ablakokkal egy au-
tóbusz? A minap a 22-es
vonalán utaztam. Az nem
bosszantott, hogy nem tud-
tam a táj. az erdő gyönyör-
rűségét élvezni, de az igen,
hogy a sofőr piszkos-pöty-
työs ablakok mögött ült a
volán mellett. Az ablako-
kat a napokban lezúdult
esőtömeg mosta majd az
út pora ült meg az esőcsep-
pek maradványain, s rászár-
radt. Talán mégiscsak he-
lyénvaló lenne néha a ga-
rázsból tisztára mosottan
úttjára engedni a gepkocsi-
kat.

P. L.

Pályajavítás

Menkó András április
29-én észrevételt tett a
Városliget sportpályáinak
állapotáról. A Városliget
1985. december 31-ig a
Fővárosi Tanács kezelésé-
ben volt, majd 1986. janu-
ár 1-től a kerületi ta-
nács hatáskörébe került. A
levélben jelzett Petőfi
csarnok melletti sportpá-
lya az elmúlt évben is el-
hanyagolt volt. Időközben
visszahelyeztük a kosár-
labdapálya palánkjait. A
pálya területét 1986. június
15-ig kijavítottuk.

Vitéz Lórántné
elnökhelyettes
XIV. Tanács V. B.

EGY AMERIKAI VIZSGÁLAT

Áldoktorok paradicsoma

Az Egyesült Államok egyik egészségügyi hatóságának jelentése szerint az országban 28 ezren végeznek orvosi munkát megfelelő végzettség és képzettség nélkül. A sarlatánok száma ugyan „csak” 6 százaléka az amerikai orvostársadalomnak, évente azonban több százszor beteget „kezelnek és gyógyítanak”. A magukat orvosnak kiadók többsége távoli vidékeken, kis kórházakban és rendelőintézetekben dolgozik, ahol lazább az ellenőrzés mind a felvételkor, mind pedig a gyógyító tevékenység során. Megdöbbentő viszont New York állam kormányzójának, Cuomónak az a bejelentése, hogy az államban hatezer ötszázan végeznek illegálisan orvosi tevékenységet.

Az áldoktorok többsége rendelkezik valamilyen alap- vagy középfokú egészségügyi végzettséggel, de ez az orvosi hivatáshoz édeskevés. Nagyobbik részük valamilyen oknál fogva nem tudta befejezni egyetemi tanulmányait, vagy éppen középfokú ismereteit tartotta elégségesnek ahhoz, hogy orvosként működjön.

* 25-én f6, 8. Üzenet
szín., japán) 22-én de.

HÁZ: Nines kettő négy
szín., olasz) 20—25-ig

os népség 1. (szín.,
h6, f8. Vadállatok a fe-
szovjet). K.: Nemléte-
1.

orro (szín., olasz—fran-
s, f6, 8. Szamurájok és
(szín., japán)** 23—

oca-Cola kölyök (mb.,
* K.: Hu-morzsák (3.
) 11, n2, f4, h6, 8.
M: A nők városa I—II.
rancia)** K.: Stop!
4, 7.

nguru (szín., magyar)*
daliás idők (szín., ma-
és 24—25-én f4. Egy-
zín., magyar)** 19-én,
24—25-én h6, 8. MA-
RLAT — 20-án h6, 8;
leg napok (magyar) 23-

ortos népség 1. (szín.,
h6, 8. Az istenek a fe-

VÖRÖSMARTY: A mallorcai ember
(szín., svéd)* (2. hétre prol.) 9, n12,
f2. Vad banda (mb., szín., amerikai)**
20—25-ig 4, 7. A LOVÁKAT LELŐ-
VIK, ÜGYE?, (szín., amerikai)* 21-én
éjjel 10. Piszkos ügy* 19-én h6 és 8
órákor angol nyelvű előadás (felirat
nélkül).

ZRINYI: Szeretem első vérig (szín., ma-
gyar)* (6. hétre prol.) 9, 11, 1. So-
phie választása I—II. (szín., ameri-
kai)* (3. hétre prol.) f4, f7.

ZUGLÓI: Nevem: Senki (mb., szín.,
olasz—francia—NSZK) 19—22-ig f4, h6,
8. Egy zseni, két haver, egy balek
(mb., szín., olasz—francia—NSZK) 23
—25-ig f4, h6, 8.

A KERTMOZIK MŰSORA

BUDAI KERTMOZI: Vad banda (mb.,
szín., amerikai)** K.: Öt perc gyif-
kosság, 9.

CSEPELI PARKMOZI: Földrengés (szín.,
amerikai)* K.: Pánik 19-én és 21—25-
ig n10.

VÖRÖSMARTY KERTMOZI: Hátsó ab-
lak (mb., szín., amerikai)* K.: Süti, 9.

NÉMAFILMEK MOZIJA: Nana (1926) R.:
Renoir, 19-én este 7.

MIT LEHET HIRDETNI ÉS MIT NEM?

„Feltalálták” a háziorvost

Az Egyesült Államokban ritkaság számba megy, ha orvost hívnak a beteghez. Sürgős esetekben a mentőszolgálatot tárcsázzák, egyébként a beteg maga keresi fel orvosának rendelőjét. A láz, a fájdalom nem akadály — „talpon kell maradni”, ez az amerikai betegek filozófiája. A statisztikák tanúsága szerint 1960-ban még 68 millió esetben mentek ki házhoz az orvosok, 15 évvel később 17 milliószor, s tavaly már 10 milliónál kevesebb esetben. Az idei év azonban a jelek szerint változást hoz az eddigi gyakorlatban. Az orvosoknak be kellett szüntetniük tevékenységük hirdetését, reklámozását a sajtóban és a televízióban. (Az Egyesült Államokban ez idáig az orvosok árucikként hirdették tevékenységüket.)

A nagy patientúrával rendelkező doktorokat természetesen nem érintette a hirdetési tilalom, de a kezdők és a kevésbé ismertek kénytelenek voltak szolgáltatásaikat kibővíteni. Sorra alakulnak az USA-ban az olyan orvos-munkaközösségek, amelyek hívás esetén azonnali házi vizsgálatot vállalnak. A „telefondoktor”-csoportok hirdethetik szolgáltatásukat, s újabban az amerikai nagyvárosokban valóságos plakátháborút vívnak a „háziorvos”-munkaközösségek. Felkarolták a „hívjon orvost” akciót a nagy orvosi műszereket gyártó vállalatok, hiszen ez jó lehetőséget teremt korszerű, hordozható készülékek — EKG, véranalizátor — értékesítésére.

Az amerikaiak az idén már azért is mind nagyobb mértékben veszik igénybe a háziorvos-szolgálatokat, mert az ilyen orvosi vizit „csak” 50 dollárba kerül. Ha viszont a beteg keresi fel a rendelőt — amely után az orvosnak jókorá bérleti és fenntartási díjat kell fizetnie —, az első vizsgálatot nem ússza meg 100-150 dollárnál olcsóbban.

Vasárnapi **Hírek**

Július 6-ától megújult külsővel,
nagyobb terjedelemben,
gazdagabb tartalommal,
változatlan frissességgel és
változatlan áron a

Vasárnapi **Hírek**

Ökölharc a villamosszéknél

Páratlan eset színhelye volt a minap a Florida állambeli Starke város börtöne. Daniel Morris Thomast gyilkosságért és rablásért villamosszékhálálra ítélték, s a fellebbezés sem járt eredménnyel az elítélt számára. A 37 éves Thomást a fegyőrök bevezették abba a terembe, ahol az ítéletet végrehajtják: a szemtanúk szerint a körülményekhez képest nyugodtan helyet foglalt a retlegett székben. Azután hirtelen elszabadult a pokol. Thomas rátámadt kísérőire, tört, zúzott mindent maga körül. Szabályos ökölharc bontakozott ki a veszőhely közelében, s néhány perces „csata” után győzött a túlerő. A fegyőrök visszatuszkolták Thomást a villamosszékbe, lekötötték és hivatalosan is ismertették vele, majd végrehajtották az ítéletet.

non.

A MAV Számítástechnikai Üzem felvételre keres gépkocsivezetőt Nysa gépkocsira. Jelentkezés személyesen, Budapest I., Krisztina kr. 37. (a Déli pu. ABC-áruház mellett), vagy a 755-167-es telefonon.

Számítástechnikai vállalat felvételre keres: gyakorlott víz- és fűtés-szerelőt tmk-feladatok ellátására, számviteli osztályra érettségizett ügynököket. Jelentkezni lehet a 652-658-as telefonon, vagy személyesen a Budapest XIV., Komócsy u. 5. sz. alatt.

Óbudai munkahelyre, főállású, otthon dolgozó, teljesítménybéres elszámolású gépírókat keresünk. Jelentkezés: a 804. 733/37-es mellékü telefonszámon, munkaidőben.

Irányár 240 000 Ft. Személygépkocsit, kisbuszt (Barkas, stb.) értékegyeztetéssel beszámítok. Tel.: 149-425.

Video. és nyugati színés tv-készülékét átalakítom hazai vételre. Hi-Fi-panel beépítésével, lakásán is, kétévi garanciával. Tel.: 121-981.

FAIR PLAY Autóügynökség börze Budapest, Mázsa tér 1. 1107. Telefon: 783-555. Nyitva: 11-18 óráig

ZY-es Lada 1500-as hatvanötezerért eladó. Érdeklődni lehet 17 órától, Budapest II., Páfrány u. 1/C.

Zöldővezeti 1+2 fül-szobás, 56 nm-es, két-szintes, összkomfortos, sorházi öröklakás előkerttel garázzsal eladó. Bp. XVII., Összefogás u. 27. 17-16i 20 óráig és hétvégeken.

Beköltözhetően eladó a Bazsarózsa utcában 47 nm-es, garázsos lakás. Tel.: 551-261.

Zuglói, zöldővezeti, 56 nm-es, gázkonvektoros öröklakás eladó. Érdeklődni lehet minden nap 9 és 17 óra között. Tel.: 310-313.

Kisipar gyakorlására kiválóan alkalmas családiház, nagy udvarral, garázzsal, alapincézve, Kispest központjában, készpénzért eladó. 120 nm-es tetőtér-beépítési lehetőség van. XIX., Kosuth u. 57.

Zuhanás, vagy mélyrepülés?

1978-ig mindenki békeségben éldegélt az amerikai légitársasági vállalatok közül. Versenyezni ugyan elvileg lehetett egymással, értelme azonban e vetélkedésnek nem sok volt. Az ágazat ugyanis „szabályozva” volt. Ha egy cég új útvonalat kívánt volna repülni, engedélyt kellett kérnie. A mindenható Polgári Légi közlekedési Hatóság pedig nem adta hozzájárulását, ha úgy vélte, hogy a már meglévő vállalatok is el tudják látni a feladatot. Egy veszteségessé vált útvonalat sem lehetett csak úgy otthagyni. Engedély kellett az árak csökkentéséhez, emeléséhez is. Így aztán látványos események nemigen történtek.

1978-ban aztán nagyot változott a világ. A kormány eltörölte a szabályozást, mindenki azt az útvonalat repülhette, amelyet nyereségesnek tartott. Az árcsökkenésekhez sem kellett már előzetes engedély. *A verseny megindult.* A legtöbb társaság persze azokon az útvonalakon szeretett volna repülni, amelyeken a legtöbb utazó fordul meg. *Megindult a harc* a keleti és a nyugati partokat összekötő járatokon az ügyfélért. A jegy ára rövid idő alatt *harmadára esett* (aztán persze ismét emelkedett), a járatok száma nőtt, miközben több ezer település légitársaság nélkül maradt.

Közben a „történelmi” nevek mellett új vállalatok emblémái jelentek meg. Ők bevallottan csak arra törekedtek, hogy minél alacsonyabb árákkal, minél nagyobb forgalmat hódítsanak el. Kiderült, hogy a közönség jelentős része szívesen lemond az utazás olyan kényelmeiről, mint az ingyenes étkezés vagy frissítők, ha ennek fejében sokkal kevesebbet kell a jegyért fizetni. A *People Express* forgalmának emelkedése például évente 150 százalékos volt. Mások persze pénzügyi nehézségekkel voltak kénytelenek megküzdenni. 1984 júliusában így az *Air Florida* kénytelen volt maga ellen *csődeljárást kérni*, majd egyesülni a *Midway* légitársasággal. A *Braniff*ot át kellett szervezni, de az áramvonalasított cég is egy darabig abból élt, hogy *gépeit kölcsönadta* más, szerencsésebb légitársaságoknak. Mikor 1984 végén — bizonyítandó, hogy az ágazatot nem kívánják ismét szabályozni — a *Polgári Légitársasági Hatóságot feloszlatták*, a hivatal utolsó alkalmazottai egy megváltozott szakmát hagytak maguk mögött. A légitársasági vállalatok „differenciálódtak”. Gyors sikerek, dinamikus növekedés

fért meg az egyik oldalon csődökkel, kényszeregyesülésekkel a másikon. A fogyasztó mindenesetre nyert.

Az elmúlt napokban ismét a figyelem középpontjába került az ágazat. A *Texas Air*-társaság megállapodott a gyengélkedő *Eastern Airlines*szel, az egyesülés után évente 55 millió utast és szerte a világon 283 repülőteret kiszolgáló birodalom jönne létre. Négy nappal később a *TWA* jelentette be, hogy megvásárolja az *Ozark*-társaságot. Itt 27 millió utas szállítására számíthatnak. Az elmúlt négy hónapban azonban más cégek is terjeszkedhettek. Az alacsony áráiról ismert agresszív *People Express* a *Frontier*et olvasztotta magába, míg a *Northwest* a *Republic* megvásárlásával csökkentette versenytársai számát.

Ilyen jól menne a légitársaságoknak a tengerentúlon? Épp ellenkezőleg. A felvásárolt cégek általában kénytelenek feladni önállóságukat, hiszen pénzügyileg a „külön létezés” fenntartása már lehetetlen. Az *Eastern* például a hetvenes évek dinamikus társasága volt, sok új gépet vett és ezek természetesen *terheltek hitelmérlegét*. A reguláció megszüntetése után a tarifaháború csökkentette bevételeit, míg a jól szervezett szakszervezetek a bérköltégeket emelték. A vállalat deficitessé vált, néha ugyan még kikecmergett a bajból, újabb hitelek felvétele árán, azonban tartósan sotasem sikerült tevékenységét nyereségessé tennie.

A „másik oldalról” is kényszer bizonyos szempontból az *összeolvadás*. A *Texas Air* és társai azért vállalkoznak anyagilag megrendült kollégáik terheinek vállalására, mivel így *csökken a versenytársak száma a piacon*. (Ez a szempont egyébként a kormányt is izgatja: minden egyes egyesülést a trösztellenes törvényekkel való konformitás szempontjából megvizsgálja az Igazságügy-minisztérium.) A jelek szerint az amerikai légitársaságokban arra kell számítani, hogy a *fúziómánia folytatódik*, az utasok egyre kevesebb számú társaság közül fognak választani. A légitársaságok pedig egyre jobban hasonlít majd az autópiachoz, ahol — mint ismeretes — három nagy cég uralja a piac nagyobb részét. Valamikor olyan névvel is gyártottak az USA-ban autót, mint *Studebaker*, *Nash*, *Hudson*, *Packard*, *Willys-Overland*. *De ki emlékszik ma már rájuk?*

Gara Szabolcs

FALVAK RÚJÉBEN

Évszázadok múltán feloldódni látszik
a falu—város ellentét.

Hazánkban — ahol e két településforma lakói
még ötven év előtt gyanakodva néztek egymásra
— ma már kevesebben élnek falun,
mint városban.

Történelmünkben példátlan
az a civilizációs fejlődés, amit a magyar falvak
a felszabadulás óta mutattak.

Nem városaink modernizálódtak lassan —
falvaink kultúrálódtak rohamosan.

A tömegközlekedés fejlődése,
a szocialista mezőgazdaság megszervezése,
a társadalmi munkamegosztásban bekövetkezett
változások közelebb hozták egymáshoz
a falut és a várost.

Egymásra utaltságukban ma már szinte csak
a természetes jegyeket vesszük észre.

december 29.

elléklete

n így látják

jelent. Amikor még csak *tervez-*
tük a városkörnyéket, amikor
ismerkedtünk a fogalommal,
egy kicsit bizony féltünk, hogy
megszaporodik amúgy sem ke-
vés munkánk. Az elmúlt két év
nem igazolta félelmünket, fő-
ként azért, mert a közigazga-
tás átszervezése jól volt előké-
szítve. Az egykori járási hiva-
talból kilencen jöttek át hoz-
zánk dolgozni, felkészült, ta-
pasztalt szakemberekkel egé-
szült ki az apparátus, ezen be-
lül a revizori kar, a művelődé-
si osztály.

— *A mellérendeltség fogal-*
mát többféleképpen lehet értel-
mezni.

— Mi úgy értelmezzük, hogy
elsődleges feladatunk a községi
tanácsok munkájának segítése.
Előadóiink, de mi, a város veze-
tői is rendszeresen járunk fa-
lugyűlésekre, községi testületi
ülésekre, hiszen a közvetlen in-
formáció minden jegyzőkönyv-
nél vagy beszámolónál többet
ér. Egy-egy látogatás aztán a
későbbiekben valóságos mun-
kaprogramot ad nekünk, s ez a
munka jórészt a szervezést, a
községi tanácsok együttműkö-
dési lehetőségeinek feltárását
jelenti.

— *Nincs két egyforma adott-*
ságú, arculatú város Magyaror-
szágon. Gondolom, Vácnak s
környékének is vannak egyedi
jellemzői.

— Igen, bár ezek közül nem
mindegyik olyan, aminek az
egész városkörnyék a hasznát

láthatná. Íme, két példa. A kör-
zet északi és déli határa között
jó hatvan kilométer a távolság.
Vácott és Szobon van nagyobb
autóbuszmegálló, ahonnan a
helyközi járatok indulnak.
Amióta csökkent a tömegközle-
kedés dotációja, s ennek követ-
keztében a VOLÁN vállalatok
jobban figyelnek üzemeltetési
költségeikre, határozottan rom-
lott az Ipoly-völgyi, borszönyi
falvak közlekedése. Mivel ma-
gunkénak érezzük ezt a gondot
is, kiszámoltuk, hogy ha a ta-
nácsok közösen vennének egy
autóbuszt, azt tudnánk üzemel-
tetni, még akkor is, ha évi két-
százhetvenezer forintot ráfizet-
nénk. Csakhogy egy kilencsze-
mélyes busz kicsi nekünk, a má-
sik fajta meg nagy. Bármilyen
jó hangulatot is teremtené a
falvakban az új közlekedési le-
hetőség, nem tudjuk megoldani.
Foglalkoztat bennünket az a
megvalósításra érdemes ötlet is,
hogy a Börzsönyben s a kör-
nyékbeli dombok erdeiben
évente 100 ezer tonna fahulla-
dék keletkezik, ha akarjuk, ha
nem. Azon törjük a fejünket,
hogyan lehetne ezt hasznosíta-
ni? Szeretnénk összegyűjteni,
brikettálni, hiszen a fabrikett
feltüzelésével nemcsak olajat
vagy szenet takarítanánk meg,
hanem az összegyűjtéssel a kör-
nyezetet is védenénk.

— *Ezek távlati tervek, de bi-*
zonyára már ki lehet mutatni

(Folytatása a 4. oldalon)

áló feljegyzései

Aránylag sū-
nyeret árulnak,
tojást; érdemes
örülszimatolni a

Az úttesten sorra húznak el a kocsik, dü-
börögnek az autóbuszok. Két öregasszony kö-
zeleg, megállnak, felpillantanak a portálra,
pusmogznak halkán. Vajon miről? A megbol-
dultak? Ők talán tudják, bi az Mezőzöl-

1986.6.21.

A Cadbury az USA-ban is terjeszkedik

New York-i tudósítónktól:

A londoni székhelyű *Cadbury Schweppes* édesség- és üdítőital-gyártó vállalat amerikai érdekeltsége 230 millió dollárért megvásárolta a *Canada Dry* és a *Sunkist* céget. Mindkét vállalat az Egyesült Államok egyik vezető élelmiszeripari konzernjének, az *RJR Nabisco*-nának a tulajdonában volt.

A két jól ismert és kedvező üzletmenetű üdítőital-gyártó vállalat megvásárlásával a *Schweppes* növelheti piaci részesedését és súlyát az észak-amerikai piacon. Jelenleg 0,6 százalékot mondhat a magáénak az Egyesült Államok és Kanada évi 30 milliárd dolláros üdítőital-piacán, s a felvásárlás következtében ez az arány rövidesen 3,7 százalékra emelkedik.

A *Pepsi Cola* és a *Coca Cola* cég nincs jelen az égetett szeszesitalok kísérő italainak — tonik, aranygyömbér stb. — piacán Észak-Amerikában, mert erre a szegmensre egyik óriásvállalat sem fordított figyelmet. A *Cadbury Schweppes* viszont a *Canada Dry* megvásárlásával — amelynek termékeit 76 or-

szágban gyártják, illetve árusítják — ezen a piacon vezető helyre kerülhet mind az Egyesült Államokban, mind pedig Kanadában. A *Schweppes* cég a *Sunkist* szénsavas narancsitalával sikeresen szállhat versenybe a *Coca Cola* cég *Minute Maid* és a *Pepsi Cola Slice* nevű hasonló jellegű üdítőitalaival.

A *Canada Dry* és a *Sunkist* tavaly összesen 240 millió dolláros forgalmat bonyolított le, a két vállalat összesített nyeresége 19,7 millió dollár volt. Az *RJR Nabisco* azért döntött az üdítőital-vállalatok eladása mellett, mert nem akar olyan ágazatban tevékenykedni, ahol nem az övé az elsőség. (A *Nabisco* két évvel ezelőtt vásárolta meg a *Canada Dryt* és a *Sunkistet*.) Ugyanennek az üzletpolitikának a jegyében a *Nabisco* hamarosan eladja a *Kentucky Fried* leányvállalatát, amely a világ egyik legismertebb gyorsbüfé-hálózata.

A *Cadbury Schweppes* a felvásárlással párhuzamosan 90 millió dollárért eladta a *Canada Dry* kanadai palackozóüzemeit a *Coca Colának*.

A munkaerő-gazdálkodás „áramvonalasítása”

Az amerikai vállalatok 1984 óta tartó második „áramvonalasítási hulláma” során ezidáig 600 ezer alkalmazott, középszintű vezető volt kénytelen megválni munkahelyétől. Az irodai alkalmazottakat érintő leépítések még nem értek véget, a becslések szerint ez év végéig a Fortune ötszáz listáján szereplő nagyvállalatok 75 százaléka nyirbálja tovább létszámát, cégenként ezertől húszszerig csökkentik a munkahelyek számát.

A termelésben közvetlenül részt nem vevő alkalmazottak létszámának számottevő csökkentését az amerikai vállalatok azzal magyarázzák, hogy egyrészt a versenyképesség növelése érdekében ily módon is mérséklék a költségeiket, másrészt pedig a korszerűsített szervezeti, irányítási és értékesítési módszerek kevesebb dolgozó foglalkoztatását követelik meg. A legnagyobb amerikai vállalatok 1984 óta az átszervezések következtében több tízezerrel csökkentették dolgozóik számát. Az AT and T, az USA távközlési ágazatának első számú cége például 9,9 százalékos létszámcsökkenést hajtott végre, s ez 56 ezer munkahely megszüntetését jelentette. A General Electric 340 ezres létszáma két év alatt 40 ezerrel apadt, a Kodak pedig három esztendő alatt 24 ezer dolgozójától szabadult meg. A Du Pont 9,5, a Bank America pedig 8,5 százalékkal foglalkoztat kevesebb munkaerőt az idén, mint két esztendővel ezelőtt.

A nagyarányú elbocsátások egyúttal arra is rávilágítanak, hogy az amerikai vállalatok többségénél is mindennapos a túlfoglalkoztatottság, a kapun belüli munkanélküliség. A vállalatok ugyanis korábban

abból indultak ki foglalkoztatási politikájuk tervezésekor, hogy a konjunktúra élénkülése idején inkább legyen „tartalék” munkaerő, mintsem a pillanatnyi szakemberhiány bevételkiesést vagy versenyelmaradást okozzon. A kielezett belföldi és nemzetközi versenyben e politikát kénytelenek az amerikai vállalatok feladni.

A Chryslernél és a General Electricnél a vállalatnál eltöltött évek száma az elbocsátásoknál nagy súllyal esik latba, minél régebben áll valaki a cég szolgálatában, annál kisebb az esélye, hogy „átadólístára” kerül. Más nagyvállalatoknál viszont a szenioritás elvénél jóval fontosabb a munka hasznossága, illetve a tevékenység közvetett vagy közvetlen nyereséghezama. Mind gyakrabban alkalmazzák mint „áramvonalasítási” módszert az idő előtti, kordkedvezményes nyugdíjba vonulás lehetőségét, s ennek előmozdítása érdekében különféle juttatásokat is felajánlanak. Már mindennaposá vált a nagyobb összegű végkielégítés, vagy a felemelt összegű nyugdíj. Nem nehéz kiszámítani ugyanis, hogy a vállalat számára hosszabb távon kisebb terhet jelent az egyszeri végkielégítés és az emelt nyugdíj, mint több ezer

— többségében felesleges — dolgozó anyagi terheinek hordozása. A kordkedvezményes nyugdíjazási akciók meglehetősen népszerűek a dolgozók körében is. Vonzó a végkielégítés összege és a nagyobb összegű nyugdíj, valamint a dolgozók többsége nagyon is tudatában van annak, mikor kell mennie, mert ha nem távozik — néhány hónappal később valószínűleg elküldik. Emellett a kordkedvezményes nyugdíjazottak részmunkaidős állást vállalhatnak, vagy éppen a végkielégítésből saját üzleti tevékenységbe foghatnak.

A Do Pont például tavaly hirdette meg az idő előtti nyugdíjba vonulás lehetőségét 50 éven felüli dolgozóinak. A cég vezetői úgy számoltak, hogy 157 ezer alkalmazottból mintegy hatezren élnek majd ezzel a lehetőséggel. Nagy volt a meglepetés, amikor 11 500 dolgozó jelentette be visszavonulási szándékát. (Külön érdekesség, hogy a kedvező konjunktúrának örvendő óriásvállalat a nyugdíjba vonultak ezreit volt kénytelen részmunkaidőben foglalkoztatni a váratlanul támadt munkaerőhiány leküzdésére.) A „rohamot” az ajánlott kedvező feltételek váltották ki: egy 53 éves osztályvezető például — 22 éve állt a cég alkalmazásában — azért fogadta el a felkínált lehetőséget, mert havi nyugdíját az elérhető 550 helyett 1400 dollárban állapították meg. A Du Pont dolgozóinak tett ajánlat túlságosan jó volt ahhoz, hogy a szóba jöhető dolgozók visszautasítsák. A dolgozók létszámának ésszerű csökkentése — ha az együttjár a termelékenység javulásával, gépesítés fokozásával, s az „áramvonalasítás” egyéb követelményeinek teljesítésével — az amerikai vállalatok többségénél rövid időn belül a nyereség növekedését idézi elő. A Chrysler például 1978 óta felére csökkentette a foglalkoztatottak számát, s gépkocsigyártása már 1,2 millió autó előállítását követően nyereséges, míg korábban ez a határ 2,4 millió volt.

Gara Szabolcs

munkakör betöltésére.

Feltétel: szakirányú felsőfokú iskolai végzettség
és számítástechnikai ismeretek.
Kiemelt fizetések.

A pályázatukat a szervezési igazgatóságra küldjék el.
Cím: Budapest XIV., Szugló u. 9-15. 1145

beruházási és anyaggazdálkodási osztályra

osztályvezetőt

res az MTA Központi Kémiai Kutató Intézeté

Feltétel: közgazdasági egyetemi végzettség,
negyven év alatti életkor,
tízévi szakmai gyakorlat.

Az intézményi költségvetési-
valamint nyelvismeretet szerzett jelentkezők
előnyben részesülnek.

entkezni lehet, részletes önéletrajzzal, az intézet

mélyzeti vezetőjénél.

: Budapest II., Pusztaszeri út 59-67.

határozott abszorpcios kepessege
hogy a beruházásoknak létezik optim
nagyságuk, sőt optimális változásuk
Az optimum ez esetben sem értelm
hető szigorúan meghatározott pontk
hanem inkább *sávként*. (Volt idő, a
kor azt hittük, annál jobban fejlő
a gazdaság, minél több a beruházás.)

Ezzel szemben úgy látszik, még r
nyilvánvaló, hogy a gazdaságnak meg
a *külgazdasági kapcsolatok*, ezen b
mindenekelőtt a *külkereskedelmi for
lom hatékony volumenét meghatár
abszorbeáló (megkötő) képessége is*. P
tosabban: az nem szorul bizonyítá
hogy amennyiben e képességét nem ha
nálja ki a gazdaság, s az optimumtól
autarkia irányába tér el, akkor a
lődés lassúbb lesz a lehetségesnél. A
ról azt állítom, hogy nem kézenfekvő
az abszorpcios képességet meghatár
forgalom, ami a fejlődést nem t
kedvezőbbé, hanem ellenkezőleg, a n
gazdasági hatékonyságot rontja, sőt

* A szerző akadémiai székfoglalójának r
díftett változata

A hatékonyságszámítások vissza
problémája, hogy miként veszik szá
a hozamokat és a ráfordításokat. S
mos kutató a mindenkori árrend
torzításait valamilyen *kalkulált árre
szer segítségével* igyekszik kiszűrni
Világbanktól az ipari szerkezet át
kítására kért kölcsön előkészítő szá
tásai során az ipar hatékonyságát
konvertibilis deviza-kitermelési kulc
ra épülő világpiaci árrendszerben
megvizsgáltuk.

A számítás egy, a költség-haszon el
zésen alapuló mutató, az úgyneve
DRC-mutatón alapult. Ennek száml
jában egy adott termék, vagy val
lyen gazdasági egység — vállalat, s
ágazat, ágazat stb. — termeléséhez s
séges tőke- és munkaráforgítás áll,
nevezőjében a számlálóban megjelenő

1986. JÚNIUS 19.

1986. JÚNIUS 19.

Kaszinógondok

A most közzétett mérlegbe-számolók szerint tavaly ismét csökkent az Egyesült Államok keleti partvidéke „kaszinófővárosának”, Atlantic Citynek profitja. Las Vegas versenytársa 11 kaszinóhotellal rendelkezik,

s ezek 1985-ben együttesen 51,5 millió dollár nyereséget értek el — 56 százalékkal kevesebbet, mint egy évvel korábban. (A szerencsejátékra „szakosodott” szállodák profitja 1984-ben 28 százalék-

kal maradt el az előző évitől.)

A „szórakoztató iparág” szakértőinek véleménye szerint a profitsökkenést az élesedő verseny, valamint a működési költségek gyors emelkedése idézte elő.

(— asz —)

Szines televíziók (szovjet is), videomagnetofonok javítása képtöbbszerű, kétnormásítása. — Kémeri László irradástechnikus, Búza t. 4. 1039, Tel.: 872-968.

Charme esküvőruha-cölesönző. Bp. VIII., Kiss József u. 13. Tel.: 39-353.

Redőny-, relaxavásár! szolid árak, azonnali szállítás, szerelés, díjtalan, nagy színválaszték, barna, bronz is. Telefon: 586-173.

Relaxa-, redőnykészítés, 750—800 Ft/nm, azonnali szállítással. 555-002.

Építőanyagok, söder, homok, törmelék elszállítás, trágya, valamint öldmunkák. Tel.: 426-112.

Lomtalanítás, szittszállítás olcsón, gyorsan.

arrakast, csiszolást, jakkozást, javítást pvc. és szőnyegpadló-burkolást. IKV-nak és közületeknek is vállalom 665-601. Tóth.

Villanyszerelés, nagy kapacitással, közületeknek is. 844-965.

CB-antennák, -rádiók felszerelése, beüzemelése, ügyintézése rövid határidővel. 844-965.

Kárpitozott bútorok (modern, stíl. antik) javítása, kárpitozása. 284-072, kizárólag 10-től 18 óráig.

Árkedvezményel szobafestést, tapétázást, mázolás azonnali vállalom. Tapétakollekcióm árkedvezményel ajánlom. Tel.: 486-988.

Villanyszerelés árendemennyel. Lakások, családi, hétvégi házak új szerelése, hálózat felújítása. Méréshely-kiértések, javítások. Tel.

BROTHER, kötőgép fotocellás, csipkéző, lakattal eladó. Érdeklődni: 643-743-as telefonon.

Tapétázni önállóan tudó festő szakmunkást azonnal felveszek. Tel.: 552-624.

Parkettást, pvc-ragasztót, takarítót azonnal felveszek. Tel.: 208-514, 123-963.

Dunyhát, párnát veszek. Azonnal jövök. Tel.: 113-549, 138-019.

Szobafestő, mázoló szakmunkásokat felveszek. Szobafestést, iskolatábla-festést vállalom. Tel.: 207-044.

OTP-költségvetést és terveket készítek mérnök azonnal. 869-468.

Lakást kínál? Lakást keres? Előbb vagy utóbb megfordul nálunk! Sok időt takarít meg, ha rögtön nálunk kezd. Delfintourist, Budapest, Szarvas Gábor u. 24.

85. 9. 6.

AZ IDŐ
SODRÁBAN

ADÓSOK ÉS HITELEZŐK

1

A világgazdaság egyik legsúlyosabb problémája ma a mintegy 380 milliárdos összegre tett *latin-amerikai adóssághegy*. A tartozás gondot okoz természetesen a hitelezőknek is, akik bizonytalanságban vannak a visszafizetést illetően, a legnagyobb terhet azonban kétségtelenül az érintett *adós országok* számára jelentik. Azoknak ugyanis az állomány után *kamatot és tőketörlesztést* egyaránt kell fizetniük. Azt a pénzt tehát, amelyet az exporttal megkerestek, részben nem használhatják fel, nem vásárolhatnak rajta sem nyersanyagot, sem pedig fogyasztási cikket. Az országban megtermelt nemzeti jövedelem egy meghatározott hányada így *külföldre* kerül.

A latin-amerikai országok többsége gazdaságpolitikájában is kénytelen volt tudomásul venni a tartozástéher következményeit. Sokuk a költségvetés deficitjét volt kénytelen radikálisan csökkenteni — vagyis *mérsékelniük kellett egyes élelmiszerek támogatását, be kellett fagyasztniuk az állami alkalmazottak fizetését, kevesebb jutott infrastrukturális fejlesztésekre*. Másutt szigorú importgizdálkodást léptettek életbe. A gazdasági növekedés ütemének lassulása — például Brazília és Mexikó esetében — ugyan-csak érthető következmény.

A kiigazítási programok *belpolitikai* hatása kiszámítható. A *társadalmi feszültségek* növekedtek, hiszen a népesség általában gyorsabban szaporodott, mint ahogy az elosztható javak tömege bővült. Nemzetközi szervezetek jelentésével egyre gyakrabban voltak kénytelenek rámutatni arra, hogy a *térség országainak többsége alighanem elérte a szociális tűrőképesség határát*. Problémájukhoz nagyban hozzájárult, hogy az adósság visszafizetésére tett erőfeszítéseik ellenére *nem* kaptak külföldről új hiteleket a kívánt mértékben. Sőt, 1984-ben a *nettó tőkekiáramlás* a hitelezők felé mintegy 15 milliárd dollárnak felelt meg. Ez azt jelentette, hogy a törlesztések a kamatokkal együtt *ilyen mértékben* haladták meg a térség országainak nyújtott új hiteleket.

A fentiek fényében nem meglepő, hogy a térség országaiiban állandó és éles vita folyik arról, hogyan kell (és lehet) az adóssághegyet kezelni. Sok érintett

ugyanis úgy véli, hogy a jelenlegi helyzetből *nincs kiút*, a terhek mellett egyszerűen képtelenek fejlődni. Általános feltűnést keltett, hogy nemrég *García* perui elnök bejelentette: országá exportbevételének csak 10 százalékát hajlandó adósságszolgálatra fordítani.

A kérdés voltaképpen az, *ki viselje a tartozások súlyos terheit*. Eddig az áldozatot csaknem kizárólag az *adósok* hozták. Most erősödnek a hangok annak érdekében, hogy a *hitelezők* is vállaljanak valamit magukra. Például úgy — írják egyes szakértők —, hogy a tartozás *egy részét* a kölcsönt nyújtó bankok *elengedik*, beleegyeznek a *kedvezőbb visszafizetési feltételekbe*, nagyobb összegben nyújtanak a fejlesztéshez szükséges új *hiteleket*.

2

A vitában persze néha *irreális* nézetek is helyet kapnak. Felmerült például, hogy az *adósok* egyszerűen *szüntessék be* egyoldalúan a fizetést. Ezzel azonban az érintett országok mások mellett *önmaguknak* is súlyos károkat okoznának. A *törlesztést megtagadó nem számíthatna* a jövőben új hitelekre, amire külföldről szüksége van, *kézpénzért* vehetné csak meg. Számítania kell továbbá arra is, hogy a hitelezők követeléseik fejében elvileg *mindent lefoglalhatnak*, ami jelentősebb értékkel bír, és az állam vagy vállalatai tulajdonát képezi. Előfordulhat így, hogy az export ellenértékének átutalását

blokkolják, a kikötőbe befutó hajó vagy a leszálló repülő *lefoglalását* kezdeményezik. A „játékszabályokat” megsértő adós tehát igen hamar a *világgazdaság peremén* találná magát.

3

A jelek szerint azonban jó néhány latin-amerikai ország a jövőben már nem hajlandó *maradéktalanul* alárendelni gazdaságpolitikáját, társadalmi fejlődését az adósságtehernek. A hitelezők ismételt ajánlásai ellenére *Argentina* polgári kormánya nem képes és nem is akarja vállalni a bérek és árak befagyasztásának népszerűtlen feladatát. Változik a brazil kormány hozzáállása is. A múltban a gazdaságpolitika elsődleges feladatának azt tekintette, hogy a hazai következményeket is vállalva megteremtse a feltételeket a tartozások egyeztetett ütemben való visszafizetéséhez, a „*kiigazítási politika*” végrehajtásához. Most azonban a kormány új fejlesztési tervének tervezele arról beszél, hogy *a nemzet biztonságára a legnagyobb veszélyt a nem kielégítő bérek, az alultápláltság és a nagyvárosokat körülvevő nyomórügyek* jelentik. Következésképpen a kormánynak ezt a „*társadalmi adósságot*” kell visszafizetnie. Talán a *brazil fordulat* is szerepet játszott abban, hogy egyre többen beszélnek arról: a latin-amerikai adóssághegy problémájának megoldása a hitelezők és az adósok közös érdeke.

(— asz —)

Itt A BUDAPESTIEK BESZÉLNEK

Piros 25-ös

Kitűnő gyorsjárat, Újpest és Rákospalota határából negyed óra alatt a Kacsóh Pongrác úti végállomáshoz rohog utasival.

Egy bibi van csak. Amikor a Szónyi út elején lekanyarodik az M3-as gyorsforgalmi útról, nem áll meg.

Ugyanott a vele egyvonalban közlekedő 1-es és a 32-esek (piros és fekete) megállnak. Ha a Szónyi úti letérőhöz egy — csak a leszállók érdekeit szolgáló — feltételesnek tekinthető megállót tenne a BKV, a továbbutazók helyzetét lényegesen megkönnyítené.

Igy viszont, aki például az 1-essel szeretne továbbutazni, értékes, hosszú perceket veszít. Mert először a 25-össel kell a Szónyi úti letérőn át bekanyarognia a Kacsóh Pongrác úti végállomásra. De még többet kell nyolcasolnia a 1-es busszal, ami forgalmi okok miatt ellenkező irányba indul mint menetirány, majd az autópályára való felhajtás nyolcasolásaival kell hosszú kanyargás után elérnie a menetirányt.

A közlekedési szabályokon persze nem lehet változtatni. De az átszállni kívánóknak — feltehetően a 32-es esetében is — az átszállást ezzel a megállással meg lehetne könnyíteni és gyorsítani.

Fazekas Mátya
Veresegyház

Emelt vágás

Az alábbiakban válaszluk Czipra László panaszára.

Ellenőrzést tartottunk az üzletben. Megállapítottuk, hogy 1985. június 1-ével központi áremelés történt.

A jelenlegi árakat figyelembe véve ma egy sima hajvágás mosással 56 Ft-ba kerül, de ehhez hozzájön még a különböző szolgál-

Lesz-e repülési emlékmű?

Tíz éve elmúlt, hogy rovatukban közölték levelem; a rákosi repülő emléke érdekében.

Akkor olyan nagy érdeklődést váltott ki a felvetés, hogy hónapokig közölték hozzászólásokat ez ügyben. Emlékezetem szerint sok társadalmimunkafelajánlás is érkezett, és a Malév Repülőklub vagy 50 ezer forintnyi készpénzt is felajánlott.

Tíz év eltelt, az 50 ezer forint, ha meg is van a kamatokkal, az manapság

már kevesebbre értékelhető, de a társadalmi felajánlások, azt hiszem, ma már behajthatatlanok.

Végül is lesz-e végre repülési emlékmű Rákoson?

Úgy vélem, a repülési emlékmű nagy érdeklődést váltott ki, és az érdeklődés mellett bizonyos anyagi áldozatok is szóba kerültek. Mi az oka, hogy ez a társadalmi felbuzdulás nem lett hasznosítva?

Joggal gondolhatom, hogy kíváncsiságom nem egyedüli.

K. K.

Dia-bosszúság

Az amatőr fotósok népes tábora nagy örömmel fogadta a Főfotó Szent István körúti „diacentrumának” expressz-szolgáltatásait, amelyek révén a szokottnál is borsosabb áron ugyan, de legalább gyorsan hozzáférhetővé váltak az elkészült felvételek. A Szent István körút 18. sz. alatti üzlet korábban úgy működött, hogy a megrendelők önkiszolgálóan helyezték tasakokba képeiket, adták (pontosabban dobták) be a filmeket, majd a kiírás szerinti napon a tasakokról leválasztott szelvényvel visszamentek a boltba, kosarat vettek, a szelvény utolsó számjegyei szerint csoportosított anyagból kiválasztották a sajátjukat, a kosárba helyezett kész munkával a pénztárhoz mentek, fizettek és távoztak. Igen ám, de úgy látszik, ez túl egyszerűnek és gyorsnak bizonyult — változtattak is rajta... Először: a bolt felőlől igazolványkép-készítő műtermet alakítottak ki, így a korábbi terület felére zsúfolódtak az amatőrök — ugyanis most már csak tolongva, kényelmetlenül lehet tasakokhoz

s a bolti dolgozók keressélik ki a kész filmeket, ezután lehet fizetni. Mire vezetett mindez? Arra, hogy gyakran 40-50 méteres sorok képződnek, a várakozók nem is férnek el az üzletben, hanem a Szent István körúton állnak hosszú sorba, mint például augusztus 23-án, pénteken is. Az igazi bosszúság még várható magára: sokakkal 30-40 perces (!) sorbaállás után azt közölték a pultnál, hogy a „munka még nincs kész, esetleg (!) délután érkezik meg”. (Tehát újabb zarándoklat, új sorállás az „esetleg” kész munkáért.) Amikor az érintettek azt mondták, hogy miért nem jelezték inkább egy nappal későbbre a képet, miért szerepelt elkészülési időként a péntek, a fiatal lányok unott válasza így hangzott: jó volt a kiírás, még este is péntek van!... A jeleneteket derűsen szemlélte, a nem éppen „szalonképes” kifakadásokat derűsen hallgatta a pult mögött egy középkorú férfi, aki ezenkívül mást nem is csinált, gunyoros mosolyából ítélve jett szett neki a helyzet. Egy jó ötlet eredményeként jól indult, kényelmes és gyors szolgáltatást biztosító üzletet nehéz elrontani. Úgy tűnik, a Főfotónak most sikerült...

Dr. Sándor István Tamás

TELEVÍZIÓ

PÉNTEK

16.10: Hírek. — 16.20: Egy nyár a vízmadarak költőtelepén. Román kisfilm. — 16.30: Három nap tévéműsora. — 16.35: A völgyben. NDK tévéfilm. — 17.50: Képűség. — 17.55: Reklám. — 18.00: Ablak. A belpolitikai főszerkesztőség műsora. — 19.00: Reklám. — 19.10: Idősebbek is elkezdhetik. Tévétorna. — 19.15: Esti mese. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: Férfimulatság. Csenszlovák tévéfilm. — 21.10: Unokáink sem fogják látni, avagy Városvédő Pallász Athéné kezéből időnként ellopják a lándzsát. Ráday Mihály városvédő sorozata. — 21.45: Népdalkórusok. Szervánszky Endre: Népdalszvit. — 21.50: Richie halála. Amerikai tévéfilm. — 23.25. Tv-híradó 3. — 23.35: Himnusz.

Az amerikai magazinokban a kozmetikai készítményeket reklámozó hirdetések száma lassan túlhaladja az autóhirdetéseket. A lakásokba ország-szerte mind gyakrabban csengetnek be a „szépészeti ipar” vállalatainak ügynökei, hogy különféle kedvezmények nyújtásával vásárlásra ösztönözzék a család apraját-nagyját. Ezek az apró jelek is arról tanúskodnak, hogy mind nagyobb gondokkal küszködik a világ első számú illat- és testápolószer-gyártója, az Egyesült Államok kozmetikai ágazata.

Bajban a patinás nevek

1980-ban az USA-ban 2,5 milliárd dollár értékben adtak el illatszereket, arc- és bőrápoló készítményeket és egyéb kozmetikai cikkeket. Tavaly az eladások értéke elérte a 3,6 milliárd dollárt, a gyártóknak tehát látszólag nem lehetett okuk panaszsra. De ez valóban csak látszat, hiszen az értékesítési statisztikák az eladások növekedési ütemének visszaeséséről tanúskodnak a hetvenes évek „aranykorához” viszonyítva. Másfél évtizeddel ezelőtt még kevesen gondolták volna, hogy 1985-ben súlyos gondokkal kényserülnek szembenézni olyan „nevek”, mint a Max Factor, az Avon és a Revlon. Mindhárom hajdani patinás kozmetikaiipari „nagyhatalom” jócskán veszített piaci részesedéséből az USA-ban, s vezető-

VERSENY A KULISSZÁK MÖGÖTT

Ráncok a kozmetikaiparon

ik új vállalati stratégia kidolgozásán törik a fejüket.

Nem arról van szó, hogy az amerikai nők kevésbé hiúak, vagy kevésbé jólápoltak, mint korábban, hanem inkább arról, hogy megváltozott a lakosság demográfiai összetétele és átalakultak a vásárlási szokások. A hetvenes évek nagy kozmetikai konjunktúrája — a cégek bevétele akkor évi 4,5 százalékkal növekedett — elsősorban annak volt köszönhető, hogy a tinédzserhullám akkor érte el tetőpontját. A 18-24 éves korú ifjú hölgyek — a statisztikák szerint ez a korosztály vásárolja a legtöbb kozmetikai készítményt — száma rohamosan csökken: 1990-ben már 15 százalékkal lesznek kevesebben, mint 1980-ban. Elsősorban a fő „fogyasztók” számának csökkenése vezet oda, hogy az elkövetkező 5-10 évben az iparág csak évi 2,5 százalékos eladás-növekedésre számíthat. Ettől persze még kelendők lehetnének a „történelmi” gyártók márkái. Csakhogy időközben megváltoztak a vásárlási szokások is.

Mit — hol?

Az amerikai nők mind nagyobb számban állnak munkába, s így kevesebb idejük jut az illatszertelők látogatására. A nagy

márkákat viszont elsősorban a szaküzletekben, vagy az áruházak szakosodott illatszertelőjeiben árulják. A hölgyek viszont gyakran járnak bevásárolni a szupermarketbe háztartásuk számára, s ott „egy füst alatt” megvásárolhatják a szükséges szemceruzát, ajakrúzst, körömlakkot, szemhéjpudert és a többi szépségkelléket. A nagy márkák viszont nem „ereszkednek le” a szupermarketek polcaihoz, ők továbbra is szaküzletekben árusítanak.

Az elmúlt öt évben tehát a hölgyek mind nagyobb számban vásárolják meg kozmetikai cikkeiket a szupermarketekben, s egyre gyerebben látogatják az elegáns illatszertelőket. Ennek az irányzatnak megfelelően az amerikai kozmetikai iparban megerősödött az úgynevezett második vonal, amely az olcsó, nem márkás, de nagyon jó minőségű kecsfécéket gyártja, elsősorban a napi élelmiszer-bevásárlóhelyek önkiszolgáló polcai számára.

A vásárlók véleménye szerint a márkásnak nem mondható Cover Girl, a Nozell, a Maybelline és a többi, Európában kevésbé ismert cikkek szinte csak a csomagolásban — no és persze az árban — különböznek a „nagygyűk” termékeiktől. Míg a Max Factor például 10-15 dollárt is elkér egy szempillafesté-

kért, a „névtelenek” ezért 4-6 dollárt kérnek. Az amerikai nők körében rohamosan növekszik az olcsó, az önkiszolgáló boltok polcairól leemelhető kozmetikai készítmények népszerűsége.

Míg a jó nevű Avon 1980. és 1984. között 7,5 százalékos forgalomcsökkenést volt kénytelen elkönyvelni, az olcsó Maybelline-termékek taroltak a piacon. A Maybelline évente 13 százalékkal növeli eladásait, de nem panaszkodik a Nozell sem az évi 16 százalékos forgalomnövekedésre. A második vonal cégei tehát erősen feljövőben vannak, a tömegtermelés nem megy a minőség rovására. Az sem utolsó szempont a piacon, hogy az amerikai lányok és asszonyok gyakorlatilag a márkás készítményekkel azonos cikkeket kapnak jóval olcsóbb áron. Miután a kozmetikai cikkek piacának bővülése lelassult, a második vonal csak a patinás gyártók rovására terjeszkedhet. Ez utóbbiak viszont igyekeznek mindent elkövetni a folyamat lassítására. Marketingstratégiájuk egyrészt a perzegebb rétegeket veszi célba, akiknél még „számít” a márka, s kevésbé számít a pénz. Másrészt pedig új készítményekkel igyekeznek ostromolni az idősebb korosztályokat és a kozmetikai ipar számára nagy „vadászterületet” jelentő férfinépszerűséget. Az időseb-

bek számára némi megfiatalodást, a férfiak számára pedig jólápoltságot, ennek következtében üzleti és hölgyikereket ígérnek.

De nem maradnak el a női szíveket megremegtető új készítmények sem — pénztárcától függetlenül. A Ponds például olyan körömlakkot hozott forgalomba, amely egy rostironhoz hasonló: nincsen szűkös ecsetre, mártogatásra, a tartályból egyenesen a körömre „kenődik” a lakk.

Vezetőhely

A kozmetikai cikkek piacán dúló csendes háború hatalmas költségeket emészt fel: a résztvevők egymást akarják túlcitálni az újság és a televíziós hirdetésekben, s ez nem kis összeget jelent. A Maybelline például 50 millió dollárt költ idén hirdetésekre, s a jelek szerint nem is marad el az eredmény. A legfrissebb statisztikák szerint a szupermarketek kozmetikai eladási listáján megszerezte a vezető helyet a Cover Girl előtt.

A neves kozmetikai cikkeket előállító vállalatbirodalmaknak nem kell félniük a tönkremenéstől, de azt tudomásul kell venniük, hogy az amerikai piacon véget ért egyeduralmuk. Be kellett látniuk, hogy az iparág fő fogyasztói, a hölgyek, nemcsak szépek, hanem okosak is, különösen, amikor a pénztárcáról van szó.

(— asz —)

Esti Hírlap 5

1985. november 10., vasárnap

maternem vezük. A Magyar Rádió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. — 19.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 19.05: In der Muttersprache. A Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. — 19.35: Az új magyar zene hónapja a rádióban. Kapcsoljuk a szombathelyi Bartók-termet. — Kb. 20.20: A bór művésze. Beszélgetés Rónai Lajos kaposvári iparművésszel. — Kb. 21.30: Andrés Segovia gitározik (szt.). — 21.55: Mi újság a régi zene világában? (szt.). — 22.30: Gershwin-hangverseny 1982-ben Los Angelesben (szt.). — 23.30: Hírek. Időjárás.

November 11., hétfő

KOSSUTH:

4.30—7.59: Jó reggelt! A Kossuth rádió reggeli műsora. — 8.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — Kb. 8.15: Mai kulturális programok. — 8.20: Mit üzen a Rádió? — 9.00: A hét zeneműve. — 9.30: A hét költője. — 9.39: Ki kopog? Gyermekrádió. — 10.00: Hírek. Időjárás. — 10.05: Nyitnikék. — 10.35: Népdalok, néptáncok. — 11.05: Két konferencia margójára. — 11.25: Radnai György énekel. — 11.39: Adamcsutka. — 12.00: Déli Krónika. — 12.30: Ki nyer ma? — 12.40: Reklám. — 12.45: Háznak tája. — 13.00: Magyar előadóművészek albuma.

PETŐFI:

4.30—7.59: A Petőfi rádió reggeli zenes műsora. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Tíz perc külpolitika. — 8.15: Nótacsokor (szt.). — 8.50: Délelőtti torna. — 9.00: Hírek. Időjárás. Utközben. — 9.05: Napközben. Zenés délelőtt. — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: A Szovjet Állami Fűvőzenekar két poémát játsszik (szt.). — 12.25: Kis magyar néprajz. — 12.30: Népdalok körrelőadásban és népi hangszereken. — 13.00: Hírek. Időjárás. Utközben. — 13.05: Slágerműzeum. — 13.45: Időjárás-és vízállásjelentés.

3. MŰSOR:

9.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 9.05: A kiállítótermek programjából. — 9.08: Vukán György: Gipsy. — 9.40: Romantikus kamarazene (szt.). — 10.35: Zenekari muzsika (szt.). — 11.50: Puccini operából (szt.). — 13.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 13.05: Könyvszínpad. — 13.35: Régi magyar dalok és táncok (szt.).

(8) — Reflektor Színpad: A bosszú (duó 6) — Lézerszínház: Lézerotika (duó 6) — Arany János Színház: Táncforum (duó 3) — Állami Bábszínház: Szentiványi álom (Népköltársági útja 69., duó 3) — Fővárosi Nagycirkusz: A Moszkvai Nagycirkusz vendégjátéka (de 10, duó fel 4) — A színházi előadások részletes szezonszámát, rövid tartalma és bérleti előjelzése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

Klubok és ifjúsági csoportok vezetésére felkészítő tanfolyamok indulnak a fővárosban. Erdekldóni lehet a Budapesti Művelődési Központ szakfelügyeleti és módszertani osztályán (XI., Szakasits Árpád út 55.). T.: 869-444-es mellék, valamint a Petőfi csarnok információs központjában, tel.: 424-327. (x)

Az English Centerben (a Parlamentnél, V., Honvéd u. 17.a.) november 25-től beszédközpontú angolnyelv-tanfolyamok indulnak (intenzív is), minden szinten, délelőtt is. Beiratkozás: nov. 18-án, 19-én, 20-án de. 10-12, du. 3-5 óra között. Tel. ügy.: délelőtt és 5 óra után, 400-167. (x)

Az Autóker értesíti kedves vásárlóit, hogy a magánszemélyek részére értékesített tehérgépkocsik, lakókocsik, utánfutók kiadási sorszámai 1985. november 1-én az alábbiak voltak: ARO 243 D 4x4 csukott 30 532, ARO 320 D 4x2 nyitott 40 677, ARO 320 D 4x4 nyitott 54 978, ZUK A 06 csukott 20 195, ZUK A 11 nyitott 14 807, SKIF sátras utánfutó 8418, Pannónia 270 lakókocsi 212, Pannónia 274 lakókocsi 61, Pannónia 320 lakókocsi 220, Pannónia 320 lakókocsi de Luxe 98, Mecsek 230 lakókocsi 68. (x)

Szeretett családja bánatára, élete virágjában, 1985. október 19-én, 39 évesen, súlyos betegségben elhunyt **dr. Nemes Zsuzsanna** irrodalom-, színház-történész, kandidátus. Hamvasztás utáni búcsúztatása 1985. november 12-én, 9 óra 30 perckor lesz a Farkasréti temetőben. Edesapja mellé helyezik. A gyászoló család. (x)

Admínisztrációs keresünk felvételre jelentkezni lehet a 127-480/138-as telefonszámon, vagy személyesen, Zrínyi Nyomda személyzeti osztályán Budapest V., Bajcsy-Zs. út 78. sz.

Belföldi ellátó központi gyakorlott rendező munkatársat keres. Berezés a kollektív szerződés szerint **Jelentkezni lehet:** Bp. VII., Rottenbiller u. 35. Hényel Tiborné munkügyi előadó, tel.: 210-110/165-05 mellék.

A VAV mielőbbi belépéssel felvez szakképzett munkügyi előadót. Kereseti lehetőség a végzettség és a gyakorlati idő függvényében. **Jelentkezni lehet:** Budapest XI., Kőérberki út 56., munkügyi osztály, telefon: 663-166

Jó kereseti lehetőség felvezünk ács, közműves, vasbetonszerelő szakmunkásokat és segéd munkásokat metró és felújító-épitési kimenelt munkákra, Budapest. **Jelentkezés:** Hídepítő Vállalat Főépítésvezetője, **Budapest XIII.,** Karikás Frigyes út 18-22. Munkásszállás, üzemi ebédel, munkaruhát biztosítjuk.

Admínisztrációs feladatok elvégzésére keresünk népszerű szórakozóhelyre gépnél tudó, jó megjelenést, tárgyalóképessé fiatal nőt, lehetőleg gyakorlattal. Jó kereseti lehetőség. Üzenet 873-220 este

Népszerű szórakozóhely programjainak szervezéséhez keresünk nagyon ambíciózus, jó szervezői és kapcsolatteremtő képessé, ötletekkel is segítő fiatalokat. Népművelők, klubosok, szórakoztatásban jártasak jelentkezést várjuk elsősorban. Üzenet: 873-220, este.

A Bútorkereskedelmi Vállalat felvételre keres: **jogi előadót.** Jelentkezni lehet a jogi és igazgatási osztályon, a 179-210-es telefonszámon. **Cím:** Budapest IX., Farkasrét u. 32.

A Zrínyi Nyomda szakszervezeti bizottságára gépiró admínisztrátort, azonnali belépéssel felvezünk. **Jelentkezni lehet** a 127-480/138-as telefonszámon vagy személyesen, Bp. V., Bajcsy-Zsilinszky út 78. szám alatt, a személyzeti osztályon.

Legtöbbi 5 éves vezetői gyakorlat. Bcr: meggyezés szerint. Kinevezés: meghatározott időre szól. **Jelentkezés:** részletes önéletrajzzal a vállalat személyzeti és oktatási osztályvezetőjénél. **Cím:** Budapesti XV., Dembinszky u. 1. sz. Telefon: 694-444, személyzeti osztály.

Szűzvárvány Kereskedelmi Vállalat felvételre keres: folyószámla csoportvezetőt mérlegképes könyvelői képesítéssel, kontrollozó könyvelői képesítéssel. **Berezés:** gyakorlati időtől és képesítéstől függően 5/1985. (XI. 12.) ME szerint. **Erdekldődés** és bővebb felvilágosítás Moró Károly gazdasági igazgató-helyettesénél. Telefon: 221-229. **Jelentkezés** önéletrajzzal személyzeti osztályunkon (Bp. VII., Rákóczi út 50.).

Kutatónézet felvezés gépmérnököt. Feladata: gépszervezeti elemek (erőművi berendezések, nyomtároló edények stb.) szilárdsági és rezgésanalízise. A munkához végeselemes számítógépi programrendszerek és hardware-eszközök állnak rendelkezésre. A munkakör betöltéséhez a mechanikában és a számítástechnikában szerzett ismeretek és az angol nyelv tudása előnyös. **Jelentkezés:** Oszthelmer Márton osztályvezetőnél, a 179-532-es telefonon.

BIVIMPEX Bőrgyárak Kereskedelmi Közös V. 3. sz. nyersbőrkiirendelés (Bp. IX., Soroksári út 58.) felvez ügyintézőt és árukönyvelőt. Feltétel: érettség! **Jelentkezés:** 338-782 telefonszámon **Bíró Orbán** kiirendelésvezetőtől. at-nál.

Mikrofilmes adatnyilvántartás gépi háttérrel vég mechanikai műszerezett felvezünk. Fotobanoratórium reprodukcióban jártas jelentkezni keressük. Erre segített munkaerőt szakmunkára betanítottuk. Szakirányú továbbtanulást (gépész, híradástechnika stb.) valamint mikrofilmes tanfolyamon történő részvételt támogatunk. **Jelentkezés:** „Mikrofilmes adatnyilvántartás 5932” jellegű a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Szépízüvelési Műzeum azonnali belépéssel felvételre keres főállású portást, 45 éves korig.

Vállalat 3. sz. gyára, Budapest XIII., Teve u. 62. Jó László üzemevezetőnél, 408-325.

Budapesti Likóipari Vállalat (IX., Ipar u. 15-21.) azonnali belépéssel felvez: revizort, (531-923), kalkulátort, (531-923), könyvelőt, (531-923), admínisztrátort, (531-923), tálláló-konyhai dolgozót, (531-923), lakatosot, (155-800/171), villanyzerelőt, (155-800/171), számlázót, (136-079-93), jogtanácsost, (144-108), targoncsovet, (155-800/171), kazánutatót, magányomazú gázkazánhoz (135-800/171). **Jelentkezés:** személyesen a tenni címen, vagy a közölt telefonszámokon.

A Föv. II. ker., Ingatlankezelő Vállalat lakóházak szilárd valamint gázüzemelésű kazánjainak üzemeltetésére keres végzettségű kazánfűtőt. **Jelentkezni lehet:** Bp. II., Tölgylá u. 14. szám alatt az üzemeltetési csoportnál, vagy telefonon a 163-290 számon.

MAV Tüdőgyógyintézet felvez: élelmiszervezetőt, szakképzett ápolót, anaesthiológus asszisztent, műtőszaszisztent, takarítót gépi takarításra és konyhán dolgozókat. Az ápolónővérék részére szükség esetén a nővéróthobban elhelyeztetni biztosítunk. A dolgozóink és családtagjaink díjmentes MAV utazási kedvezményben részesülnek. **Jelentkezni lehet:** Budapest XII. ker., Szanatórium u. 2/A. Tel.: 165-898/29 m.

A Fővárosi Sütőipari Vállalat Szolgáltató Gyáregysége felvez admínisztratív részlegéhez gépirót. **Jelentkezés:** Czebe Katalin admínisztratív vezetőnél, Budapest VIII., Asztalos S. u. 4-6. Telefon: 130-650/28 mellék. **Műszaki előkészítési osztályra** — épületgépész műszaki elnört — gépész műszaki ellenőrt. **Jelentkezés:** Németh István osztályvezetőnél, Budapest VIII., Hős u. 9. Telefon: 150-690/110 mellék.

Ipari szövetkezet felvez Robotron 1711 gépépre könyvelőt közpénzüi képesítéssel és bérelszámlátó érettséggel. **Jelentkezni lehet** személyesen a Bp. XIV. 12. vagy telefonon: 632-721.

non az üzem szolgálatoszlályán lehet.

A Posta Jármelepe felvételre keres általános és mechanikai műszereszeket, csoportosa és szalagostá — berendezések gyártására és karbantartására. **Berezés** a kollektív szerződés szerint. **Jelentkezés** személyesen: Bp. XIV., Egressy út 35-51., telefonon: 830-300/145 mellék.

Elektroakusztikai Gyár azonnali belépésre keres pénztárolót, számítástechnikai rendszerzervezetőt, adatelekészítőt. **Berezés** meggyezés szerint. **Jelentkezés** a 657-113-as telefonon.

Gyermekintézet keres főzőnőt, takarítónőt, két műszakos állásra, kónalmi belépéssel. **Erdekldődni:** 351-730 gondnok.

Föv. XI. és XXII. Ker. Ingatlankezelő Vállalat felvez közpénzüi végzettséggel bérelszámlátót és bérellelőt. **Jelentkezni lehet:** Bp. XI., Fraknó u. 32. Karalyos Károlyné, osztályvezetőnél. Telefon: 663-053.

Önálló külker. jogú, jelentős export-importot bonyolító nagyvállalat felvételre keres minimum 4-5 éves gyakorlattal, német-angol nyelvtudással rendelkező, felsőfokú (lehetőleg műszaki) végzettségű férfi üzletkötőt. **Telefon:** 341-140/334-es mellék.

Telefonkezelőt felvez a Hírlapkiadó Vállalat. **Jelentkezés:** a munkajogi osztályon, Bp. VIII., Blaha Lujza tér 3.

Építőgépgyártó Vállalat Vezérgazdálkodás felvételre keres műszaki előkalkulátort, normást, gépésztervezőt és műszaki ajánlatok kidolgozására munkatársakat. **Kereseti lehetőség** a végzettségtől és a gyakorlattól függően 5000 Ft-tól 7000 Ft-ig. **Keressük** továbbá közpénzüi végzettséggel rendelkező árnyilvántartó, anyag-gazdálkodási előadót és gyors-gépirót. **Jelentkezés:** a 664-522/239 telefonon.

Külkereskedelmi vállalat keres felsőfokú iskolai végzettséggel, németül vagy angolul felsőfokú nyelvvizsgát tett és (bővebb tapasztalatot szerzett) üzletkötőt, valamint közpénzüi szak-képzéssel bonyolított. **Rugalmas munkaidő.** **Jelentkezés** a 229-029-es telefonszámon.

kedző is. Tékért Vállalati ügyi osztály V., Gusztáv Telefont: 32

ADÁS-

Megvételre modern ülőgarnitúra régi faragókat, por, díszlámpák, díszlámpák, 136. Erdekldősítőrtök.

ELEKTRO

Eladó Sor 68 cm-es s Hitachi V ható 5 feje ges, sztereó deo állvány áron. Tel reggel, este

JAR

UZ-s frsz Combi gép vizsgáztató telefon: 165-

PF 126-os számú, kit ban eladó.

PF-es cs Zsiguli, kor rászban tar. Tel.: 473-74

GK. Info nagy válassz 423, munkat óráról, 20

Dizelmoto eladó. Hang gacsémet). V Gecses, V reg útja

Használt torkerékpár nek és cserve befűtése a bemutató Bp. XIV., u. 71. N csütörtök, 8 óráig, pán 8.30-tól 15 ó nap: 10-től

INGA

XI. kerület örökltakés el 836-321.

85. okt. 4.

A FEKETE HÉTFŐ UTÁN

Dollárbukfenc

Az amerikai valuta történetében talán fekete hétfőnek nevezik majd szeptember 23-át. A hírügynökségi jelentések szerint ezen a napon a valutatörszédeken szinte páni képpel tört ki, láthatóan mindenki szabadulni akart dollárjától. A hatás nem is marad el, a jól ismert zöldhasú árfolyama 15 havi mélypontra esett vissza. Az érintett fejlett tőkés országok fővárosaiban azonban mindent nyugodtan, elégedetten fogadtak. Nem rejtették véka alá, hogy ezt akarták, a dollár zuhanását kívánták előidézni.

Az események azon a hétfőn kezdődtek. Előzetes bejelentés nélkül, előkészítő tanácskozásokat mellőzve az USA vezetői Washingtonba hívták az NSZK, Nagy-Britannia, Franciaország és Japán pénzügyminisztereit és központi bankjai elnökeit. Ilyen konzultációk persze a múltban is folytak és jellemzőjük általában a közös közlemények hiánya, sajtóértekezletek mellőzése volt. Az újságírók ennélfogva kénytelenek voltak csak kiszivárogtatásokból, pletykákból élni. A találgatások következtében pedig nem számított ritkaságnak az, ha ugyanazt az

értekezletet az egyik kommentátor így, a másik viszont homlokegyenest elmentésesen értékelte.

A mostani washingtoni menet eltért a pénzügyi tanácskozások megszokott forgatókönyvétől. Az újságírókat kifejezetten kényeztettek és bőven elláták őket a tárgyalásokat illetően információkkal. A tájékoztatók nem győzték hangsúlyozni, hogy alighanem áttörésről van most szó, a résztvevők ugyanis egyetértettek abban, hogy reális árfolyamokat kell a piacon, akár beavatkozások útján is létrehozniuk. (Ez a valutapiacra gyakorlatilag azt jelenti, hogy az illető ország központi bankja maga is elad vagy vásárol. Ha a saját valutája árfolyamát kívánja megtámogatni, akkor mondjuk Frankfurtban márkát vesz, ha viszont a dollárt, úgy márkát ad el a zöldhasú ellenében.)

Ilyen megfogalmazások persze már máskor is elhangzottak és alighanem hidegen hagyták volna a nemzetközi pénzügyi közvéleményt. Az újdonság ez alkalommal abban áll, hogy a közös fronthoz az Egyesült Államok is csatlakozott.

Korábban ugyanis a fenti jószándékú megfogalmazásokat éppen azért kísérté a szakértők részéről unalom, mivel a

legérintettebb és legerősebb Washington „élvi okokból” nem volt hajlandó a közös intervenciókhoz áldását adni.

Most azonban minden sikerült, a dollár árfolyamát pusztán az egységfront bejelentésével sikerült jelentős mértékben lenyomni. Atmenetileg? Vagy végleg? Ezt senki sem tudja megmondani. A szakértők a dollár árfolyama rövidtávú alakulásával kapcsolatban teljesen bizonytalanok. A nemzetközi pénzpiacokon ugyanis ténylegesen naponta 100–150 milliárd dollár cserél gazdát, vált valutanemet és ezt a pénzt döntő többségében nem a kormányok, hanem a nagy multinacionális vállalatok, bankok mozgatják.

Teljes bizonyossággal eddig nem sikerült megalapítani e hatalmas tőke mozgásának törvényeit, megbecsülni várható irányát. Eppen ellenkezőleg. A pénzpiacok egy adott gazdasági eseményre egyszer így, máskor éppen ellenkezőleg, reagáltak. A nyár elején a dollár lefelé indult, majd az évszak vége felé hirtelen megint erősödni kezdett. Magyarazat persze van, de hát ahány, annyiféle is. Néhány alapigazság, persze leszögezhető lenne. Ilyen az, hogy a dollár a legnagyobb és legfejlettebb tőkés ország valutája, ennél fogva nyilvánvalóan biztos befektetés. Ez a dollár helyzeti előnye más fejlett tőkés országok valutáival szemben. Ezt azonban módosíthatná, ha például Nyugat-Európában a gazdasági növekedés kilátásai jobbakk lennének, mint a tengerentúlon, ha alacsonyabb lenne az infláció, ha nem lenne gond a fizetési mérlegekkel.

Napjainkban azonban a helyzet az, hogy az USA növekedési kilátásai ugyan alighanem jobbakk az öreg kontinensénél, a fizetési mérleg azonban a tengerentúlon egyszerűen „borzalmas” az idén. Hogy a piacok melyik tényezőnek tulajdonítanak nagyobb fontosságot, az általánosságban nem meghatározható.

Hosszú távon valamivel tisztább a helyzet. Az elemzések ugyanis egyetértenek abban, hogy az amerikai valuta a főbb kereskedelmi partnerek pénzéhez képest 20-30 százalékkal túlértékelt. A dollárnak tehát ennyit le kellene adni értékéből. Innen kezdve azonban az időpontot csak találgatni lehet. Sőt, az árfolyamot illetően is csak annyi mondható: Igen valószínű, hogy az amerikai valuta lefelé fog menni. A pénzpiacoknak azonban az a természete, hogy képesek megépítő dolgokra. Lehet, hogy az értékcsökkenés néhány hét alatt következik be, lehet, hogy éveket kell rá várni. Lehet, hogy a zöldhasú leértékelődését néhány esetben újabban fellendülések szakítják meg. Lehet az is, hogy nem. Ha van ember, aki biztosat tudna mondani, az biztosan nem választana mondanivaló közzétételére egy újságot.

— asz —

Esti Hírlap 5

1985. október 4., péntek

III A BUDAPESTIEK BESZÉLNEK

Más a címke,

más az ár

Szeptember 16-án a XVIII. kerület Béke téri Szivárvány Áruházban vásároltam két bébi előkét és két gyermekzsebkenőt. Mivel az ár fel volt tüntetve, előkészítettem a pénzt a pénztárhoz érve. A legnagyobb meglepetésemre a két előkéért 23 forintot ütött be a pénztáros. Amikor kérdeztem, miért 23 forint, hiszen ez csak 15,20, azt felelte, a múlt héten megdrágult. Kérdésemre: miért nincs a megfelelő ár feltüntetve, azt válaszolták, nem volt idő, különben is itt ennyi-be kerül.

A Brigitta zsebkendő, azzal együtt, hogy ott az ár fel volt tüntetve, kissé drágának tűnik. Nagyon jó lenne, ha felülvizsgálnák, hogy a vevő az árhoz csatlakozó címkén a megfelelő (a tényleges) árat lássa.

Illésné Mészáros Magdolna

Koncertválasz

Lapjuk szeptember 17-i számában „Drága koncert” címmel (é. m. z.) kifogásolta, hogy az egyetemi KISZ-bizottságunk Ráday utcai kollégiumi klubja által szervezett rockkoncertre borsos áron (100 Ft-os) belépőjegyeket bocsátottunk ki.

„Mentségünkre” közöljük, hogy egyetemünk közművelődésének anyagi-technikai feltételei még más intézményekhez képest is, rendkívül szegényesek, különösen az egyetem évek óta zajló rekonstrukciója alatt.

Ezért arra kényszerülünk, hogy a magyar kulturális élet legtöbb területéhez hasonló elv alapján például a rockkoncerteken általában nyereséget képzünk, amelyet aztán végső soron más, igényes közművelődési formák (irodalmi színpad, énekkar stb.) más módon elő nem teremthető elemi mű-

ködési feltételeinek biztosítására fordítunk.

Ami koncertünk belépőjegyének árát illeti, úgy tűnik, jól mértük föl a piaci viszonyokat: a 100 Ft-os jegyek iránt is nagyobb igény mutatkozott, mint amennyien elfértek a koncert helyszínén. A felmerült technikai hibákért elnézést kérünk minden vendégünktől.

Úgy gondoljuk, helyesnek tartjuk, hogy lehetőséget biztosítottunk e több éve nem hallható együttessel való találkozásra és egyben sikerült szolid, de nélkülözhetetlen bevételre szert tennünk.

KISZ

Marx Károly
Közgazdaságtudományi
Egyetemi Bizottsága
Horváth László
titkárhelyettes

Kicsi a tépő, nagy a fólia

Szeptember 10-én — a Vas- és Edénybolt kedvezményes vásárán — vettem 2 darab falra szerelhető alumíniumfólia-tépőt. A szerkezet igen szép füstszínű műanyagból van, 2 darab csavarral erősíthető a falra és fogazott élénél lehet a fóliát tépni. Egyetlen hibája van: nem fér bele az alufólia-tekeres, mivel a tekereset tartó henger hosszabb a fóliátépő belső méreténél. Tudomásom szerint még egy 40 százalékos árengedmény sem jogosít használhatatlan tárgy árusítására. Saj-

nos, a blokkot eldobtam, és panaszom nem is a bolt ellen szól, hiszen ott nem próbálhatnak ki minden

Disz

Nem szeretnék pult lenni a Petőfi esernök büféjében Hisz' mióta megnyílt, j párszor eldöngöttek volt a felbőszült vevők, s min kiderült, nem is igaztalanul. Ahogyan a betelőről ben levő panaszkönyvből és a felháborodott levelekből kiderült.

A NAP PROGRAMJÁBÓL

RÁDIÓ

Október 4., péntek
KOSSUTH:

4.00: Hírek, Időjárás, Műsorismertetés. — 14.10: Zenekar muzsika. — 15.00: Erről beszélünk. — 15.30: Leoncavalli operaiból. — 16.00: Hírek, Időjárás. — 16.05: Budapesti művészeti hetek. A Gyermekrádió bemutatója. A Fekete Kő visszavág! Horváth Péter hangjátéka. — 16.41: Cortecchia: La kodalom a Medici udvarban. — 17.00: Vizsgálatok nyomában. — 17.25: Verbunkosok, nőták. — 18.14: Hol volt, hol nem volt... — 18.25: Mai könyvajánlatunk. — 18.28: Műsorismertetés. — 18.30: Esti Magazin. — 19.15: Magyarország '85. — 20.13: A Rádió Dalszínháza Loewe: My Fair Lady. — 21.30 Inter-chip, avagy lesz-e közö magyar-csehszlovák elektromikai vállalat? — 22.00: Hírek, Időjárás, Sport. — 22.20: Típerc külpolitika. — 22.30: Briten: Háborús requiem. — 24.00: Hírek, Időjárás. — 0.15-4.20: Ejjél után.

PETŐFI:

14.00: Péntektől péntekig Ajánloműsor sok muzsikával. — 17.30: Utódik sebesség. — 18.30: Fiataloknak! (szt). — Közben 19.00: Hírek, Időjárás, Utközben. — 19.47: Egészségünkről! — 19.57: „Öreg idő, szállj idő!” — zenés beszélgetés Magyarádi Jenő dalszövegíróval. — 21.00: Hírek, Időjárás, Utközben. — 21.05: Séta kettesben. — 22.05: Bagoly, Éjszakai érdekes magazin. — Közben 23.00: Hírek, Időjárás, Sport. — 0.15-4.20: Ejjél után.

6 Esti Hírlap

1985. október 4., péntek

„Kártyások” — Magyarországon

Amikor az amerikaiak akár hazájukban, akár turistaként a világ bármely országában kinyitják a tárcájukat, a „zöldhasú” dollár helyett **plasztikkártyák** tömkelege kándikál onnan ki. A „készpénz nélküli társadalom” immáron 20 esztendeje használja a „műanyag dollárokat”, amelyekkel többek között vásárolni, telefonálni, tankolni és éjszaka a bankokból **készpénzt vételezni lehet.** A készpénzforgalmat kímélő hitelkártyarendszer az Egyesült Államokban annyira elterjedt, hogy az emberek csak néhány dollár készpénzt hordanak maguknál. A pénztárcák soványságában persze az is közrejátszik, hogy a nem éppen első osztályú **közbiztonság miatt az emberek nem szívesen hordanak maguknál készpénzt.**

A **plasztikpénz** költségei

Kétségtelen, hogy a hitelkártya jó találmány, s csábít a vásárlásra, hiszen

a tulajdonosnak később kell számláját kiegyenlítenie, a tényleges fizetésig a kibocsátó bank hitelez. **Mindenkinek anyagi ereje és lehetőségei szerint meg van állapítva a hitelhatára, azon belül szabadon vásárolhat, fizethet.** A szolgáltatást nyújtó vállalatok azonban mégis jobban szeretik a készpénzt, mert az egyrésztől azonnal befollyik, másrésztől pedig nem okoz annyi papírmunkát, mint a hitelkártya. **A nagy olajtársaságok benzinkútjainál a készpénzzel fizetők például 5-10 százalékkal olcsóbban kapják az üzemanyagot, mint a „kártyások”.** A telefonszolgálatok is felszámítanak némi többletköltséget annak, aki az utcáról érmék helyett hitelkártyájával telefonál.

A hitelkártyarendszer fenntartása nem olcsó mulatság a kibocsátó bankok, intézmények részére sem. **El kell látniuk a hitelkártyát elfogadókat úgynevezett lezuhó gépekkel, amelyek azonnal másolatot készítenek a kártyáról.** Ugyanakkor percre pontos nyilvántartást kell vezetniük a központi számítógépen a kártyatulajdonosok hitelkeretének állásáról. **Sok üzlet ugyanis a kártya elfogadása előtt felhívja telefonon a kibocsátót, s érdeklődik, van-e még hitele a vásárlónak.** (Erre azért van szükség, mert az elvesztett kártyák megtalálói igyekeznek gyorsan „lehasználni” a volt tulajdonos hitelkeretét.) A **plasztikpénz terjedése elenére az amerikai társadalom csekkíró társadalom maradt, s a hitelkártyák nem futották be azt a káriert, amelyet két évtizeddel ezelőtt vártak tőlük.** Felmérések szerint az amerikaiak 88 százaléka rendelkezik személyére szóló csekk számlával, amellyel vásárlásainak, kötelezettségeinek — villanyszámla, lakbér, újságelőfizetés, telefonszámla stb. — többletét egyenlíti ki.

40 milliárd csekk

Hasonlóan a mi OTP átutalási számlánkhoz, az Egyesült Államokban az emberek jövedelmük egy részét csekk számlára fizetik be. A bank ennek ellenében csekk-könyvet ad, s erről lehet a kifizetéseket eszközölni. **Egy felmérés szerint az amerikaiak szívesebben használják számláik, tartozásaik és vásárlásaik kiegyenlítésére csekket, mint hitelkártyát.** Pedig az előbbivel jóval több munka van, hiszen azt ki kell tölteni, s el kell könyvelni. (Nagy vonzerő továbbá a hitelkártyával szemben, hogy a csekk számlára a bank kamatot ad.) 1984-ben az amerikaiak 40 milliárd csekket állítottak ki. Havonta átlagosan huszonötöt nyúlnak a csekkfizetéshez, öt évvel ezelőtt még havi 20 csekket állítottak ki. (Jól mutatja a csekk népszerűségét, hogy a közüzemi és egyéb számlákhoz, tagsági díjakhoz, előfizetési felhívásokhoz a feladó azonnal mellékel egy csekklap nagyságú borítékot, s jelzi, hogy készpénzfizetést nem is fogad el. **Innen a mondás, hogy akinek az USA-ban nincsen csekk számlája, az nem tud létezni.**)

A várakozásokkal ellentétben, 20 évvel a plasztikpénz megjelenése után egyre növekszik a csekkforgalom. Az elmúlt tíz esztendő során a kiállított csekk száma évente 7 százalékkal növekedett, ezzel szemben a hitelkártyák számának és használatának bővülése csak évi 3 százalékos volt. Nem panaszkodhatnak a csekk előállításával foglalkozó nyomdák sem: közülük a legnagyobb, a Deluxe Check Printers tavaly 683 millió dolláros forgalmat bonyolított le, 10 százalékkal nagyobbab, mint egy évvel korábban.

A jelek szerint a csekk és a plasztikpénz közötti versenyben az utóbbi a vesztes. Ennek viszont a bankok két okból nem örülnek: egyrésztől a hitelkártyarendszer fenntartása és bővítése nagy kiadásokkal jár, másrésztől a csekk elszámolása hatalmas emberi és gépi apparátust igényel. (Az elektronikus pénzmozgásért — hiszen a csekk összegét a számítógépek jóváírják a címzett számláján — a bankok kezelési költséget számítanak fel minden egyes kiállított csekk után, de ez az összeg nem tartalmaz lényeges nyereséget, még a 40 milliárd csekkre vetítve sem.)

Aranysas

A csekk—hitelkártya háború jelenlegi állását jól szemlélteti a Bankers Administration Institute legutóbbi felmérése: **minden megkérdezett ezer embertől csak 25 használta vásárlásai kifizetésénél a hitelkártyát.** Ez persze nem jelenti azt, hogy az emberek többségének ne lenne egész kártyagyűjteménye, de azt inkább biztonsági tartalékként hordják maguknál. (Érdemes megjegyezni, hogy a kártyakibocsátók 15-20 százalékos kamatot „vernek rá” arra, aki késedelmesen fizeti be tartozását. A kártyatulajdonosok ugyanis minden hónapban kapnak kimutatást előző havi vásárlásaikról, a hitelkeretük helyzetéről, s a „fogyasztást” haladéktalanul ki kell egyenlíteni.)

Bankárok véleménye szerint a hitelkártyarendszer 20 év alatt még nem fizette ki önmagát, tehát több volt a ráfordítás, mint a bevétel. **Az üzletág fellendítése érdekében most bővítik és korszerűsítik a plasztikpénzrendszert, nő a szolgáltatások köre, s megjelentek már a „presztizskártyák” is.** Ez utóbbiak — például az *American Express Aranysas* — tulajdonosai különféle kedvezményekben (ingyen repülőjegy, olcsóbb szállodai tarifa stb.) részesülnek. A státuszszimbólum tehát betört a műanyag pénz világába is, már ott is létezik exkluzív klub, „kiválasztottak” köre. Ennek ellenére az amerikaiak többsége szorgalmasan fogyasztja csekkfizetését és nagy ürelemmel vár a szupermarketek pénztáránál, ameddig vásárlótársai komótosan kiállítják a csekket aznapi vásárlásuk végösszegéről.

— 252 —

Esti Hírlap 5

1985. november 21., csütörtök

RÁDIÓ

November 21., csütörtök

KOSSUTH:

14.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 14.10: A magyar széppróza századai. — 14.25: A Zenei Tükör prágai különnkiadása. — 15.00: Olvasókör. — 15.30: Nóták. — 16.00: Hírek. Időjárás. — 16.05: Révkalauz. — 17.00: Téli könyvvásár 1985. Üdvözlés az olvasónak. — 18.00: Szovjet táncdalok — magyar előadók. — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.25: Mai könyvajánlatunk. — 18.30: Esti Magazin. — 19.44: Rádiószínház. Defenzív vezetés. — 20.56: Evszázadok mesetermüvei. — 22.00: Hírek. Időjárás. Sport. — 22.20: Tíz perc külpolitika. — 22.30: Kassai István zongorázik. — Kb. 23.30: „Egyetlen öröklet, szerelmem”. Valogatta és összeállította: Bors Mária. — Kb. 23.45: Operariák. — 21.00: Hírek. Időjárás. — 0.15—4.20: Éjfel után.

PETŐFI:

14.00: Zenes délután. — 17.30: Tanakodó. — 18.30: Slágerlista (szt). — 19.00: Hírek. Időjárás. Utközben. — 19.05: Sport. — 19.35: Operettkedvelőknek. — 20.17: Reklám. — 20.20: A Poparisznya dalaiból (szt). — 21.00: Hírek. Időjárás. Utközben. — 21.05: Rádiószínház. Az indiai a Bronxba vágy. Israel Horowitz rádiójátéka (szt). — 21.56: Slágerfilmek — filmslágererek (szt). — 22.34: Népdalok (szt). — 23.00: Hírek. Időjárás. Sport. — 23.20: Most érkezett (szt). — 0.15—4.20: Éjfel után.

3. MŰSOR:

14.11: Kamarazene (szt). — 15.00: Pophullám (szt). — 16.18: Gounod: Philemon és Baucis. Kettévonásos opera. — 17.00: Iskolarádió. — 18.30: In limba materna. A Magyar Radio roman nyelvű nemzeti műsora Szolnokról. — 19.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 19.05: Kilátó. A Radio világirodalmi folyóirata. — 19.50: Híres előadóművészek felvételeiből (szt). — 20.35: Magyar tájak muzsikájából (szt). — 21.05: David Bowie összes felvétele (szt). — 21.49: Luisa Miller. Részl. Verdi operájából (szt). — 22.31: Autószalon. Zsebrádiószínház. Eugene Ionescu rádióprotektje. — 22.40: Napjaink zenéje. Elektronikus zene (szt). — 23.30: Hírek. Időjárás.

November 22., péntek

KOSSUTH:

4.30—7.59: Jó reggelt! — 8.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — Kb. 8.15: Mai kulturális programok. — 8.20: Valtozatok — a történelemre. — 8.50: Kamarazene. — 9.33: Pest megyei óvodások énekelnek. — 9.53: Lottósorsolás. — 10.00: Hírek. Időjárás. — 10.05: Búcsú a Naptól. Vajda János versei. — 10.10: Sibelius: II. szimfónia. — 10.59: Lottóeredmények. — 11.00: Gondolat. — 12.00: Déli Kronika. Lotó. — 12.30: Ki nyer ma? — Mórón. — 12.40: Reklám. — 12.45: Kerék Imre: Rezholdak, reznapok. — 12.55: A zene is összeköt. Valogatás OIRT-rádiók műsoraiból.

PETŐFI:

4.30—7.59: A Petőfi rádió reggeli zenes műsora. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Magyar művészek operettfelvételeiből. — 8.50: Tíz perc külpolitika. — 9.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: Erich Kunz bécsi dalokat énekel. — 12.25: Edes anyanyelvünk. — 12.30: Népi muzsika. — 13.00: Hírek. Időjárás. Utközben. — 13.05: Popzene sztereóban (szt). — 13.45: Időjárás- és vízállás-jelentés.

3. MŰSOR:

9.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 9.05: A kiállítótermek programjából. — 9.05: Iskolarádió. A dalról. — 9.38: Kodály daljátékaiból. — 10.10: Csak fiataloknak! (szt). — 11.05: Zenekari muzsika (szt). — 12.30: Leonard Bernstein operafelvételeiből (szt). — 13.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 13.03: Pilátus. Száz éve született Franz Theodor Csokor. — 13.35: Ravel: Szonáta. — 13.50: Versényművek (szt).

TELEVÍZIO

CSÜTÖRTÖK

15.20: Iskolatév. Deltácska. Hogyan épül a ház? (FF) — 15.40: Most mit tegyünk? Nézd meg, kívül barátkozol! (Osztyalfőnöki órákhoz, 5-8. osztályosoknak.) — 15.50: Kamera. A film szintaxisa I. (Film- és tévésztétikai műsor középiskolásoknak.) — 16.25: Hírek. — 16.30: Utjelzők. III. rész: Egy falu élni akar. (FF) Dokumentumfilm. — 17.10: Genius loci. (A hely szelleme.)

6 Esti Hírlap

1985. november 21., csütörtök

chter — közöli, nete — 12 óráig. Bp. XX. Osz Szabó János u. 69. Királyhídi Eva (x)

aj Nemzeti Szín — 18.55: Reklám. — 19.10: Tévétorna. — 19.15: Esti mesé. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: A karatézó Kobra vszszatér. Japán bűnügyi film. (14 éven felülieknek) — 21.30: Hírhatár. Nézetek, vélemények közérdekű kérdésekről. A Belpolitikai Főszerkesztőség műsora. — 22.25: József Attila kortársai. (FF) Tamás Aladár, Pákozdy Ferenc. — 23.10: Tv-híradó 3. — 23.20: Himnusz.

2. MŰSOR:

17.40: Képűjság. — 17.45: Telesport. Magyarország—Hollandia vb-selejtező férfi kosárlabda-mérkőzés. Közvetítés Zalaegerszegről. — 19.30: Egy hang és néhány maszk. Gregor József műsora (ism.). — 20.00: Szél fúvatlan nem indul. Vass Henrik. (FF) — 21.20: Tv-híradó 2. — 21.40: Reklám. — 21.45: Shock, ami sok. Angol képzőművészeti filmsorozat. VIII. rész: Kivülről nézve. — 22.45: Képűjság.

PÉNTEK DÉLELŐTT

8.55: Tévétorna. — 9.00: Iskolatév. Magyar irodalom (ált. isk. 5. oszt.) Ha a világ rigó lenne II. — 9.20: Fizikai kísérletek I. (FF) Az ideális gáz kinetika modellje. — 9.30: Elő múzeum. Ásványok és közetek világa. — 10.00: Kuks, avagy egy kastély dámái. Csehszlovák kisfilm (ism.). — 10.25: Muszorgszkij—Ravel: Egy kiállítás képei. A Philadelphiai Szimfonikus Zenekart Ormándy Jenő vezényli. — 10.55: Kaligráfia, a szépirás művészete. Angol rövidfilmsorozat. IV. rész: Az írás és a művészet (ism.). — 11.25: Képűjság.

SZÍNHÁZ

Operaház: Parsifal (du fél 6) — Zeneakadémia: Az I. István Gimnázium szimfonikus zenekara hangversenye (Az I. István Gimn. I. fél 8) — Pesti Vigadó Kamaraterem: Louis Verneuil: Lamberthier át (7) — Katona József Színház: Amphitryon (7) — Nemzeti Színház: István, a király (7) — Várszínház: Mátcska a forró bádogtetlön (7) — Madách Színház: A sallemi beszorkánvok (7) — Madách Kamaraterem: Ime egy szabad ember (7) — Hofélia (este fél 11) — József Attila Színház: A félkegyelmű (N.I. bérl. 7) — Vigaszínház: Gépirók — Kínaiak (7) — Pesti Színház: Tangó (7) — Józsefvárosi Színház: Hazánk fia (főpróba, de fél 11); A kertész kutyája (7) — Fővárosi Operettszínház: Hegegdűs a háztetőn (7) — Thália Színház: Dekameron (7) — Thália Stúdió: Boldog születésnapot (este fél 9) — Játékszín: A vén bakancsos és fia, a huszár (nylv. főpróba, de 11); Nagytakarítás (7) — Mikroszkóp Színpad: Magyarakias (bemutató, fél 8) — Vidám Színpad: Nyole nő (7) — Örült nők ketrece (este fél 11) — Radóti Miklós Színpad: A farkas szempillái (du 3) — Székely Színház: az I MACAP (Frankfurt) színház vendégjátéka (8) — Reflektor Színpad: A betők csendjében (du 3) — Centi Színpad: Mandragóra (fé 8) — Lézerszínház: Rock-Classic (du 6) — Arany János Színház: Amália (du 3); Csáládi fénykép (7) — Allami Bábszínház: Dani Bogárországnban (Népköztársaság útja 69., du 3) — A színházi előadások részletes szereposztása, rövid tartalma és bérleti előjelzése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

Irhábunda, bőr- és szőrmekabátok tisztítása-festése. Bp. XI., Villányi út 66. 661-393. (x)

Elektromos helyi fogyasztás kondicionáló tornával. Garantált eredmény. Sportszalon. XIII., Csanády u. 11. Tel.: 200-274. (x)

Pihenőklub Zuglóban, szauna, szolárium, társalgó. A régi földalatti végállomásánál. Bp. Laky Adolf u. 82. 1142. Tel.: 835-830. (x)

A Komfort Számítógépes Lakáscsere-közvetítő Iroda változatlanul várja ügyfeleit. Bp. V., Váci u. 9. Tel.: 145-154. (x)

Pihenjen a Pilisben! Komfortos, zuhanyozós szobák 3. osztályú áron. Erdéklődés, szobafoglalás: Pillisszentlászló, Béke út 8. Telefon: 26-11-730 (8-tól 22 óráig). (x)

A Pesti Vigadó igazgatósága közli, hogy a Kamarateremben nem este 7 órakor, hanem 8 órakor kezdődik az Enekl Phaedraért című előadás. (x)

Hétvegi táncműhely 1985 november 30-tól december 1-ig, jazztánc, hatha jóga, duncan tánc. Jelentkezés: november 30-án reggel 8-tól, Bp. VIII., Vajdahunyad u. 14. (x)

Gépirásra a legrövidebb idő alatt megtanítja a „Harkály Gmk. Tel.: 374-358. (x)

Butikosok, veyők, figyelem! Az ideál nő szabóság aján szövetszövetkezet, kabátokat, nadrágokat, ruhákat, blúzokat Bp. V., Múzeum krt. 21. Telefon: 375-595 (x)

Music City. Hanglemes- és kazettajárandóságok. Belváros Irányi u. 7. (x)

Új szezonban új szolgáltatás! Anna Solár! Finn szauna, elektromos helyi fogyasztás, relárium és extra arcbarnítóval ellátott napágy. XIII., Heggedű Gyula u. 20. A. Telefon: 499-169 Szeretettel várjuk! (x)

Bőngészde — video, Hi-Fi-készülékek. Átlászóképek, lemezek, kazettek. Adásyvetel 673-794 Békasmezei Himz u. 9., csarnoktól egy percre. (x)

Éjjeliszekrény, cipőszekrény, kenyértartó, evőeszköztartóval, esztergált fakarnis kapható: tartó, 1 pár 182 Ft + végzáró gomb, 1 pár 30 Ft + tetszőleges hosszúságú rúd (2 méterig), 30 Ft/méter + falkarikák, 1 db 8 Ft. Dupla kar-nistartó 245 Ft + tartozékok és tapéták. Dominó Lakáskultúra, Bp. XIV., Nagy Lajos király útja 150. (A Bosnyák térenél a Pihenő presszónál). (x)

Extra méretű női ruhák a készítőitől. Berényiné, V., Bástya u. 19. 373-907. (x)

A Margithid diszkobár vezetősége műsorához olyan fiatalokat keres, akik valamelyik világsztárra hasonlítanak, és tehetséget éreznek ahhoz, hogy őket közönség előtt utánozzák. Pl. Paul McCartney, Mick Jagger, David Bowie, Elvis Presley stb. Jelentkezés: Margithid diszkó, Bp. V., Szt. István krt. 1. T.: 124-215. (x)